

Tarihteki Anarşist Kadınlar(3)

s 16

Krizin Faturası Kadına s 8

Krizin Faturasını Ödemeyeceğiz
s 9

Militarizmin Modası

s 32

Göçmen Kadınlardan Umudun Reçelleri

s 20

meydan

1 TL

www.meydangazetesi.org

"İnsan ancak kendi
kadar özgür insanların
arasında özgürdür"

AYLIK
ANARŞİST
GAZETE
SAYI: 37
MART
2017

Kadınlar Sokaklara, Özgür Yaşamı Yaratmaya

YAŞASIN 8 MART YAŞASIN ÖZGÜRLÜK

Meydan Gazetesi 37. sayısını, Mart sayısını yine biz **Anarşist Kadınlar** olarak hazırladık. Sadece gazetemizin sayfalarında değil, meydanlarda da bu ay yine biz varız. Her yıl olduğu gibi bu yıl da 8 Mart gündemiyle buluşsak da, her gün bizim diyerek dolduracağız sokakları, meydanları.

Bu sayının yazılarında öfke, tasa, heyecan, umut, direniş var. Her birinde kadın, her birinde mücadele var. Kadını hedef alan gündemlerin kadının kalemiyle verdiği bir sınav var. Referandumla dair sözü olan, krize mücadelesi alternatif olan kadın var. Tarih var buram buram özgürlük kokan. Kolektif uyum var benleri biz yapan. Dünyanın dört bir yandan sesimize ses, isyanımıza ortak olan kadın yoldaşlar var. Hiç olmasa dediğimiz bir savaş, doğduğumuz andan itibaren etrafımızı kuşatan militarizmin bedenimize giydirdiği, yakıştırdığı bir modası bile var. Bizi böyle bilmeyin, biz kapitalizme karşıyız ancak, krizin yoksulluğunda sattığımız saçlarımızla bir el sıkışmışlığımız yok. Çaresizlik var kimi zaman ama her an yanı başımızda uzanabileceğimiz bir el mutlaka var. Dayanışma var. Kadın başına tek başına direnenlerimiz, bir araya gelip kadın kadına üretenlerimiz var.

Umudun reçellerini teneffüs zilini beklemeden yiyecek çocuklarımız, onlar için "nasıl"ını tartıştığımız alternatif okullarımız var. Kadının etine saldıran katillerin geliştirdiği katil buluşlar, parçalanarak katledilen kadınlar, erkek ellerden akan kan var. Büyük şehirlerin gecekondu-larında, sınırların duvarlarında, akıl hastanelerinin odalarında kaybolmuş, unutulmuş kadınlar var. Düşmüş kadınlar var karanlığın orta yerine. Yalnız kadınlar var Mozart'tan da öte, her şeye rağmen isyan şarkısını söyleyebilen. Her şeye rağmen yazabilen kadınlar var ve bu yazılarda küfre yer yok. Direnen kadınlar var. Fabrikalarından sokaklara koşan. Bitmeyen bir maratonda özgürlüğe el ele koşan, "edi bes e" diyerek haykıran, biri düştüğünde diğerinin kaldırdığı kız kardeşliğin ruhu var.

Bu sayıda onlarca kadın var ama milyonlarca kadının bulacağı bir şey mutlaka var. Sözün özü bu sayıda önce kadın var.

Biz Anarşist Kadınlar buradan tüm kız kardeşlerimize sesleniyoruz; her gün bizim her yerde biz varız demek için, özgürlük için, yaşam için örgütlenelim.

Her yıl olduğu gibi bu yılda "Yaşasın 8 Mart! Yaşasın Özgürlük!" şiarıyla meydanlarda sokaklarda buluşmak umuduyla...

MEYDAN KADINLARINDIR

8 Mart Mitingi, 2011, Kadıköy

KENDİ KİMLİĞİMİZLE, KENDİ İRADEMİZLE MÜCADELEYE

(5 Mart Dünya Kadınlar Günü mitingini düzenleyen 8 Mart Kadın Platformu'nda yaşanan ana söylem tartışmasına dair ana söylemin 'Referanduma Hayır'a sıkıştırılmasına karşı koyan tek kadın örgütü olan Anarşist Kadınlar'ın eleştirisinin özetidir.)

Kadınların özgürlük mücadelesi, tarih boyunca dünyanın dört bir yanında, öznesini "kadın", söylemini "kadının özgürlüğü, dayanışması ve kadının isyanı" çerçevesinde belirlemiştir. Politikalarını özörgütlü mücadeleleri içinde düşünen ve eyleyen kadınlar, bu mücadelede erkek egemenliğini yıkmak ve kendi özgürlüklerini yaratmak için direnen aktif birer özne olmuştur.

İktidarlar eliyle yaratılan ekonomik-siyasal-sosyal krizlere, yoksulluklara, yoksunluklara ve adaletsizliklere zaten direnen kadınlar, bütün bunların dışında, "kadın mücadelesi"nin asıl öznesinin "kadın" asıl söyleminin de "kadın özgürlüğü" olduğunu asla unutmamıştır. Kadınlar bir yandan erkek bir yandan devlet şiddetine maruz kalır, ekonomik adaletsizliklerle yoksullaştırılır, siyasal gündemlerle baskılanırken; özgürlüklerinin ancak özörgütlü bir mücadeleyle mümkün olduğunu da

asla unutmamıştır. Erkek egemenliğine karşı özörgütlü bir şekilde direnen ve mücadele eden kadınlar, bu mücadelenin gün olan 8 Martlarda da, her yerde sokaklara çıkmış; yine kadın dayanışmasından aldıkları güçle, örgütlenmiş ve erkek egemenliğine karşı direnişi yükseltmiştir.

İktidarlar kendilerine karşı gelişen toplumsal muhalefetin tümüne yönelik olduğu gibi, tarih boyunca kadınların mücadelesine yönelik de bir manipülasyon çabasıdır. Kadın mücadelesini kimi zaman kendi politik süreçlerinde yalnızca birer "renk" olarak gören iktidarlar, gerektiğinde kadınların mücadelesini kendi politik süreçlerine sıkıştırmaya çalışmış, mücadelenin öz gündemini manipüle etmeye yönelik algısal saldırılarda bulunmuştur. Kadınlarsa, erkek iktidarların bu gibi algısal saldırılarına ve manipülasyonlarına karşı özörgütlülüklerinden aldıkları güçle her daim direnmiş ve kendi "varoluş mücadelelerini" sürdürmüşlerdir.

Yaşadığımız coğrafyada da erkek iktidarlar bugün varolan politik gündemle kadınların söylemlerini manipüle etme, mücadele alanlarını sıkıştırma gayretine girmiştir. Yaklaşmakta olan "referandum"u coğrafyanın tek ve ana gündemi haline

getiren iktidar, bunun dışında bir gündemin tartışılmasını da olanaksızlaştırmıştır.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne yönelik söylem ve eylemler de, iktidarın bu çabalarının bir yansıması olarak, kadın mücadelesinin öz öznesinden ve ana söyleminden uzaklaşmıştır. İstanbul'da mücadele etmekte olan "kadın örgütleri" için yıllardan bu yana ortak bir "kadın zemini" olma özelliğini taşıyan 8 Mart Platformu, iktidarın manipülasyonunun yarattığı yanılmanın etkisiyle, düzenlenecek kadın mitinginin ana söylemini "referandumda hayır"a sıkıştırma yanılığısına düşmüştür. Bu sıkışma ana söylem tartışmasının hayır - hayır değil darlığından öte daha geniş bir tartışmadır. Yani kadının öz örgütlü mücadelesinin zeminin kaymasıyla alakadır. Bu tarihsel bir yanılıdır.

Bizler oy kullanmama sorumluluğumuzun varoluşsal bir sorumluluk olduğunu düşünen Anarşist Kadınlar olarak, bu coğrafyada iktidarın seçim sonuçlarını nasıl manipüle ettiğini, seçim sonuçlarında istediğini alamayınca manipülasyonu nasıl arttırdığını son birkaç seçimde de tekrar tekrar deneyimledik. Toplumda öyle ya da böyle çoğunluğu kazanan ikti-

darın çoğunluğun gücüyle azınlıkları nasıl yok saydığını da deneyimledik.

İktidarların tüm manipülasyonlarına karşı, kadınlar olarak verdiğimiz mücadelemizin öznesinin "biz kadınlar", ana söyleminin de "kadınların özgürlüğü" olması gerektiğini hiçbir zaman unutmamalıyız. Özörgütlü mücadelemizin, erkek egemenlerin dayattığı gündeme sıkıştırılarak manipüle edilmesine ve kadın mücadelemizin zeminin kaydırılmasına izin vermemeliyiz.

İşte bu yüzden bu 8 Mart'ta da, bizleri yok sayan iktidarların tümüne karşı sokaklarda olmalıyız. Kendi gündemlerimizi baskılayan ve manipüle etmeye çalışan iktidarlara; gerçek mücadelemiz olan kadın mücadelesinin ikincil plana itilmesine; "referanduma hayır" söylemiyle mücadelemizin zemininin kaydırılmasına yönelik itirazlarımızla "kendi irademizi, kendi kimliğimizi ve kendi gündemimizi" savunarak "Yaşasın 8 Mart!, Yaşasın Özgürlük" diye haykırmalıyız.

(Eleştiri metninin tamamı anaristkadinlar.org'da bulunmaktadır.)

Mantar Tesisinde Kadın İşçi Yaşamını Yitirdi

Kütahya'nın Tavşanlı ilçesinde bulunan bir mantar üretim tesisinde, üzerinde yaklaşık 20'şer kiloluk mantar toprağı çuvalların bulunduğu demir raflar Sultan Kahraman ve Aysel Özer isimli işçi iki kadının üzeri-

ne düştü. Üzerlerine devrilen demir rafların altında kalan kadınlardan 62 yaşındaki Sultan Kahraman hastaneye kaldırılırken yolda yaşamını yitirdi, 42 yaşındaki Aysel Özer ise ağır yaralandı.

Migros Deposunda Kadın İşçilere Taciz

Migros'un Gebze deposunda çalışan sendikali 13 işçi küçülmeye gidiyoruz bahanesiyle işten çıkartıldı. Depo önünde direnişe başlamalarının ardından 13 işçi de çay molasının direnişe destek verdiği için "ahlak dışı tutum" da buldukları söyleyerek işten atıldı. DGD-SEN üyesi 26 işçi 13 şubattan bu yana direnişlerini sürdürürken, bir yandan da ÖBG ve polislerin taciz ve tehditlerine ma-

ruz kalıyor. Depoda çalıştıkları süre boyunca işçi kadınlar, depo amirlerinin, hastalanan kadın işçilere çirkin ifadelerde bulduklarını, kadın işçilerin önüne prezervatif atarak hırsızlıkla suçladıklarını, kadın işçileri odasına çağırarak sözlü taciz ettiği, amirin kendi yaptığı usulsüzlüklerin faturasını işçilere kestiğini gibi pek çok haksızlıkla karşılaştıklarını söylediler.

KHK ile İşten Atılan Kadınların Direnişi Sürüyor

Kadınlar işten atılmaları karşı her yerde direniyor. Nuriye Gülmen'in Ankara Yüksel caddesindeki direnişi gözaltılara rağmen sürüyor. Alev Şahin, Düzce'de Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü'nde ki işinden KHK ile atılması sonucunda direnişe başladı.

İstanbul Kalkınma Ajansı'nda çalış-

şan Betül Celep, 6 Ocak 2017 tarihinde yayınlanan KHK ile hiçbir gerekçe gösterilmeden işten atılmasının ardından, 23 Ocak'tan bu yana direniyor. Betül Celep işe geri alınana kadar hafta içi her gün saat 12:00 ile 18:00 arasında Khalkedon Meydanı'nda eylemine devam edeceğini belirterek; tüm kadınları dayanışmaya çağırdı.

KHK'larla İşçiler Aydın'da 11 Malatya'da 43 Kez Gözaltına Alındı

Malatya'da, Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile görevlerinden ihraç edilen Kamu Emekçileri Sendikası Konfederasyonu (KESK) üyesi öğretmenler Umut Sertaç Ökdemir, Özkan Karataş ve Erdoğan Canpolat ile sağlıkçı Cengiz Uğurlu gözaltına alındı.

KESK'lilere "izinsiz eylem yaptıkları" iddiasıyla saldıran polis, 4 işçiyi gözaltına aldı. İhraç edildikleri gün-

den bu yana 43'üncü kez gözaltına alınan işçiler, yeniden emniyete götürüldü.

Aydın'da ise son KHK ile yaklaşık 50 KESK üyesi öğretmen görevlerinden ihraç edilen öğretmenlerden Bunun üzerine KESK Aydın Şubeler Platformu 14 Şubat'tan beri Aydın Kent Meydanı'nda eylemler gerçekleştirmeye devam ediyor.

"BES E" DİYORUZ

Merve Demir
Genç İşçi Derneği
genciscidernegi@gmail.com

5 metre bir masa, etrafında affili dönen sandalyeler, herkesin önünde küçük ekranlar, bir bardak su. Bir toplantı masasında olması gereken her şey, olması gerekenler olmasa da alınan bir toplantı. Salonlar değişir, konular değişir, toplantıya girenler değişir. Ancak masa, masanın üzerindeki ve başkalarının adına alınan kararlar hep benzerdir.

Yine rutin olan gerçekleşti; bir sabah uyandık ve aniden Varlık Fonu'na geçtiğimizi yani ekonomi stratejisinin toptan değiştiğini öğrendik. Yine bir gün yılbaşında tüm işçilerin otomatik olarak zorunlu BES(Bireysel Emeklilik Sistemi)'e geçeceğini öğrendiğimiz gibi. Ne olduğunu anlamaya çalışırken Varlık Fonu'nda üst düzey ekonomi yetkililerinin söylemlerinin tersine kanun gerekçesinin üç ayrı yerinde Bireysel Emeklilik Sistemi fonlarının kullanılacağını öğrendik. Birileri işçinin İşsizlik Sigortası'na ve BES fonlarına göz dikmişti.

Her gün kafamızdaki soru işaretlerine bir yenisi daha ekleniyor. Nereden ve kimlerden gerçek bilgiyi alabileceğimiz konusunda tasalanıyoruz. Çünkü şunu biliyoruz karar verenlerin masasında işçiler yok, biz yokuz.

Peki BES nedir?

Bireysel emeklilik sistemi, "kişilerin çalıştıkları dönemdeki hayat standartlarını emeklilik dönemlerinde de devam ettirmeleri için bugünden düzenli birikim yapma imkanı sağlayan, devlet katkısıyla desteklenmiş bir tasarruf ve yatırım sistemi" olarak tanımlansa da aslında "işçiden ne kadar koparsak kardır", "biz şimdi alalım sonra kat be kat size dönecek" yalanlarıyla işçinin emeğini gasp eden devletin kendine çalmak için kılıf uydurduğu bir düzen hilesidir.

Peki bize neyi vaat ediyorlar da biz inanarak bu sisteme dahil oluyoruz?

İnanmasak bile bir temenni diyelim biz buna. Çünkü işçinin geleceğini de baskı altına alarak hiçbir güvence sağlamayan patron ve destekçisi devlet "huzuru" ve geleceğe yatırımı vaat ediyor. Bu huzuru ve yatırımı bir şartla veriyor aslında. Yeni ekonomi sisteminde "kamu otoritesi" olarak geçirdiği şartlanma ile işçilere "paranızı bize verin bir süre kadar bu paraya ne olduğunuzu sormayın" bile diyor.

Zorunlu denilen BES gerçekten zorunlu mu?

Hayır, değil. Çalıştığınız iş yeri bir sigorta şirketi ile çalışıyorsa bu şirket ile anlaşılıyor ve siz de otomatik olarak BES'li oluyorsunuz ama iki ay içinde bundan cayma olanağınız var. Şayet iki ay içinde caymazsanız BES'li olarak çalışma hayatınıza devam ediyorsunuz. Yok, illa ki ben BES'li olmayacağım diyorsanız da iki ayın sonunda caymadığınız için sizden kestiği maaşı size geri ödemiyor şirket. Eğer patron anlaşmada ihlal yaparsa Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na sadece 100 liralık bir para cezası ödüyor.

Bizler henüz çalışırken ve işimizin karşılığı olan maaşımızı patronların ve devletin gaspından kurtarmaya çalışırken; "geleceğe yatırım" olarak gündemimize giren BES de zaten gasp edilmekte olan maaşlarımız için "yeni kesinti"ler anlamına geliyor. Hal vaziyet buyken, "haleti ruhiyemiz" de elbette gözler önüne seriliyor.

Patronların ve devletin emeğimizi sömürmesine, maaşımızı gasp etmesine, bizleri köleleştirmesine zaten öfkeliyken; irademiz dışında alınan bu karar bizi daha fazla öfkeliyor. Bize dayatılan her karara artık yeter, BES'e de "BES E" diyoruz!

Meslek Hastalıkları(4): Meslek Astımı

Artan sanayileşme ile birlikte pek çok iş kolunda işçiler, zararlı kimyasal maddeler veya fiziksel etkiler sebebiyle, hem bedensel olarak hem de ruhsal olarak zarar görmektedir. Hatta bu geri dönüşü olmayan zararlar artarak, yaşamlarını idame ettirebilmek için kötü koşullarda çalışan işçilerin yaşamlarını çalmaktadır. Kapitalist sistem içerisinde işçilerin yalnızca yaptıkları

ı işten ya da çalışma ortamından dolayı maruz kaldıkları meslek hastalıkları, devlet için patronların, patronlar içinse çalışanların eksikliği olarak görülüyor. Öte yandan işçilerin hastalıklarının mesleklerinden kaynaklandığını tespit ettirmesi de oldukça zor. Herhangi bir şikayetle hastaneye giden insanlara tanı koyarken meslekleri görmezden gelinerek sorulmuyor bile.

Meslek hastalıklarına yer verdiğimiz yazı dizimizin bu sayısında, fırıncılardan ilaç sanayisi işçilerine, halı dokuyanlardan sağlık çalışanlarına, marangozlardan temizlik işçilerine, matbaacıların plastik lastik/kauçuk işçilerine kadar pek çok meslek grubunda yaygın olarak görülen meslek astımını irdelleyeceğiz.

Aylin Sal

aylinsal@meydangazetesi.org

Meslek astımı hastalığı birçok ülkede en sık görülen mesleki akciğer hastalığıdır. Yaşadığımız topraklarda silikozis ve kronik bronşitten sonra meslek hastalıklarının nedeni olarak üçüncü sırada yer almaktadır.

Atölyeler, fabrikalar gibi iş ortamları, hem meslek astımının ortaya çıkmasına hem de kişide önceden var olan astımın şiddetini artmasına sebep olan 350'den fazla duyarlaştırıcı ve tahriş edici madde içermektedir. Yani astım kimi zaman çalışma ortamından kaynaklanır, kimi zamansa var olan astımın yapılan işe bağlı olarak şiddeti artar. İkinci durum meslek hastalığı olarak kabul edilmemesine rağmen böyle hasta-

lıkların da zamanla kalıcı halde astıma dönebildiği bilinmektedir.

Meslek Astımı Kimlerde Görülür?

Tahıllar, enzimler, lateks, reçine, izosiyanatlar, ağaç ya da tahta tozları, metaller, lehimler, boyalar, formaldehit, gluteraldehid, persülfat, akrilat, ilaçlar iş yeri koşullarında meslek astımına sebep olan maddelerdir. Tüm bunların kullanıldığı sektörler risk altındadır. Fırıncılar, deterjan işçileri, ilaç sanayi işçileri, halı dokuyanlar, sprey boyacılar, plastik ya da epoksi reçineler kullananlar, rafinerilerde çalışanlar, kauçuk köpük imal edenler veya kullananlar, dökümcüler, temizleyiciler, tekstil iş-

çileri, kuaförler, uhu, zambak yapanlar riskli mesleklerden bazılarıdır.

Meslek Astımı Belirtileri Nelerdir?

Meslek astımı havayollarının (bronşların) daralması ile ortaya çıkar ve ataklarla seyrederek. Ataklar dışında çoğu kez hiçbir yakınması olmayan hastalarda atak sırasında nefes darlığı, öksürük, hırıltılı solunum, göğüs- te sıkışıklık hissi gibi belirtiler görülür.

Ataklar genellikle sabaha karşı ortaya çıkar, hasta tedavi gördüğünde geriler. Tedavi görmemiş veya düzensiz tedavi olan hastalarda, zamanla atak sıklığı ve şiddeti artar; hastalık uzun vadede akciğer işlevle-

rinin kaybına da sebep olabilir.

Meslek astımının kesin tanısını koyduran tek bir test yoktur. Çeşitli formlar, immünolojik, serolojik ve solunum fonksiyon testleri tanıya yardımcı olarak kullanılan testlerdir.

Meslek astımının erken tanısının konulup tedavisine zaman kaybetmeden başlanması oldukça önemlidir. Tüm meslek hastalıkları için geçerli olan en ideal çözüm ise etken maddeden uzaklaşmak olacaktır. Ekonomik kaygılar nedeniyle sağlıklarını bozan işlere devam edenlerde hastalığın semptomları devam eder. Bu durumlarda hastalığın şiddetine göre hastaya tazminat ödenmesi gündeme gelmektedir.

Savaşın Patronları

Taarruzda

Emine Sakin

Devletlerin şiddet ve terörizm politikaları dünyada ve coğrafyamızda savaşları yükseltirken, bu savaşların ekonomik ve askeri planlayıcıları, sponsorları birer ay arayla ikinci kez toplandılar. Bu yıl 47.si düzenlenen, kapitalizmin devletlerden ve patronlardan yana nasıl daha "sağlıklı" işletilebileceğinin tartışıldığı Davos Zirvesi'nin ardından, geçtiğimiz günlerde Münih Güvenlik Konferansı toplandı. 1963 Yılından bu yana düzenlenen konferansta, devletler o yıl için izleyecekleri savaş stratejileriyle, yükseltecekleri terörizm politikalarını deklare ederken, silah şirketleri ise devletlerin bu strateji ve politikaları doğrultusunda "ürünlerine" pazar arıyor. Konferansın 1963 yılındaki ilk toplantısının çağrıcılardan Edward Teller'in hidrojen bombasının mucitlerinden olması, bu "ürünlerin" içeriği ve alıcılarının niyeti arasındaki bağı açıklıyor.

Konferansa bu yıl 500'ün üzerinde bürokrat, think-tank temsilcisi, güvenlik uzmanı, devlet başkanı, başbakan ve bakanlarla, NATO temsilcileri katıldı. Bill Gates ile rock şarkıcısı Bono da konferansa "renkli simalar" kontenjanından davet edilerek, devletlerin ve şirketlerin yıl boyunca dünyayı nasıl bir savaş coğrafyasına

çevirmeyi tasarladıkları görünmez kılınmak isteniyordu.

Üç gün süren ve Münih'in en lüks oteli Bayerischer Hof'ta gerçekleştirilen konferansta, Donald Trump'ın ABD Başkanı seçilmesi, İngiltere'nin AB'den ayrılması, NATO ittifakı içindeki anlaşmazlıklar, göçmen sorunu, Suriye'deki savaş, Avrupa ve dünyada yükselişe geçen milliyetçi akımlar tartışıldı. Sayılan tüm bu sorunların kaynağı bizzat kendileri değilmiş gibi, büyük bir soğukkanlılıkla aradan sıyrılıveren devletlerin ve şirketlerin, bu meseleleri "çözmek" için topladığı konferans bu yanıyla da acı bir ironi barındırıyordu.

Münih Güvenlik Konferansı Başkanı Wolfgang Ischinger konferans öncesi ve sırasında yaptığı açıklamalarda, söz konusu bu ironiye devletler ve şirketlerin savaş ve sömürü içeren "hislerine" adeta tercüman oldu. Konferansa bu yıl rekor sayıda katılıma atfen "Sadece Kuzey Kore'den kimseyi davet etmedik. Doğrusu bu kadar cesur olamadık." sözü ince bir espriden öte, baskıcı yönetimi zaten herkesin malumu bu devleti günah keçisi yaparak diğer devletleri temize çıkarma niyeti taşıyordu.

En bilinen silah üretimi Leopard tankları olan, zırhlı araç ve top da imal eden Krauss Maffei Wegmann, dünya genelinde füze üretimi tekelini elinde bulunduran Raytheon, bir başka tekele, uçak ve helikopter üretimiyle havacılık alanında sahip olan Lockheed Martin, konferansın silah üretici şirketleri alanındaki sponsorları ve katılımcılarıydı. Bunların yanı sıra devletlerin, şirketlerle ortak kurduğu, enerji, siber güvenlik gibi alanlarda faaliyet gösteren think-tankler katılımcılar arasındaydı.

Münih Güvenlik Konferansı'nda tartışılan gündemlerden biri de Türkiye oldu. Geçen yılki konferansta da devletin baskı politikalarından dolayı gündemleşen Türkiye, bu yıl da OHAL uygulamaları ve referandumla, dünya güvenliğine tehdit oluşturacak 10 madde arasında yer aldı. TC devletinin, 2015 yazında Kürdistan coğrafyasında başlattığı savaş politikalarıyla, 15 Temmuz sonrası ilan edilen OHAL ile arttırdığı baskı ortamının, Avrupa için de tehdit olabileceği konferansın sonuç raporuna yansdı.

Münih Güvenlik Konferansı'nın bitiminden hemen sonra açıklanan Stockholm Uluslararası Barış Araştır-

maları Enstitüsü'nün (SIPRI) raporu, güvenlik konferansının gerçek özeti gibiydi. Rapor, Soğuk Savaş'tan bu yana en yüksek silah satışı rakamlarına ulaşıldığını bildiriyordu. Bu "resmi" rakamların yanında, el altından piyasaya sürülen silahların kimler tarafından üretilip dağıtıldığını anlamak için konferans katılımcılarına bakmak yeterli olacaktır.

Yayınlanan silah alım raporları, devletler tarafından yükseltelen savaşlar ve terörizm konusunda, bu malumun ilanı anlamına gelirken, Davos'ta, Münih'te olduğu gibi toplanan konferanslar da ekonomik, siyasi ve askeri anlamda, yine devletlerce oluşturulan bu şiddet ortamını organize etmeyi amaçlıyor. Dünyadaki savaşlar ve terörizmin sorumluları kah Davos'taki kar manzarasında, kah Münih'in, lüks otellerinde bu ortamın finansman ve organizasyonunu gerçekleştirirken, savaşların sonucu olarak dünya coğrafyası, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana en büyük göçmen hareketliliğini yaşıyor. Devletler ve şirketler bu sayfiye mekanlarında, kendi dünya tahayyüllerini hayata geçirme planları yaparken, bu kirli tahayyülün muhataplarına hayatta kalma savaşı düşüyor.

Nusaybin'de Katliam ve İşkence

Mercan Doğan

mercand@meydangazetesi.org

Daha önceden hiç Koruköy'ü duymuş muydunuz? Mardin'in Nusaybin ilçesine bağlı küçük bir köy, hani şu 90'lı yıllarda, askeriyle polisiyle yerle bir edilen Kürdistan köyleri var ya, onlardan biri. Evleri yakılan, çocukları, eşleri, kadınları ve erkekleri birbirlerinin gözleri önünde katledilen ya da kaybedilen onlarca insanın memleketi. 1995 yılından sonra köylerini terk etmeye zorlanan fakat ortamın yumuşamasıyla yavaş yavaş tekrar köylerine dönmeye başlayanların memleketi.

İşte bu Koruköy'de 11 Şubat günü, yine sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Devletin başta Sur ve Cizre olmak üzere Kürdistan'ın birçok yerinde uyguladığı sistematik katliam Koruköy'de bütün vahşetiyle uygulanmaya başlandı. Şu an, bu yazı yazılmaya devam ederken, askerler, evlere baskın yapıyor. Kadın erkek, yaşlı genç, çoluk çocuk demeden hane sakinlerine küfürler yağdırıp akla gelmeyecek işkenceler yapıyorlar. Evin erkekleri bu işkence seansından sonra askerlerce bir yerlere götürülüyorlar. Kimisinin hastanede olduğu söyleniyor, kimisinin gözaltında, kimisinin ise halen nerede olduğu bilinmiyor. Gözaltından çıkan birkaç kişi, işkencenin çok ağır olduğunu, içeride kalanların durumunun çok ciddi olduğunu söylüyorlar. Şu ana kadar 3 kişinin öldürüldüğü, 40'tan fazla kişinin gözaltına alındığı biliniyor, kayıp sayısı hakkında kimsenin net bir fikri yok. Askerler hayvanların boğazını kesip ölümlerini sokaklara atıyor. Bir köylü ineğini ahırda dumandan ya da bir kimyasaldan boğulmuş bir şekilde buluyor. Köye ulaşmak isteyenler, ulaşamıyor; köyden çıkmak isteyenler çıkamıyor. Köyün etrafında zırhlı araçlar ve iş makineleri dolaşiyor.

Askerler tarafından işkence edilmiş yaşlı bir adamın fotoğrafını internette servis ediliyor. Bir devlet yetkilisi çıkıp "bu şahıs teröre destek veriyor..." diyor. 90'larda, kendisiyle aynı görevi yapmış Abi'sinin izinden gidiyor, hatta belki de geçiyor bile.

Fakat durum hepimizin de gördüğü üzere acı ve şiddet do-
luyken. Toplumun neredeyse tüm kesimlerinin büyük bir ses-
sizlik içinde olması da şiddeti ve acıyı katlayan bir diğer unsur.

Siyasi partiler ve çeşitli iktidar odakları, ana akım medya ve sosyal medya, sokaklar ve alanlar, yani aslında siyasetin neredeyse tümü seçim tartışmaları gömülmüşken, bu tartışmaların gölgesinde kalan bir şey var.

Fakat bu şey hiç de yenilir yutulur bir şey değil: Koruköy'de İşkence ve Katliam Var!

"Terörist" Diyemezse "Kaza" Der

Ömer Barış'ı geçtiğimiz hafta tanıdık. Polis tarafından ensesinden vurularak katledildiğinde... Haberlerde ve katil polisin yaptığı savunmada "kaza" olarak yer aldı ölümü. Polis havaya ateş etmiş, sonrasında, bir anda Ömer'in ensesine isabet eden mermi, kovandan çıkıvermişti. Tıpkı mendil satan Bülent Çalıkıran zabıttan kaçarken, ona çarpıveren araba gibi. 4 yaşındaki göçmen Alan Kurdi'yi kıyıya taşıyan botun "kazayla" devrilerek Alan'ın bedeninin kıyıya vurması gibi. İnşaattan düşerek iş "kazasında" yaşamını yitiren 15 yaşındaki Ahmet gibi...

Şeyma Çopur

Devlet Katliamı Sever

Devlet katliamdan çekinmez, katletmeyi sever. Yüzyıllardır süregelen devletlerin her birinin tarihinde katliam geleneği vardır. Yapılan her katliam, devleti kanla beslemiş ve kendinden olmayanı yok etmeye yönelmiştir. Kürt diyerek, Ermeni diyerek, teferruattır diyerek... Ancak her katliamı yapan kılıfını hazırlar. Devlet de çoğu zaman "düşman" diyerek toplumun hassasiyetlerini kurcalar, savaşların ve katliamların hepsini meşrulaştırır.

Bir Kürt, devlet için düşmandır. Devlet Roboski'de yaptığı katliamı savunmaktan çekinmez. Bir aileyi, bir şehri, bir halkı katleder böylelikle.

Devrimciler devlet için düşmandır, işkencehanelerde, hapishanelerde, ölümlerine bile yapılanları savunur devlet hiç tereddütsüz.

Ancak her zaman işler devletin planladığı gibi gitmez, Gezi İsyanı gibi katliamın meşruluğunun hiç kimse tarafından kabul edilmediği dönemlerde devletin tek çaresi, şiddeti herkese yönelterek herkesi korkutmaktır. "Tabi yapacaktık, iyi yaptık, size de yaparız" gibi kendinden emin konuşarak, herkesi susturmaya çalışır.

"Berkin ekmek almaya gitmiyordu, eyleme gidiyordu, ondan vurduk" diyerek kendi meşruluğunu, manipülasyonlarla, anlamsızlıklarla tekrar ve tekrar yaratmayı çabalar.

"Terörist" Diyemezse "Kaza" Der

Ne yapsa ne etse devlet bazı katliamları kılıfına uyduramaz. Çünkü toplumun hassasiyetlerine ulaşamadığı, vicdanına hitap edemediği, arasına sızamadığı bazı çatlaklar vardır. Bu tür durumlarda sığınabileceği en iyi bahanesi "kaza"dır. Devlet açıklayamadığı katliamları sevmez. Çünkü toplumun vicdanını uyandırmak tehlikelidir.

Devlet 16 yaşındaki Ömer'in katledilmesinin bir tarifini yapamaz. Çünkü toplumda yarattığı hassasiyetlerde bile Bülent'in hiçbir "suç"u yoktur. Ömer de Berkin gibi katliam kelimesinin karşılığı olmasına rağmen devlet ona "kaza" diyerek katliamın üstünü örterken Berkin'in katledilmesinin emrini kendisinin verdiğini açıkça belirtmişti.

Bir işçinin şantiyede düşerek yaşamını yitirmesinin, toplumda karşılığı vicdandır. Bu vicdanı susturmak için ona da "kaza" der devlet. Soma'da katledilen madencilere de... Hatta bazen "sorumluları" işten atar, açığa alır, savcılığa verir. Kendini tatmin etmek için değil, toplumun vicdanını tatmin etmek ister.

Ne Yapsalar Katliam Ne Söyleseler Yalan

Toplumsal hareketleri ve kendine karşı olan her şeyi yakıp yıkmaya çalışan devletin tek çıkar yolu daha çok baskı, daha çok yalan ve daha çok katliamdır. Yoluna taş koyanı da, yolundan etmek ister. Ancak kim olursak olalım, nerede yaşarsak yaşayalım bilmeliyiz ki; onların yaptıkları katliam, söyledikleri yalandır.

Ekonomik krizin yaşandığı Venezüela'da günde yaklaşık 200 kadın, gıda, ilaç ve bebek bezi gibi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için saçlarını satmaktadır.

Krizin Faturası Kadına

“**Kapitalizm yarattığı krizden çıkmanın yollarını ararken, devletler ve şirketler krizin faturasını işçilere ve işsizlere kesmeye çalışırken; küresel çaptaki sosyal ve ekonomik krizlerin en ağır faturası yine biz kadınlara kesiliyor. Sadece kriz dönemlerinde değil erkek egemenler tarafından ucuz iş gücü olarak görülen, beden ve emek sömürüsüne her koşulda maruz kalan yine kadın oluyor.**

Merve Arkun

mervearkun@meydangazetesi.org

Kadın tarihçi Joan Scott'un 1986 yılında ilk kez belirttiği, "kadın tarihinin, sadece bir eksiklikler tarihinin tamamlaması olamayacağı fikri", hem yeni bir tarih yazımında hem de kadın çalışmalarında önemli tartışmaları beraberinde getirmiştir. Scott bahsettiği kadın tarih yazımında, kadınları temelde erkeklerin olan tarihe eklemek yerine, toplumsal cinsiyeti belirleyici bir faktör olarak kullanmıştır. Böylelikle sosyal bilimlerin hemen tamamında önemli bir değişim gerçekleşmeye, yeni bir perspektif açığa çıkmaya başlamıştır. Bu açıdan düşündüğümüzde, toplumsal cinsiyet perspektifi küresel çapta yaşanan ekonomik ve sosyal krizlere dair değerlendirmelere de dahil oldukça, krizin kadınlar üzerindeki etkisini anlamaya, toplumsal cinsiyet faktörünün de krize yönelik etkilerini ve yarattığı sonuçları görmemize fayda sağlamaya başlamıştır.

Toplumsal Cinsiyet ve Kriz İlişkisini Kurmak

Ekonomik krizlerin, küresel çapta, üzerimizde yarattığı etkileri birkaç başlıkta toplamak mümkün. Bu etkilerin ilki özellikle "kadın istihdamı"na

yönelik olarak karşımıza çıkarken; ev içi emeği de bu etkiler kapsamında değerlendirmek gerekir.

Ekonomik kriz dönemlerinde daha fazla gündeme gelen istihdam, çoğu zaman güvencesizliği, esnekliği ve kayıt dışılığı da yaratmaya başlar. Kriz dönemlerinde artan yoksullaşma ise, krizden etkilenen her birey için olduğu kadar biz kadınlar için de, çalışma zorunluluğunu beraberinde getirir. Patronlar bu zorunluluğu, daha fazla kazanmak için birer fırsata dönüştürürken; bizim için kriz dönemlerinde daha fazla açığa çıkan çalışma zorunluluğu, "ev işlerinin kadın işi olarak kaldığı koşullarda" daha fazla sömürü anlamına gelir.

"Kadınların İşi Hiç Bitmez"

Biz kadınların ev içi emeği, cinsiyete dayalı iş bölümünün ve kapitalizmden güç alan ataerkinin etkisiyle tarih boyunca "doğal" olarak kurgulanmıştır ve bu alandaki işler de kadının "doğal işi" olarak dikte edilmiştir. Çocuk bakımı ya da temizlik gibi "iş"lerin biz kadınların asli görevi olduğu iddiası, ev dışındaki başka bir alanda çalışırken çifte vardiya ile sömürülmemizin zeminini hazırlar.

Kriz dönemlerinde giderek artan işsizliğin, yoksulluğun ve güvencesizliğin yanında, ev dışı bir alanda "ücretli olarak" çalışıyor olsak dahi, erkeğe oranla daha ucuz olan ve kolay kontrol edilebilen "yedek işgücü" haline getiriliriz. "Sınırsız esneklikte çalışma biçimleri" olan işler "kadına uygun iş" olarak tanımlanır; bu tanımın en somut hali ise ev içi işlerde karşımıza çıkar. Ev içi kadın emeği "hayalet emeğe" dönüştürüldükçe, krizin etkisiyle zaten sömürülmekte olan biz kadınlar için sömürü daha da katlanır; krizin etkisi daha da belirginleşir.

Bazı örneklere göz atmak, biz kadınların krizden nasıl etkilendikleri sorusunu yanıtlamakta faydalı olacaktır. 1997 yılında yaşanan Güney Kore Krizi sonrasında işten atılan kadınların sayısının, aynı dönemde işten atılan erkeklerin sayısından 7 kat fazla olduğu açıklanmıştır. 2005 yılında küresel çapta yapılan bir araştırmada ise görüşülen kişilerin %40'ı, kriz dönemlerinde iş olanakları kısıtlı hale geldiğinde, erkeklerin çalışma "hakkı"nın kadınlardan daha fazla olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Yaşadığımız coğrafyada ise geçtiğimiz son bir yılda İŞKUR'a

yapılan başvurular yüzde 123 oranında artış göstermiş; geçen yıldan bu yana işten atılan toplam 500 bin kişinin 343 bininin kadın işsizler olduğu açıklanmıştır. Bu gibi örnekler aslında biz kadınların özellikle kriz dönemlerinde "istihdam piyasasında ilk feda edilecekler" olmalarının açık göstergesidir; bu göstergelyi yaratan sebep ise dünyanın hemen her yerinde karşımıza çıkan "ekmek kazanmanın erkek" olduğu illüzyonudur.

Kriz ve Zorunlu Göç

Kriz, biz kadınları elbette yalnızca çalışma hayatında ki adaletsizlikler ya da egemenlerin istihdam politikalarıyla etkilemez. Kriz sebebiyle giderek artan yoksullaşma, gıdaya ya da sağlık hizmetine erişimin olanaksızlaşması gibi etmenler, yaşam alanlarımızı doğrudan etkiler. Var olan yaşam alanlarında kriz sebebiyle artık yaşayamayacak hale getirilen biz kadınlar, bazen krizin çözümünü başka coğrafyalara göç ederek aramaya başlarız.

Kriz sebebiyle yaşadıkları topraklardan başka coğrafyalara göç etmek zorunda bırakılırken "daha iyi koşullarda çalışabilmeyi uman" ka-

dınlar, cinsiyet temelli iş bölümünün mevcut yapısı nedeniyle, yine "kadın işlerinde" çalışmak zorunda bırakılır. Çoğunlukla düşük ücretli, sosyal güvencesi olmayan ve kötü çalışma koşulları olan bu işler, krizden kaçarak yeni bir yaşam hayalinin peşine düşmüş olanlarımızı, yeni bir krizin içerisine sürüklemiş olur. Böylelikle hem göçmen, hem işçi, hem de kadın sınıfla sınırsız sömürüye ve ezilmeye maruz bırakılırken, aynı zamanda içine itildiğimiz yeni krizden çıkış yolları aramaya zorlanılırız.

Krizle Artan Kadına Yönelik Şiddet

Özellikle devletlerin ekonomik kriz dönemlerinde uyguladıkları politikalar, biz kadınlara karşı psikolojik şiddeti beraberinde getirir. Kriz dönemlerinde işten atılanların eşlerine destek olmaları istenir; yani kadının erkeğe psikolojik destek sunup onu rahatlatması, böylelikle krizin yol açacağı depresyon halinde bir sibop etkisi yaratması umulur. Yazının yukarıdaki kısmında bahsettiğimiz Güney Kore Krizi örneğine yeniden geri dönmek gerekirse; 1997 yılındaki kriz sonrasında uygulanan devlet politikası tam da bu duruma örnek niteliğindedir. Kriz sürecinde koreli kadınlara yönelik olarak "Kocalarınıza enerji verin" sloganını üreten ve kullanan Güney Kore hükümeti, bu yolla krizin erkekler üzerindeki etkisini kadınların azaltmasını istemiştir. Özetle biz kadınlar, bu ve benzeri devlet politikalarıyla işsizliğin ve yoksulluğun arttığı kriz dönemlerinde, yaşanması muhtemel bir toplumsal kırılmaya karşı tampon olma görevini üstlenmiş oluruz.

Kriz döneminde artan elbette yalnızca devlet şiddeti değildir. Devletin ekonomik ve psikolojik şiddetinin yanı sıra, kadına yönelik erkek şiddeti de özellikle kriz dönemlerinde artış gösterir. Yine 1997 Güney Kore Krizi'nde ev içi şiddete uğradığı için Kadınlar için Yardım Hattı'nı arayan kadınların sayısı, krizden hemen sonra 1998 yılında bir önceki yıla göre yedi kat artış göstermiştir. Tayland'da ise Kadın Hakları'nı Koruma Merkezi'nin verilerine göre kadına yönelik ev içi şiddet vakası 1997 yılında 534 iken, bu sayı 1998'de 812'ye ulaşmıştır.

Yaşadığımız topraklara ilişkin verilere göz atmak gerekirse; 2008 ekonomik krizinin ardından ölümle sonuçlanan kadına yönelik şiddet vakalarında da belirgin bir artış söz konusudur. 2008 yılında yaşanan ekonomik krizin ardından 2009 yılında 105 kadın erkekler tarafından katledilmişken, krizin etkilerinin sürdüğü 2013'te bu rakam 214'e çıkmıştır. Anlaşılabileceği gibi, "toplumsal bir buhrana" yol açan ekonomik krizin kendisi, erkekler üzerinde de bu buhranın etkisini belirgin derecede arttırmış; ekonomik kriz, biz kadınlara yönelik doğrudan fiziksel şiddetin artışına neden olmuştur.

Krizin Cinsiyeti, Kadının Ezilmesi

"Krizin cinsiyeti olur mu?" sorusunun cevabı aslında krizin yaşamlarımız üzerinde yarattığı etkileri göz önünde bulundurdukça ortaya çıkacaktır. Tarih boyunca itildiğimiz "ikincil konum" özellikle kriz dönemlerinde daha da fazla açığa çıkmaya başladıkça; hem emeğimiz hem de bedenimiz böyle dönemlerde sömürünün temel odaklarından biri haline geldikçe, krizin cinsiyetinin ne olduğunu anlamak da kolaylaşır.

Tarih boyunca ataerkiden bağımsız gelişmeyen kapitalizm, bugün kendi yarattığı krizlerin etkisini de yine kendisini besleyen ataerkinin unsurlarından olan toplumsal cinsiyet etmeni ile arttırmakta ve belirginleştirmektedir.

Ekonomik krizler, dünyanın farklı coğrafyalarında biz kadınlar için sınırsız sömürüyü ve güvencesizliği yaratırken; krizden çıkış yollarını bedenimizi ve emeğimizi sömüren kapitalizmde, varoluşumuzu yok sayıp bizleri kimliksizleştiren ataerkil sistemde aramamalıyız. Erk'ek egemenlerin yarattıkları krizden çıkmanın ya da bu krizleri topyekün ortadan kaldırmanın gücünü, biz kadınlar ancak ve ancak kendi mücadelemizle, dayanışmamızla ve örgütlülüğümüzle bulacağız.

Krizin Faturasını Ödemeyeceğiz!

Krize Karşı Kadın Dayanışması

Ekonomik kriz, aslında sadece belli dönemlerde ortaya çıkan bir durum değildir. Çoğunlukla sömürünün yoğunlaştığı, büyük kırılmalarla zengin ve fakir arasındaki uçurumun açıldığı dönemleri ifade etse de; biz kadınlar biliriz kapitalist sistemin her gün yaşadığımız bir kriz olduğunu. Ve biliriz sömürülmeyeceğimiz bir şekilde, ihtiyaçlarımızı karşılamamızın yollarını.

Tarihteki deneyimlerimizden biliriz. Paris Komünü'nün kadınlarının sadece barikatların arkasından değil, Komün için yaşamı yeniden yaratmasından; ihtiyaçların üretimini ve tüketimini planlayıp hayata geçirmelerinden biliriz. Ya da Avrupa'nın ekonomik krizle boğuştuğu bir süreçte, hem de bir yandan da faşizme karşı savaşırken Mujeres Libres'in öz-örgütlülükleriyle organize ettiği kooperatiflerden, kolektiflerden; Katalonya'da yarattığı devrimden biliriz.

Ne erkeğe, ne devlete, ne de patronlara ihtiyaç duymadan yaratılan kadın deneyimleri, dün nasıl ekonomik ihtiyaçlara çözüm olduysa, bugün de aynı şekilde kadın öz-örgütlülükleriyle kapitalizmden uzak çözümler yaşanmaya devam etmekte.

Abahlali Kadınlar Birliği:

Kapitalizmin sömürüsü denildiğinde akla ilk gelen coğrafyalardan birisi Afrika'dır. Güney Afrika'nın yoksul gecekondu mahallelerinde 2005'ten bu yana, devlet ve kapitalizmin saldırılarına örgütlü bir şekilde direnen gecekondulular, Abahlali Basemondjolo/Gecekondulular Hareketi'ni yarattı. Mahalleli kadınların hareketten bağımsız bir şekilde kurdukları Abahlali Kadınlar Birliği, tacize ya da tecavüze uğrayan kadınların, rehabilite edilmesi ve tekrar yaşama katılması, mahallelerde yaşanan taciz ve şiddet olaylarının önüne geçilmesi, kıtada çok yaygın olan AIDS hakkında özellikle kadınların bilgilendirilmesi konusunda çalışmalar yürütüyor. Ayrıca, tekstil atölyeleri, ortak bahçeler ve el ürünleri atölyelerinden oluşan kooperatifler aracılığıyla, kadınlar kendi ihtiyaçlarını kendileri karşılıyor. Açlık ve sömürüye terk edilen bir coğrafyada kadınlar, özörgütlülükleriyle bir yandan yaşamlarını sürdürüyor, diğer yandan mücadelelerini...

Zapatist Kadın Kooperatifleri

Güney Amerika'da Zapatist deneyim bugün, devlet ve kapitalizmden uzak bir yaşamın nasıl olacağına ilişkin devam eden en büyük deneyimlerden.

1993'te yayınladıkları bildiriyle, Zapatist Kadınlar kendi özgün politik varoluşlarını bu deneyim içerisinde kattılar. Kurmuş oldukları sağlık ve eğitim merkezleri aracılığıyla, bir yandan bu ihtiyaçlarını karşılarlarken, öte yandan gündelik işleyiş içerisinde kadın hareketliliğinin toplum içinde de artmasını hedefliyorlar. Zapatist Kahve Kooperatifleri'nin içerisinde yer almak dışında, sadece kadınların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurdukları mısır, fasulye ve kabak kooperatifleriyle, üretim-tüketim ilişkilerini kadın eliyle örgütüyorlar. Zapatist Kadın Kooperatifleri, oluşturdukları tekstil atölyeleriyle; bölge halkının gıda ihtiyacı dışında giyim ihtiyacını da karşılamaya çalışıyor.

La Via Campesina Bağımsız Kadın Kooperatifi:

Uluslararası Çiftçi Hareketi olan Via Campesina, dünya üzerindeki farklı farklı "topraksız hareketlerin" ve yoksul köylülerin oluşturduğu bir federasyon gibi hareket ediyor. Küresel kapitalizme, GDO'lu ürünlere ve endüstriyel tarım uygulamalarına karşı köylüler arasında dayanışma ilişkilerinin oluşturulması ve baskılara karşı beraber mücadele edilmesi amacıyla kurulmuştur.

Kadınların bir hayli aktif olduğu hareket içinde sadece kadınlardan oluşan bir çok kooperatif ve kolektif de bulunuyor. Mozambik'ten Hindistan'a; Filistin'den Brezilya'ya kadar yayılan Bağımsız Kadın Kooperatifleri, hem kadınların gündelik yaşam içerisinde karşılaştığı tecavüz, şiddet ve taciz gibi saldırılarla mücadele ediyor hem de bu kolektiflerde ürettiklerini farklı kanallarla dolaşıma sokarak kooperatiflerin paydaşı olan kadınların ekonomik ihtiyaçlarının da karşılamalarını sağlıyor. Öte yandan Bağımsız Kadın Kooperatifi, her yıl ayrı bir kadın buluşması düzenleyerek "kadın çiftçilerin" sorunlarını masaya yatırıyor ve bunların çözümüne dair tartışmalar yapıyor.

Kadınların ortaya koydukları bu öz-örgütlüğe dayanan deneyimler her geçen gün daha da önem kazanmaktadır. Sadece, kapitalizm kaynaklı ve dönem dönem yoğunlaşan krizler nedeniyle değil. Dünyanın dört bir yanında, tarihin farklı zamanlarında kadınlar, krizlere kendi deneyimleri ve birliktelikleriyle hep çözüm bulabilmişlerdir. Ancak bu deneyimlerin en önemli yanı, aynı zamanda yeni bir yaşamın şimdiden inşa edilmesinin örnekleri olmasıdır.

Yeni muhafazakarlığın coğrafyamızdaki temsilcisi AKP iktidarının kadın politikasının amacı; toplumda kadının, kendini değerli bulduğu ve kendisi için özel alanlar talep ederek özgür olduğu hissiyatına kapılmasını sağlamaktır. AKP iktidarı uyguladığı kadın politikasıyla yalnızca siyasi tabanına, muhafazakar kadınlara hitap etmeyerek toplumdaki tüm kadınları bu politikaya sıkıştırmak istemektedir. Yeni muhafazakarlığın cazibesine kapılarak yaratılmak istenen özgürlük illüzyonuna sıkışan birçok kadın; hem yeni muhafazakarlığın, hem de ataerkilliğin birer uygulayıcısı haline gelir.

Popülist Muhafazakarlık

Ece Uzun

ece@meydangazetesi.org

Muhafazakarlığın Kadındaki Siyasi Sembolü Olarak Başörtüsü

Kadının başörtüsü yıllardır siyasi olarak sürdürülen en yoğun ve uzun soluklu tartışmalardan biriydi. AKP ve benzeri muhafazakar tabanlı yapılanmaların içerisinde kesik bir yara gibi kanayan bu mesele, başörtüsü serbestliğinin getirilmesiyle kurumsal anlamda sona erdi. Bu tartışma öyle uzun soluklu bir tartışma oldu ki; her kesimden kadın ister istemez bu tartışmaya dahil oldu. Bir kesim bunu sekülerizme karşı olarak gördü, diğeri dini referansları savundu, bir diğeri kadının beyanını esas aldı ve bir de bu tartışmaya girmeyenler oldu. Çünkü mevzu bahis örtü kadının başındaydı. Öznesi kadın olan bir tartışmanın eyleminde de kadınlar vardı tabi ki. Görmezden gelinmemeli, başörtülü de olsa bu kadınlar ülkedeki değişen siyasi rejimler sonucunda çok sert uygulamalarla karşı karşıya kaldı. Tartışma, AKP iktidarının uygulamalarıyla şimdilik sona erdi, başörtülü kadınlar artık devletin en görünür mekanizmalarında yer alıyor, mecliste koltuk kapıyor, TSK'da ve emniyet teşkilatında görev alıyor, üniversitelerinde ders veriyor, medya kanallarında politika yapıyor... Bir taraf kazandı gibi görünüyor, bir taraf kazanmak için hala savaşıyor, bir diğer taraf olanı biteni sadece izliyor.

AKP iktidarı gelenekçi muhafazakar bir yapılanma ve tabanını da bu çoğunluk oluşturuyor, bu anlamda hitap ettiği bir kesim var. Yani en azından uzun bir süre bu böyleydi. Sonra işler yavaş yavaş değişti, muhafazakar taban önce çatırdadı sonra bozuldu, gelenekçiler ayrıştı, yenilikçiler ayrıştı, can ciğer bilinen cemaatle kanlı bıçaklı olundu; yani

şimdilik böyle.

AKP iktidarının şimdilerde bilinen en önemli özelliği tek başkan rejimi savunuculuğu yani "Erdoğancılık". AKP'de kim varsa artık "Erdoğancılığı" benimsemek zorunda, yoksa bu iktidarın masasına asla oturamaz. Aslında "Erdoğancılık" o kadar da muhafazakar değil, sadece yıllar önce üzerine oynadığı bu kesimi kaybetmeme derdinde. Şu gerçeği göz ardı etmemek gerek, yaşadığımız toplumun yapısı gereği, büyük bir çoğunluk muhafazakarlıktan besleniyor. Dolayısıyla "Erdoğancılık" da bunu kullanıyor, söylemlerini bu muhafazakar geleneğin üzerine inşa etmesi gerektiğini çok iyi biliyor. Ancak yine de her yerde her fırsatta vurguladıkları gibi bir yeninin peşinde. Ve işte tam da burası çok önemli; çünkü içinde bulunduğumuz sisli hava yüzünden göremediğimiz bir buz dağı var. Dümendekiler çarpmaya odaklı rota aldılar bile. Çarpacağız ve tepetaklak olacağız. Biz buna boşulma süreci diyelim. Uzun bir süre çırpınacağız yani. Çünkü karşı karşıya kaldığımız şey eskiden daha da beter bir hal alabilir.

Peki, Geleneksel Muhafazakarlıktan Daha Beter Olan Nedir?

Şimdilerde; yeni bir muhafazakarlık, yeni bir anlayış örgütlenmek isteniyor. Yani sadece kılık kıyafete indirgenmeyen, eğitim gibi kökten ci uygulamaları yadsımayan, algısal bir muhafazakarlık. Kadını örtmek, dinsel eğitimi zorunluştırmak dışında hem algısal hem bütünsel bir kapatılmadan bahsediyoruz. Belki de uzun yıllar kurtulamayacağımız bir kapatılma. Bu yüzden yıllarca muhafazakarlık başlığında sürdürülen başörtüsü tartışması gibi aynı eksene tekrar tekrar dönmek büyük

hata olur. Bizi sadece tek bir odağa sıkıştırır, hareketsiz kılar. Meseleye başka bir açıdan bakmak gerek, bu kaçınılmaz.

Nedir Bu "Yeni Muhafazakarlık?"

Bahsettiğimiz bu yeni muhafazakarlığın, siyasi literatürdeki neoconservatism diye adlandırılan muhafazakarlık anlayışıyla karıştırılmaması gerekir. İkisi arasındaki farkın anlaşılmasındaki işe yarar örnek, neocon'ların Bush yönetimi ABD'si ile yeni seçilen başkan Trump ABD'si arasındaki farktır. Dolayısıyla bugün burada da, başka bir coğrafyada da, yeni muhafazakarlık denilen bu olguyu anlamak için özellikle günümüzün ilerici/laik-gerici/dinci çerçevesi yetmeyecektir. Dünyadaki liberal demokrasi kültürünün, değerlerinin ve işleyişinin bir krizde olduğu gerçektir. Toplumun kültürel değerlerini belirleme noktasında ortaya konulan bütün iddiaların sahte olduğu ortaya çıkmıştır. Birbirinden farklı yaşam tarzlarının meşruluğu, barış içinde birlikte yaşam, bireysel özgürlüklerin değeri, adaletin sağlanması, kadın özgürlüğü, kadın-erkek eşitliği gibi "erdemler", liberal demokrasinin iddia ettiği gibi gerçekleşmiyor. Böyle bir krizin yarattığı boşluğu ise, yine iktidarlı düşünceler ve yapılanmalar doldurmaya çalışıyor. Bahsettiğimiz bu yeni muhafazakarlık anlayışı yeri geldiğinde geleneksel muhafazakarlığın siyasal ideolojisini ve söylemlerini kullanarak dine referans verse de, amacı dinsel değerler üzerinden topluma yapacağı bütünsel etkidir. Dünyanın farklı coğrafyalarında özellikle yeni sağ ile birlikte yükselen, yeni muhafazakarlık kültürünü yaymaya çalışan tüm yapılanmaların "ırkçı", "ayrımçı", "kadın düşmanı" söylem ve politikaları,

bu olgunun küresel ölçekte örgütlenmesini görmek açısından önemlidir.

Muhafazakarlar ve Karşıtlarının Sıkışmışlığı

Yaşadığımız coğrafya özelinde muhafazakarlık tartışmaları gerici-ilericilik, sekülerlik-dincilik ikiliklerine sıkıştırılmakta ve meselenin özünden uzaklaşmaktadır. "Laiiklik savunucuları" tarafından sadece din ile ilişkilendirilen ve adeta parano-yaklaşmış bir kaygı olarak topluma yansıyan bu mesele, İran benzeri devletlerin rejimlerine dönüşme şeklinde vurgulanmaktadır. Diğer taraftan "muhafazakar elitler" ekonomik ve sosyal yaşamlarını sürdürürebilmek için muhafazakar yaşam tarzını topluma geleneksel değerler olarak dayatırlar. Özellikle her iki tarafın da yaşam tarzı dediğinde hedef aldığı asıl özne kadındır. Bu, özünde devlet yapısı ve yaşam tarzına odaklanan orta ve üst sınıfların kaygılarını barındırdığı bir tartışma olarak görülebilir. Ancak kadın tüm bu tartışmalara sıkışarak eriyen bir kimlik olarak ezilmeyi sürdürür. Erkek-egemen sistemin en temel dinamiklerinden olan devlet, herhangi bir yapısal değişiklikle iyileştirilemeyeceği gibi; orta ve üst sınıfların "yaşama tarzı" talepleri de ezilenlerin talepleriyle örtüşmeyecektir. Diğer yandan, bu tartışmalarda görünmeyen ya da görülmek istenmeyen bir diğer şey de, yeni muhafazakarlık denilen bu anlayışın tüm kadınlara; yani başı açık ya da kapalı olana da erişebilmesidir.

Değişen Ne Olursa Olsun Ezilen Kadın

Yaşadığımız coğrafyanın yeni muhafazakarları değişimi öncelikli olarak "kadın" üzerinden tartışmaktadır. Son dönemlerde yapılan araş-

tırma sonuçlarına göre, muhafaza edilmesi gereken en önemli şeyin "aile kurumu" olarak görülmesi de değişimin asıl öznesinin kadın olduğunu göstermektedir. Toplumda "ideal kadın" şöyle tanımlanmaktadır: "Erkeklerle hukuken eşit, gerektiğinde çalışıp para da kazanan, ama aile içerisindeki anne ve eş rollerini asla aksatmayan ve ev içi görevlerini aksatıyorsa işini bırakan; namus kodlarının dışına çıkarak kocasının şerefine laf getirmeyen kadın tipi." Dolayısıyla kadın toplumda ona biçilen tüm rolleri içselleştirmelidir.

Yeni muhafazakarlığın merkezinde yer alan kadının beklentileri ve talepleri de bu yeni anlayışın çerçevesinde şekillenmektedir. İnançlarıyla doğru orantılı olarak aile kurumunu yükselten, dünya trendlerini kendilerine uyarlayan, ekonomik refaha ulaşabilmenin imkanlarını yaratan, yaşam tarzına uygun olanı alternatifler üreterek gerçekleştiren kadınlar yeni muhafazakarlığın kabulündedirler. Ancak burada kadınlık rolü tamamen içselleştirilmiştir. Diğer taraftan bu "muhafazakar kadınlar" toplumda sosyalleşebilecekleri özel alanlara ihtiyaç duyarlar. Bu anlayış ise hem dışlamayı içeren, hem de ataerkil toplumda dışlanmayı içselleştirmiş bir kadın profili yaratır. Dışlama ve dışlanma yoluyla sosyalleşebilen bu kadınların toplumdaki erkeklerden daha fazla muhafazakâr olması eğilimi belki de bu sebepten ötürüdür. Çünkü sadece muhafazakarlığın araçsal kullanımı yoluyla sosyalleşebilmektedirler. Ötekinin var olması, bizim de ötekiler arasında bir diğer "öteki" olmamız olanağını doğurur. Bu durum kaçınılmaz olarak, bireyin yalnızlaşmasına neden olduğu gibi, yeni bağlamlar türeterek kendini ifşa edebileceği alanlarda yer almasına neden olmaktadır. Yeni muhafazakar

kadın profilindekilerin yaşamakta olduğu durum tam olarak budur.

Yeni muhafazakarlığın coğrafyamızdaki temsilcisi AKP iktidarının kadın politikasının amacı; toplumda kadının, kendini değerli bulduğu ve kendisi için özel alanlar talep ederek özgür olduğu hissine kapılmasını sağlamaktır. AKP iktidarı uyguladığı kadın politikasıyla yalnızca siyasi tabanına, muhafazakar kadınlara hitap etmeyecek toplumdaki tüm kadınları bu politikaya sıkıştırmak istemektedir. Yeni muhafazakarlığın cazibesine kapılarak yaratılmak istenen özgürlük illüzyonuna sıkışan birçok kadın; hem yeni muhafazakarlığın, hem de ataerkilliğin birer uygulayıcısı haline gelir. AKP'nin tetiklediği bu uygulamalar dinsel referanslar alınarak gerçekleşiyor gibi yapılır, ancak bu sadece birkaç istisna olarak kalır. Bu uygulamalar yeni muhafazakar anlayışın özellikle de "muhafazakar elitler" tarafından toplumu değiştirme çabasıdır. Bu değişim kendinden olmayı türlü yöntemlerle kendine uydurma, uyduramadığında da yok etme üzerine kuruludur.

Yeni Muhafazakarlık Kadını Nasıl Etkiliyor?

Yeni muhafazakar anlayışın kadına yansımaları olarak değerlendirilebilecek sürecin başlangıcı, 2011'de Kadın ve Aileden Sorumlu Bakanlık'ın adının Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak değiştirilmesidir. Tam bu sıralarda kadına yönelik "radikal söylemler" de peşi sıra dillendirilmeye başlanmıştır. Erdoğan'ın "Ben kadın erkek eşitliğine inanmıyorum, kadınlar ve erkekler birbirinden farklıdır, birbirinin müteimmimidir" açıklamasını kadın örgütleriyle yaptığı bir toplantıda sarf etmesi, sonraki süreçlerde de bu denli cüretkar olmasını normalleştirmeye başlamıştır.

Devletin ekonomik kaygılarla gündeme taşıdığı "kürtaj" ve "doğum kontrol" tartışmaları; geleneksel muhafazakarlığın argümanı olan dini değerler yükseltilerek yapıldı. Bu stratejinin bir nüfus, yani ekonomi politikası olduğu böylece absorbe edilmiş oldu. Altı boş söylemler öylesine kullanıldı ki, dini değerler yükseltilerek nüfus politikası yapmamak gerektiği savunusuyla kürtaj ve doğum kontrolüne dair bilimsel açıklamalar da yapıldı. 2016 yılında "doğum kontrol ihaneti" ve "anne olmayanın eksik, yarım kadın" olması; 2012'deki kürtaj yasası girişimi gibi.

Bahsettiğimiz gibi bu anlayışın hedefinde tüm kadınlar var. Geleneksel muhafazakar anlayışa uygun yaşam tarzı olmayan kadınlar da yeni muhafazakarlık rüzgarının bilinçli/bilinçsiz birer sürdürücüsü olmaktadır. Dini ve manevi değerlerle ideolojik ve yaşamsal hiçbir ortaklığı bulunmayanlar dahi, tıpkı iktidarın yaptığı gibi, söylemlerinde muhafazakarlaşmıştır. Önceden muhafazakarlığın siyasi simgesi başörtüsüyken, şimdi "modern imajlı" kadın da muhafazakar olabilmektedir. Mecliste anayasa oylaması sırasında kavga eden AKP'li ve CHP'li kadın milletvekillerinin dış görünüşü arasında herhangi bir farklılık olmaması bize "hangisi acaba kimden?" sorusunu sordurmuştur. Ama bu yeni muhafazakar anlayışın, bu örnek dışında dış görünüşte değil algılarda örgütlendiğini tekrar hatırlatmakta fayda var.

Amaçlanan; dış görünümü veya kimliği ne olursa olsun; her kadının bu "muhafazakarlığı" benimsemesidir. Geleneksel muhafazakar kesimin değer yargılarına paralel olarak iktidarının öncesinde ve iktidarının ilk döneminde gündemine aldığı "İmam Hatip Liseleri" eğitim alanında bir

reform olmaktan çok, bu kesime verilen sözün tutulduğuna dair bir gösterge olarak yorumlanabilir. Keza, imam hatip liselerinde yaratılan ve örgütlenen "kadının toplumdaki pozisyonu" yeni muhafazakar anlayışla paraleldir.

Yeni Muhafazakarlık, kadına yönelik ekonomik stratejileri de beraberinde uygulamaya sokmuştur. 2015'te yapılan yasal düzenlemelerde "ekonomik ve sosyal hayatta erkeklerle eşit şekilde kadınların da dahil olması amacıyla" geliştirilen istihdam projelerinden biri "annelik teşviki"ydi. Annelik izninin bitiminden sonra ilk çocuk için 2, ikinci çocuk için 4 ay olmak üzere yarı zamanlı çalışma izni getirildi. Eğer anne isterse, çocuk ilkokula başlayana kadar yarı zamanlı çalışabilecek, her anneye, 1. çocuk için 300, 2. çocuk için 400, 3. çocuk için 600 lira ödeme yapılacak. Kadının toplumsal hayatta var olması gerektiğini savunurken, annelik teşviki ile ekonomik yaşantının dışında bırakan istihdam uygulamaları yeni anlayışın bir çelişkisi.

Sonuç

Yeni muhafazakarlık, kadını belli söylemler üzerinden geliştirdiği politikalara sıkıştırmayı ve bu söylemleri kadına benimsetmeyi amaçlar. Burada, yaratılan bu muhafazakar anlayışın dışına çıkmak kadınlar için büyük önem taşımaktadır. Verilmesi gereken mücadele hattı, muhafazakarlık karşıtlığı üzerinden laiklik savunusu yapmak; kadının muhafazakarlıktan sıyrılışını referandumda "hayır" demeye koymak, seçimlerde muhalif partilere oy atmak olmamalıdır. Kadının ister laik, ister muhafazakar, ister yeni muhafazakar; anlayışı ne olursa olsun devlete karşı verdiği öz-örgütlü mücadelesi, muhafazakarların da muhafazakarların da üstesinden gelecektir.

Anarşist Kadınlar'ın Referandumu
Dair Yayınlanan Bildirisi

Özgürlüğümüz Mücadelemizdedir

Kadınların özgürlük mücadelesinde "oy hakkı" tartışmaları, "oy hakkı" kampanyalarının yoğunlaştığı 19. yüzyıla kadar dayanır. Bugün dünyanın birçok yerinde var olan Batı tarzı "liberal demokrasi"lerle uygulamaya geçtiğinden bu yana "evrensel oy hakkı", bir politik gerçeklik olarak dayatılsa da; liberal demokrasilerin hiçbir şekilde "özgürlük" getirmediğine tanık olan ve getirmeyeceğinden emin olan biz kadınlar için sonu gelmemiş bir tartışmanın konusudur.

"Oy hakkı" kadın-erkek eşitliği ilkesi üzerinden ele alındığında bu kadını büyük bir yanılmanın içine hapsedmiş olur. Liberal demokrasinin hak ve özgürlükler kapsamına dâhil ettiği birçok meselede olduğu gibi, konunun teorik ve pratik yanları derinlemesine tartışılmadan, o "hak ve özgürlükler"den yararlanacak bireyler için uygulamaların iyi ya da kötü olduğuna karar verilmeden bir oldu-bittiye getirme söz konusudur. Liberal demokrasinin bu özelliği, siyasal, ekonomik ve toplumsal işleyişi sorgulatmayan bir devlet yapısının oluşuyla ve bireylere bu işleyişi dayatmasıyla ilgilidir. Bu devletli yapıyı ve işleyişi sorgulayanlar ise "kadın ve erkeğin eşitliği" ilkesine karşı olarak yaftalanmışlardır.

Gerek geçmişte gerekse de günümüzde, kadınların "oy hakkı kazanımına" ilişkin bir dizi tartışma mevcuttur. 19. yüzyılda bu kampanyaların yoğunlaştığı Kuzey Amerika coğrafyasında yapılan bu tartışmaları incelemek, sadece "oy hakkı" ve kadın mücadeleleri arasındaki ilişkiyi daha derinlikli görmemize değil, aynı zamanda kadının siyasal özne oluşu ve siyasal eşitlik gibi kadın mücadelesinin içerisinde bulunan kavramları düşünmemize de olanak sağlayacaktır.

"Oy Hakkı" Mücadelesi

19. yüzyılda, ABD'de yoğunlaşan "oy hakkı" kampanyalarının çok tartışılmayan tarafı, bu siyasal talebin ortaya çıkmasını sağlayan düşüncedir. "Oy hakkı" kampanyaları öncelikli olarak, biz kadınların geleneksel evlilik kurumu içindeki güçlerini arttırmayı hedefliyordu. Ve tahmin edilenden farklı olarak, bu orta sınıf ağırlıklı ve muhafazakâr bir hareketti.

Kampanyaların yoğunlaştığı süreçte, Oy Hakkı Hareketi'yle ittifak içerisinde olan Alkol Karşıtı Birlik, Cinsellik Karşıtı Saflik Birlik'i (Purity League) gibi muhafazakâr hareketler, toplumsal aşırılıklardan kadına oy hakkının verilmesiyle kurtulacağını dü-

şünüyorlardı. Yani kadına oy hakkı verip, "toplumsal değerlerin daha iyi muhafaza edilmesi" ve "toplumsal saflık" amaçlanıyordu. Burada oy hakkı için yükseltelen "kadın", geleneksel toplum yapısı içerisindeki annelik üzerinden yükseltiliyordu.

Öte yandan, kadınların oy kullanmasını, kilisenin ve evin bo-yunduruğundan kadının kurtulması gerektiğini düşünenler de savunuyordu. Ancak hareketin büyümesine ve yaygın olarak savunulmasına yol açan olgu, oy hakkı taraftarlarının çoğunun kendisini "iyi bir Hristiyan, ev kadını ve devlet yurttaşı" yapmak için oy kullanmak istemesi gerçeğidir.

Böyle bir siyasi ortamda, "oy hakkı" tartışmaları daha da önem kazanmaktadır. Emma Goldman'a göre, oy kullanma kampanyaları, dikkati gerçek mücadeleden saptıran bir durumdu. O, temel mücadelenin toplumun bir bütün olarak yeniden yapılandırılması, kadınların kendileri için özgür ve anlamlı yaşamlar yaratmalarıyla verilebileceğini söylüyordu.

Kadın mücadelesinin "oy hakkı"na yoğunlaştığı bir süreçte, anarşist kadınlar devlet yapısını sorgulamanın ötesine geçerek, ataerkil aile yapısını sorguladılar ve toplumsal cinsiyet sorununu tartıştırdılar. Kadınların, toplumda ezilen konumda bulunmalarının temelini cinsellik ve doğurganlıkla ilişkilendirdiler. Ekonomik etkenlerin yanı sıra, cinsel etkenlerin de kadınları baskı altına almak için kullanıldığını savundular.

Buradan çıkardıkları sonuç, kadının nasıl bir siyasal özne olacağıyla ilişkiliydi. Seçim sandıklarıyla değil; erkeklerden ve erkek egemen kurumlardan siyasi, ekonomik, psikolojik ve cinsel açıdan bağımsız olmakla siyasal özne olunacağını savundular.

Siyasal Özne Olmak

Bugün referandum gündeminin de siyasal özne olarak kadın açısından sorgulanması şarttır. Bu sorgulama yapılırken, "kazanılmış bir siyasi hak olarak" oy hakkının tarihsel arka planı da göz önünde bulundurulmalıdır. Çünkü;

Kadın mücadelesinin, biz kadınları oy kullanarak politikleştirmek iddiasıyla seçimlere katılmaya yönlendirmesi büyük bir yanılıdır. Bu yaklaşım, erkek egemenliğine karşı bir mücadele olarak tanımlanamayacağı gibi, erkek egemenliğinin sürdürüldüğü

mevcut sistemde seçme-seçilme ilişkisi üzerinden kadının kendini birer siyasal özne olarak ta ortaya koymasına olanak vermeyecektir.

-Seçim propagandalarında sadece bir "alt başlık" olmanın dışına çıkarılmayan kadının, "eşit siyasal özne" olduğu da büyük bir yalandır. Patriyarkal sistemle özdeşleşmiş bir siyasal işleyişten olumlu ve sonuç odaklı bir değişiklik beklemek gerçekçi değildir.

-Erkek egemenliği, içinde yaşadığımız siyasi-toplumsal-ekonomik işleyişte en temel kurucu dinamiklerden biridir ve toplumun bütününe şekillendirmektedir. Bu tarz bir iktidar biçimine karşı çıkış bütünlüklü bir mücadeleyle mümkündür. Ekonomik ve siyasal yapının düzenlenmesinde, devlet işleyişinin düzenlenmesinde belirleyici olmak için atılacak referandum ya da seçim tarzı adımlar kalıcı çözümler yaratamaz. Kadının özgürlüğü, devletli politikaya dâhil olunup alınacak geçici önlemlerle gerçekleşmez.

-Kadın mücadelesi, eğer belli bir egemenlik ve iktidar ilişkisini hedef alıyorsa, bu iktidar ilişkisinin kurduğu yapılar kullanıldığı takdirde nasıl bir siyasal öznenen bahsedebiliriz? Patriyarka, bu sistemin en kurucu dinamiklerinden biriyse, bu ilişki biçimine karşı çıkış, ancak radikal, bütünlüklü bir politikayla verilebilir.

-Kadın mücadelesi, siyaset yaparken kadınlar "adına" siyaset yapmaya soyunmaz. Amaç kadını politiklaştırmak ve örgütlemektir. Kadınların iradelerini teslim edecekleri mekanizmalar kullanmak değildir.

-İnsanların eşit fırsatlara sahip olması gerektiği şeklindeki düşünce liberal siyaset felsefesinden kaynaklanır. Kadınların eğitime, iş hayatına, parlamentoya eşit ölçüde erişimini engelleyen yasal düzenlemeleri değiştirmek gerektiği, bu düşünce tarafından telkin edilir. Bu esasında, mevcut sistemin içinde rekabet etmeyi hedeflemekten başka bir şey değildir. Kadın ve erkeğin bu şekilde bir işleyişte eşit hale geleceğini düşünmek boş bir düşüncedir.

-Bu durumun böyle olduğu, özellikle Batılı liberal demokrasi-lerce kanıtlanmıştır. Hukuk, oy kullanma ve istihdam alanında sağlanan "kazanımlar" kadınların ezilmesi gerçeğini değiştirmedigi gibi bu yönde olumlu değişikliklerde yaratmamıştır. Toplumsal cinsiyetin toplumsal olarak kurumsallaştırılması esas meseleyse, bu kurumlar ortadan kaldırılmadan sorun bitmiş olmaz, yalnızca görünmez kılınmış olur.

Kadınlar Referandumdan Ne Bekliyor?

Kadın örgütleri, referanduma ilişkin kampanya çalışmalarına şimdiden başladılar. Toplumsal muhalefetin büyük bir kısmının yaptığı gibi... Peki, kadınlar referandumdan ne bekliyor?

Kadının yok sayılmasının, tacizin, tecavüzün, şiddetin, savaşın, katliamların, asgari ücretle çalışan ve sendikalaşma mücadelesi veren işçi kadınların kazanımlarının gasp edilmesinin, kadınların kazandığı tüm hakların elden gitmesinin, kadınların hayatının ve geleceğinin bir kişinin sözüne bağlanmasının, başkanlık sisteminin sonlanmasını bekliyorlar. Ancak bu beklentilerin hiçbiri, bir evet ya da hayırla bitmeyecek. Bu sorunların hiçbirisi, bir referandumluk süre içerisinde çözüme ulaşılabilir sorunlar değildir. Aynı şekilde, mevcut sorunların derinleşmesinin evet ya da hayır denilerek önüne de geçilemeyecek. Bunun nedeni devletin, gerçekte otoriteyi, hiyerarşiyi, hâkimiyeti, adaletsizliği ve eşitsizliği gerektirmesiyle ilgilidir. Yaklaşmakta olan Dünya Kadınlar Günü'nü, kadınların mücadelesi, dayanışması ve örgütlülüğüyle simgeleyen 8 Mart'ı bile var olan referandum gündeminde "hayır" söylemine sıkıştıran kadın örgütlerinin düşeceği yanılgı da tam olarak budur.

Böyle bir yanılgı yaratmanın kadının özgürlük mücadelesi lehine bir sonuç getirmeyeceği ise aşikârdır. Tam tersine yönetime yakınlığı, etki ettiğini düşünen kadın, bu yanılgı ile gündelik gerçeklerden uzaklaşacaktır. Kadının yaşadığı adaletsizliklerden, tutsaklıklardan, yoksulluk ve yoksunluklardan kurtuluyor olduğu yanılgısı mevcut sisteme "demokratik" olduğundan dolayı güven duymasına yol açacaktır. Bu güven duygusunun, en liberal ve demokratik gö-rüntüsüne sahip olsa bile devletin otoritesiyle, tahakkümüyle ve erkek egemen yapısıyla en kısa sürede sarsılacağı kaçınılmazdır.

Bizim irademiz, cinsiyetsiz, adil ve özgür, bir dünya isteğimiz, referandum ya da seçim gibi mekanizmalarla sağlanamaz. Yoldaş Emma Goldman'ın da vurguladığı gibi, özgürlüğümüz ve bağımsızlığımız ancak bizim tarafımızdan gerçekleştirilebilir. "Kadın ilk olarak, bedeni üzerinde başka herhangi birisinin hak iddia etmesini reddederek; istemedikçe çocuk doğurmayı reddederek; Tanrı'ya, devlete, topluma, kocaya, aileye ve benzeri şeylere hizmetkârlık yapmayı reddederek. Yaşamını daha basit, ancak daha derin ve daha zengin yaparak. Yani, kamuoyu görüşü ile halkın ayıplaması korkusundan kendisini kurtararak, yaşamın anlamını ve özünü tüm karmaşıklıkıyla öğrenmeyi deneyerek. Kadınları oy sandığı değil, ancak bu özgürleştirecektir."

Devrimi Yaşayan ve Yaratan Özgür Kadınlar

Özlem Arkun

ozlema@meydangazetesi.org

İberya*, 1868'den 1936'ya kadar taş üstüne taş konarak hazırlanan bir devrim süreci yaşadı. İberya'daki anarşistler şöyle diyordu, "Devrim yoktan var olmayacak, devrim güçlü ve sağlam bir zemine ihtiyaç duyar, bunu yaratmanız gerekir." İberya'nın anarşizmle tanıştığı 1868'den itibaren, anarşistlerilmekilmek bir geleneği ördüler. Eşek üzerinde köy köy gezen anarşistler, gittikleri her yerde baskıya karşı halkın örgütlülüğünün kazanacağını anlattılar.

Toplumsal devrim sürecine giden 70 yıllık süreçte İberya'daki anarşistler kolektivizm ve komünizm eğilimlerini başarılı bir şekilde birleştirerek anarko-sendikalizmi yükseltmiş, toplumsal devrimci anarşizm adına tarihsel bir iş başarmışlardı. Bununla birlikte toplumsal dönüşüm iddiasını hem endüstriyel ve kırsal alanlardaki işçiler arasında da yaymışlardı. 1936 Temmuz'una gelindiğinde CNT'nin üye sayısı 1 milyonu aşmıştı ve hemen hemen tüm sektörlerde CNT'li işçilerin etkilerinden bahsedebilirdi. Bununla birlikte anarşistler, anarşizmin toplumsallaşması için sadece işçi mücadelesinin yeterli olmadığını biliyorlar ve her alanda toplumun tüm kesimlerine yönelik çalışmalar yürütüyorlardı.

Bu dönemde bir taraftan gençler ve yetişkinler için eğitim programları geliştirildi, kültür merkezleri açıldı, ülke çapında geniş tabanlı bir gençlik örgütlenmesi yürütüldü; diğer taraftan da kültür,

politika ve sosyal meseleler üzerine anarşist bir perspektif geliştiren dergiler, gazeteler yayınlandı. Bu programların çeşitliliği, anarşist hareketin tarım işçilerinden ev kadınlarına, ev işçilerinden çocuklara kadar birçok kesim tarafından anlaşılmasına ve sahiplenilmesine fırsat verdi. Biz bu yazıda İberya'nın anarşist kadınlarına ve onların mücadele pratiklerine yoğunlaşacağız.

Özgür Kadınlar Buluşuyor

Toplumsal devrime doğru giden yolu, kadınlar da yıllardır arşınıyordu. Özellikle tekstil sektöründe çalışan kadınlar hem direnişlerde hem sendikal faaliyetlerde aktif bir şekilde yer alıyorlardı. Katalonya'nın bazı endüstriyel bölgelerinde, diktatörlüğün son yıllarında bile kadın çalışması yürüten gruplar vardı. 1928'de, Terrassa'da CNT'li kadınlar, FAI'nin kültür merkezinde bir araya gelerek kendi sorunları üzerine tartışmaya ve eşit ücret, ücretli annelik izni gibi konuları sendika toplantılarında gündem etmeye başlamışlardı. Her ne kadar kadınların bütünlüklü gelişimini desteklemek adına kaynakları sınırlı olsa da, 1936 Temmuz geldiğinde Terrassa'lı kadınlar devrime hazırlardı ve daha savaşın ilk günlerinde bir klinik ve bir hemşirelik okulu kurdular.

Barselona'da CNT'ye bağlı Kadın Kültür Grubu (Grupo Cultural Femenino) 1934 yılı sonlarına doğru Asturias İsyanı sonrasında kuruldu. Sole-

dad Estorach'ın da içinde yer aldığı bu grup, kadınların sendika ve devrimci mücadele içerisinde daha aktif bir rol oynamasının önünü açtı.

Madrid'te Mercedes Comaposada ve Lucia Sanchez Saornil de benzer çalışmalar yapmışlardı. Sanchez, başından beri kadınların CNT içinde daha da aktifleşmesi için Barcelona'da yoğun çalışmalar yürütüyordu. Daha sonra Madrid'te Mercedes'le tanıştı ve birlikte, CNT içindeki sendikalarda ve sendika dışında örgütlenen kadın gruplarına bildirimler gönderiyorlar, kadınların hangi meseleler üzerinde yoğunlaşmak ve konuşmak istediklerine dair fikir alışverişinde bulunuyorlardı. Daha sonra bu ekibe Amparo Poch ve Gascon'un da dahil olmasıyla çıkaracakları Mujeres Libres (Özgür Kadınlar) dergisinin altyapısını oluşturmuş oldular.

Mercedes ve Lucia birçok grupla iletişim halinde olmalarına rağmen 1936 yılına kadar Barcelona'daki Kadın Kültür Grubu ile bir araya gelmemişti. Onlarında bir araya gelmesiyle Mujeres Libres Federasyonu artık gerçek anlamıyla kurulmuştu.

Özgür kadınları bir araya getiren fikirler neydi?

Barselona ve Madrid'teki kadınların buluşmasının ardından kadınların özgürlük mücadelesi de

ivme kazandı. Bu ivme hareket içerisinde bir kesim tarafından son derece olumlu karşılanırken, bir kesim ise hareketin "ayrılıkçılığa" neden olacağına ve bu grubun "feminizme" düşme tehlikesine dikkat çekerek bu hareketi eleştiriyorlardı. Fakat kadınlar bunu reddettiler. Mujeres Libres militanlarından Suceso Portales ise "Biz feminist değiliz ve hiç bir zaman olmadık." diyordu. " Biz erkeklere karşı savaşıyorduk... Birlikte çalışmak ve birlikte mücadele etmek zorundayız, yoksa toplumsal devrimi asla başaramayız. Fakat biz bir kadın örgütlenmesine ihtiyaç duyduk çünkü kendimiz için mücadele etmeliydik." Kadınların özgürleşmesinin "yok sayılarak köleleştirme, üretici olarak köleleştirme ve kadın olarak köleleştirme üçgenine" meydan okuyarak mümkün olacağını söylüyorlardı. Mujeres Libres, kadının özgürlüğünün, ancak kapitalizme ve devlete karşı verilen bütünlüklü bir mücadele ile anarşizmle mümkün olacağını savunuyordu.

Mujeres Libres'in kuruluşu, kadınların devrim sürecinde anarko-sindikalist hareket ve toplum içerisindeki yerlerine sahip çıkmaları adına önemli bir adım olmuştur. Oluşan bu birliktelik kadınlar arasında güçlü bir topluluk duygusu yaratmış ve bu birlikteliğin kendisi özgürleştirici bir nitelik kazanmıştır. Bireyin özgürleşmesi, topluluktaki diğer bireylerle güçlü bağlar kurmasının bir sonucudur ve oluşan bu topluluk duygusu, bu duyguyu paylaştıkları yıllar boyunca onları dönüştürmüş ve özgürleştirmiştir. Birlikte geçirilen zaman, yapılan planlar ve yeniden şekillendirilen toplumsal alanlarla; bir arada başardıkları her şey kendi potansiyellerine dair daha geniş bir farkındalık kazanmalarını sağlamıştır. Bunlar onların sadece hatıraları değil kendi bireysel dönüşümlerinin de gerçekliğidir. Bu, devrim sürecinden sonra, sürgün yıllarında ve sonrasında baskı dönemlerinde de onları güçlü ve bir arada tutan duygunun kaynağıdır.

Özgür kadınlar neler yaptılar?

Mujeres Libres, kadınların sadece mücadele ederek özgürleşebileceğini söylerken iki kavramı öne çıkartıyordu. Kendini gerçekleştirme (capacitacion) ve örgütlenme (captacion). Bunlardan birinin eksik kalmasının, kadının özgürleşmesinin önüne geçeceğini savunuyor ve çalışmalarını her ikisinde sağlayabilecek şekilde tasarlıyor ve gerçekleştiriyordu; buda geniş ve çok yönlü bir yaklaşımı gerekli kılıyordu.

Kadınların kendini gerçekleştirmesinin yollarından biri bireysel gelişimdi. Kadınların okuma yazma bilmesini, cinsel sağlık, annelik ve çocuk gelişimi gibi konularda donanımlı olması gerektiğini söylüyor ve bu amaçla okullar açıyor, farkındalık yaratma grupları oluşturuyordu. Bu okullardan

en bilineni Casal de la Dona Treballadora 1937'de Barcelona'da açıldı. Bu okulda, okuma yazma ve temel bilimlerin dışında Dünya Tarihi, Fransızca, İngilizce, Rusça gibi dersler de veriliyordu. Ayrıca okulda meslek eğitimine yönelik daktilo, hemşirelik, terziilik, elektrik, tarım eğitimi ve sendikal örgütlenme, sosyoloji gibi konularda da dersler vardı. Buradaki derslere her gün 600-800 kadın katılıyordu.

Mujeres Libres bu enstitülerin tek başına amaçla ulaşmaya yetmeyeceğini biliyordu ve kadınlar sosyal ve duygusal dönüşümünü sağlayabilmek için yöntemlerini sürekli çoğaltıyordu.

Henüz devrim sürecinden önce başlattıkları günlük çocuk bakım hizmeti, devrim sürecinde de geliştiriyorlardı. 1934'te Barcelona'da çocuklu işçi kadınların mücadele alanlarında daha aktif yer alabilmesi için, gereken zamanlarda onların çocuklarına bakarak bir çözüm geliştirmeye başlamışlardı. O günleri anlatırken Soledad'ın gözleri parlıyordu; "Kadınların evlerine gittiğimizde onlara propaganda yapardık. Özgürlükçü komünizmden ve başka konulardan bahsederdik. Zavallı kadınlar toplantıdan çıktıktan sonra bir de bizim nutuklarımızı dinlerlerdi. Bazen kocaları da evde olur, bizim tartışmalarımıza katılırdı." Sonrasında Mujeres Libres ilk kongresinde "çocuk bakımının bütün topluluğun bir sorumluluğu olduğunu" savunarak, tüm fabrikalarda ve atölyelerde emzirme ve çocuk bakımı için odalar kurmaya çağırıyor ve bunların kurulmasında aktif olarak çalıştı.

Mujeres Libres'in işçi seksiyonu, fabrikalara düzenli olarak ziyaretler yapıyordu. O ziyaretleri şöyle anlatıyordu; "Oradaki işi bazen on beş yirmi dakikalığına bazen bir saatliğine durduruyor ve işçilerle konuşuyorduk. Bu elbette işçi komitesiyle görüşerek yapıyor ve sendikanın desteğini alıyorduk... Bu dersleri çok tekstilden metalurjiye, aydınlatmadan ağaç işçiliğine kadar çok farklı alanlarda tekrarladık. Bazı günler neredeyse elli fabrikaya gidiyorduk" Bu kolektiflere yapılan gezilerin hem kendini gerçekleştirmeye hem de örgütlenmeye denk düşen iki amacı vardı. Hem kadınlarla işyerindeki sorumlulukları hakkında toplumsal dönüşüm hakkında konuşuyor ve onları örgütlenmeye çağırıyorlar; hem de Mujeres Libres'in tüm işçi komitelerinde ve bütün fabrikalarda temsil edilmesinin önünü açıyorlardı.

İberya'da anarşist kadınlar toplumun her alanında propagandalarını yaygınlaştırmayı çok önemsiyorlardı. Bu amaçla 1936 yılında federasyonla aynı ismi taşıyan Mujeres Libres dergisini çıkarmaya başladılar. Dergide politik konulardan çocuk bakımına, güncel tartışmalardan film eleştirilerine, sağlıktan moda, özgür aşktan seks

işçiliğine kadar çok geniş bir yelpazede yazılar yazılıyor, tüm bu konular anarşist bir perspektiften bakılarak tartışılıyordu. Bu yayınların dağıtımını da organize ediyorlar, İberya'nın her yerine ulaşmasını sağlıyorlardı. Devrim sürecinde Barcelona Ramblas'ta bir kulübe kurmuşlar ve yayınlarını buradan da dağıtmışlardı. Bu kulübeyi aynı zamanda halka açık sergiler ve yapılan başka etkinlikler için de kullanmışlardı.

Ülke çapında kültür ve propaganda grupları oluştururken, Barcelona'da bir grup da düzenli radyo yayınına üstlenmişti. Başka bir grup ise basılı yayınların ve radyo yayınının ulaşmadığı yerlere, köylere giderek sözlü propaganda yapıyorlardı. Mercedes'ten aldığı derslerin ardından, güçlü bir hitabet yeteneğine sahip olan Pepita Carpena gezici propaganda turlarını üstlendi. Gezici kütüphaneler kurarak İberya'nın köylerini kasabalarını arşınladılar.

Mujeres Libres bunların yanında Barcelona'da yataklı bir doğum hastanesi kurdu. Casa de Maternidad adındaki doğum evinde, doğum ve doğum sonrası bakımın yanında anne sağlığı, doğum kontrolü, cinsellik ve bebek bakımı hakkında bilgilerde veriliyordu.

İberya'nın tamamında kolektifleştirmelerde, kooperatiflerin kurulmasında aktif olarak yer alan Mujeres Libres'li kadınlar toplumun ihtiyaç duyduğu her alanda çalışmalar yaptılar. Devrimin ilk günlerinden başlayarak herkes için yiyecek sağladılar, aşevleri açtılar. Çocuk gelişimine dair fikirlerini geliştirerek eğitime anarşist bir bakış getirdiler. Cinsellik üzerine bilgilendirme çalışmaları yaptılar ve seks işçilerinin özgürleşmesi için bir rehabilitasyon merkezleri kurdular. Mültecilerin yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamak için programlar oluşturdular. Tüm bu faaliyetlerin yanında, kadınlar Franco ordusuna karşı cephede antifaşist mücadeleye de katıldılar.

İberya'da yeşeren bu devrim, ortaya konan pratiklerle, bugün hala hem anarşist mücadeleye hem de kadın mücadelesine ışık tutmaktadır. Kadınların kendilerini ilgilendiren kararları kendilerinin alması ve böylece tarihte aktif bir öznelmaları, bugün hem dünya çapında hem de yaşadığımız topraklardaki kadın mücadelesi için önemini kaybetmemiştir. Çünkü İberya'daki anarşistlerin söylediği gibi "Devrim yoktan var olmayacak,", Çünkü devrimi ancak, bahanelere sığınmadan, yaşamlarını eline almak için elini taşın altına koyanlarla, kendi hayatlarının ve birbirlerinin sorumluluğunu almaktan kaçınmayanlarla, bitmez tükenmez enerji ve çabayla yaratabiliriz.

*1936 Devrimi tüm İberya Yarımadası'nda etkili oldu.

TARİHTEKİ ANARŞİST KADINLAR (3)

Kadınlar farklı coğrafyalarda örgütlenerek, dayanışmayla ve mücadeleyle kendi devrimlerini yaratmıştır. Bizim coğrafyamızda birçoğunun ismi bilinmiyor olsa da, kadınların yüzyıllardır mücadeleyle ya-

rattıkları gelenek, günümüze kadar gelmiştir. Kimi zaman faşizme, devlete, kimi zaman kapitalizme, savaşa karşı yaşamı savunan "Tarihteki Anarşist Kadınlar"ın yaşamlarını incelemek, özellikle biz kadınlar aç-

sından oldukça önemlidir.

Meydan Gazetesi'nin kadınlar tarafından çıkartılan bu sayısında, tarihte mücadeleleriyle andığımız anarşist kadınları sizlerle paylaşıyoruz.

Ethel MacDonald

1909'da İskoçya'nın Motherwell şehrinde doğan Ethel MacDonald, 16 yaşında mücadeleyle tanıştı. 1931'de Guy Aldred ve Jany Patrick ile tanıştı ve üç yıl sonra Bağımsız İşçi Partisi'nden ayrıldı. Anti-parlementer Komünist Federasyon içerisinde aktif olarak yer aldı. Ardından Guy Aldred ile birlikte 1933'te Birleşik Toplumsal Hareket'i kurdu. Ethel MacDonald ve Jenny Patrick 1936'da İspanya'da savaş başladığında Birleşik Toplumsal Hareket'in temsilcileri olarak Barcelona'ya ve Madrid'e gittiler. İspanya'ya ulaştıklarında CNT radyosunda yapmaya başladıkları İngilizce yayınlar ve propaganda, halk tarafından oldukça fazla ilgi gördü.

1937 Mayıs İsyanları olarak anılan, yüzlerce kişinin katledildiği ve anarşistlerin evlerinde suikaste uğradığı süreçte yoldaşlarını polisler karşı savunurken, kendi yaşamını birçok defa riske attı. MacDonald, yoldaşının hapisanede gardiyanlar tarafından dövülerek katledilmesinin ardından yaptığı eylemler sırasında tutuklandı. Serbest bırakıldığında ise, İskoçya'ya kaçmadan önce bir süre Barselona'da saklandı.

İki ay sonra İskoçya'ya döndüğünde 300'e yakın kişi tarafından karşılandı. Daha sonra 2. Dünya Savaşı sırasında barış hareketleri içinde yer aldı. Daha sonra Guy Aldred'le The Strickland Press'i kurdular. 1958 yılında çeşitli sağlık sorunları yaşamaya başladı ve konuşma becerisini kaybetti. Mücadeleyle dolu geçen yaşamı, 1 Aralık 1960'ta son buldu.

Devletler hiç bir zaman insanları kurtaramaz, onların arzusu insanları sömürmek ve yok etmektir. Halkı özgürleştirecek tek bir güç vardır. Bu güç halkın kendisidir.

Giliana Berneri

Giliana Berneri 5 Ekim 1919'da İtalya'nın Floransa şehrinde doğdu. Tıp ve psikiyatri eğitimi için gittiği Fransa'da, pediatri ve psikanaliz üzerine çalıştı. Fransa'daki anarşist hareketle son derece ilgili olan Berneri, 1930'larda Fransız Anarşist Federasyonu'na katılarak mücadele etmeye başladı.

Paris'te Sacco ve Vanzetti grubu içinde aktif bir militan olarak mücadele etti, bu grup daha sonraları Anarşist Federasyon içinde Kronstad grubu olarak anıldı. 1940'larda Fransa'da gözaltı kampında tutulan yoldaşı İtalyan anarşist Ernesto Bonomini için dayanışma kampanyaları örgütledi ve Amerika'da sürgündeyken ona destek oldu. Albert Camus ve Wilhelm Reich gibi entelektüellerle fikirlerini paylaştı ve çeşitli konularda konferanslar verdi. Aynı zamanda La Libertaria gazetesinde de hatırı sayılır makaleleri yayınlandı.

Fransız anarşist mücadelesinde aktif rol oynayan Berneri, 19 Temmuz 1998'de yaşamını yitirdi.

"Amacınızı gerçekleştirdiğinizde, kendinizin sahibi olursunuz... Bir kadın gerçekten 'özgür bir kadın' olduğunda, hayat binlerce kez daha güzel olur..."

Leah Feldman

1899'da Varşova'da doğdu.

1917'de Bolşeviklerin iktidara geçmesinin ardından yoldaşlarının çoğu Bolşeviklerin ya da Çarın ellerinde öldürülmüştü. Leah daha sonra Rusya'ya döndü. Burada Sovyetler tarihinin son 'yasal' anarşist toplanması olan; Kropotkin'in cenazesine katıldı.

Leah sonra Mahnovist hareketten etkilenecek Ukrayna'ya gitti ve burada harekete katıldı. Cephe gerisinde kıyafetlerin ve yemeklerin organizasyonu, yetimlerin doyurulması gibi işler yaptı. Mahnovistlerin Bolşevikler tarafından katledilmesinin ardından Ukrayna'yı terk etti.

Önce Paris'e sonrasında Londra'ya gitti. Farklı topraklarda anarşist hareketleri gözlemlemek istiyordu. Ardından Polonya ve Filistin'e gitti. Filistin'de birçoğu daha önce gittiği coğrafyalardan tanıdığı eski arkadaşlarıyla Filistin Anarşist Federasyonu'nun kurulmasını sağladı.

Alman denizcilerin 30'lu yıllardaki antifaşist direnişine ekonomik destek topladı. 1939 yılında Marie Goldberg ve Suceso Portales ile birlikte kurduğu bir giyim atölyesinde kendi üretimlerini yaptılar.

Ömrünün sonuna kadar bulunduğu her koşulda ve her yerde mücadeleyi sürdüren Leah'ı yoldaşları Büyükanne Mahnovist olarak bir ömür boyu anmayı sürdürdü.

"Çalıştığımız atölyede dünyanın her yerinden anarşist kadınlar vardı... Yunanca, Yiddiş, Fransızca, İngilizce, İspanyolca, Katalanca... ayrıca dillerini bilmediğimiz iki Kıbrıslı, bir Yunan ve bir Türk kadını da sayarsak, nasıl anlaştığımız bazılarına göre bir mucizeydi. Bana sorarsanız, kadınların nereden gelirse gelsin ortak bir dili yaratabileceklerinin resmidir."

“

Biz kadınlar tarihimiz süresince erkek egemenliği ile karşı karşıya kaldık ve hep mücadele ettik. Kimimizin adı bilindi, kimimizin hikayesi bilindi. Bilinsek de bilinmesek de, adlarımız farklı da olsa, hikayelerimiz farklı da olsa, mücadelemiz hep aynıydı: Kadının Özgürlüğü

Maria Lacerda de Moura

Maria Lacerda de Moura 16 Mayıs 1887'de Brezilya'da doğdu. Kilise karşıtı düşüncelerini oluşturan ailesinin ona kattıkları özgür düşünce ve halk eğitimiydi. Maria bir öğretmen, bir yazar, bir gazeteci, bir mimar, bir şairdi. "Anarşizm" demediği zamanlarda bile, onun neyden bahsettiğini anladınız. Her şeyini içine kattığı anarşizm inancı, ona göre "insanlığın kurtuluşunun parıltısıydı".

Mücadeleyle tanışmasının ardından, eylemlerini destekleyen yoldaşı Carlos Ferreira de Moura ile evlendi.

1915'te bir kız çocuğu doğurdu ve kardeşinin oğlunu evlatlık aldılar. Bu sırada Maria kendisini tamamıyla mücadeleye adadı ve özgür dersler vermeye başladı. Bu deneyimlerinin ardından eğitimin insanın kişiliğini şekillendirdiği, kendi değerlerinden ve kimliğinden vazgeçmesi için zorladığını, davranışları terbiye ettiği kanaatine vardı. Farkına vardı ki; eğer dünyayı değiştirmek istiyorsa yalnız cehaletle mücadele etmek yetmez, sosyal devrimi yaratmak gerekiyordu.

1918'de toplumsal sorunları aşacak bir özgür eğitim çalışmasına girişti ve yazarlığa ilk adım olarak eğitim üzerine kitabını yazdı.

Sao Paulo'da Enternasyonal Kadın Federasyonu'nu ve savaş karşıtı kadınları kurdu. Buradaki bütün kadınlar eylemlerini bu bölgede örgütleyiyor ve kadın direnişinin kazanmasını amaç olarak görüyordu.

Maria Lacerda de Moura 20 Mart 1944'te henüz 54 yaşındayken yaşamını yitirdi.

"Bir erkek, kadın özgürlüğü fikrini sevebilir fakat bunun pratiğinden hoşlanmaz. Sonuç olarak, başka kadınların özgürlüğünü isteyebilir, ama kendi karısını eve kilitler."

Suceso Portales

María Suceso Portales Casamar, 4 Mart 1904'te anarşist bir ailede doğdu. Kardeşleri Acracio, Juan ve Luis de anarşist hareketin içindeydi. Terzi olarak çalışmaya başlayan Suceso, 1934'te CNT'ye katıldı.

1936'da kolektif örgütlenmenin bir öznesi ve Mujeres Libres'in kurucularından oldu. İberya Devrimi sırasında Guadalajara'ya taşınarak burada çiftçi ve köylülere yönelik örgütlenme çalışmaları yaptı. San Gervasio çiftçi okulunun kuruluşuna katkıda bulundu ve 20 Ağustos 1937'de Ulusal Kadın Kongresi'nin bir parçası oldu. Aynı yılın Ekim ayında Barselona'da Mujeres Libres Kongresi'ne Guadalajara delegesi olarak katıldı. Mujeres Libres'te belirttiğine göre, İberya Devrimi'nin çifte bir kazanım olduğunu düşünüyordu; bu devrim, bir yandan sınıflı topluma karşı, diğer yandan ise erkek egemen topluma karşı bir zaferdi.

Savaşın sonunda Britanya'ya gitmek üzere 183 kişiyle beraber Alicante Limanı'ndan ayrıldı. 1939'da İngiltere'nin Holborn kentinde birçok farklı ülkeden anarşist kadınla birlikte bir kıyafet mağazası kurdu. Bu süreçte ve daha sonrasında İberya'daki anarşistlerle ilişkisini hiç bir zaman kesmedi ve Franco karşıtı tüm eylemlere katıldı.

1962'de, İspanya'dan sürgün edilmiş bir çok İspanyol anarşistle iletişime geçerek Mujeres Libres'i yeniden çıkardı. "Sürgünde Mujeres Libres" adında özel bir sayısını hazırladı. Bir çok farklı yere taşınmasının ardından Franco'nun ölümüyle İspanya'ya geri döndü. Dönüşünde tekrar CNT örgütlenmesi yapmaya, 1980'de ise Mujeres Libres'i yeniden kurmaya çalıştı. 94 yaşında, mücadeleye adanmış yaşamı sona erdi.

"Biz feminist değiliz, hiçbir zaman olmadık. Biz erkeklere karşı savaşıyorduk. Biz birlikte çalışmaz ve mücadele etmezsek toplumsal devrimi başaramayız. Fakat bizim özgürlük için kendi öz-örgütlenmemizi yaratmamız gerekir."

Victorine Brocher/Rouchy

Victorine Broucher, 1838'te Paris'te devrimci gelenekten bir ailenin içinde dünyaya geldi. Babası cumhuriyetçi bir ayakkabıcıydı. 1850'lerde sosyalist ve cumhuriyetçi düşünceler içinde yetişmeye başladı. 1862'de ayakka-bıcı bir esnaf olan Jean Rouchy ile evlendi ve beraber Orleans ve Paris'teki çeşitli sosyalist gruplara ve Birinci Enternasyonal'e katıldılar.

1867'de kolektif bir fırının kuruluşunda yer aldı. Fransa-Prusya Savaşı sırasında, kocası savaşta görev aldı, kendisi ise ambulans şoförü olarak işe başladı. O yıllarda iki çocuğunu büyütmesine yardımcı olan ve sahip çıktığı komşu çocuğuna bakan annesiyle beraber yaşadı. Fakat bu üç çocuk da birkaç yıl içinde yaşamını yitirdi.

Eşiyle birlikte, 20 Mart 1872'de Cumhuriyetin Savunması Savaşı'na katılarak Paris Komünü'nde aktif rol oynadı. "Kanlı Hafta" boyunca barikatlarda savaştı.

Arkadaşları sayesinde önce İsviçre'ye, sonra Londra'ya kaçmayı başardı. Fakat Jean Rouchy o hapisteyken yaşamını yitirdi. 1878'de önce Lyon'a, sonra Paris'e döndü ve anarşist harekette daha da aktifleşti. Anarşist gazete La Revolution Sociale'de yazmaya başladı. 1881'de Londra Anarşist Konferansı'nda Parisli bir delege olan Gustave Brocher ile tanıştı. Sonrasında evlendiler ve Komün'ün beş yetimini evlat edindiler.

1909'da "Souvenirs d'une morte vivante" adlı eserinde 1871'den beri olan anılarını anlattı. 4 Kasım 1921'de Lozan'da yaşamını yitirdi.

"Komünü yaratırken hissettiklerimizi tarif etmek çok zor. Güç artık bizim elimizdeydi. Fakat bu güç egemenlerin elindeki güç gibi değildi. Bu her şeyin bizim kontrolümüzde olduğunun duygusuydu. Bu birlikte yaptıklarımızın verdiği güçtü."

Kadın Başına Tek Başına

Birçok şey yaşarız biz kadınlar. Yedimizde de yetmişimizde de üzerimizden hiç eksik olmaz elleri, dilleri, bizim için yazılmış kaderleri. Yaşamak zorunda bırakıldıklarımızla geçer ömrümüzün büyük bir kısmı. Yaşamak istediklerimizde sorulmaz, bilinmez... Kimsenin derdi eksik olmasa, yine herkesin derdi bize düşer. Acımız, öfkemiz, derdimiz olur bizim ama çoğu zaman laf olur diye anlatamayız dertlerimizi bir başkasına, içinde yaşarız bu dertlerin. Ama bir dert ortağı bulduk mu kendimize, paylaşırız derdimizi de sevincimizi de. Çoğunlukla ortak dertlerimiz. Baba, patron, eş, kardeş... Hep "o" erkek vardır hayatımızda. Yaşa-

mımıza kasteder, bizi yok sayar. Bizim de kendimizi yok saymamızı, susmamızı, sinmemizi, çaresiz olmamızı ister. "O"nsuz olmaz, dememizi bekler...

Ancak tek başına kaldığında, yaşamını baştan yaratabilir her kadın. Bir anka kuşu nasıl küllerinden doğar, kadın da tüm direnciyle yeni bir dünya kurar. Üzerine dikilmiş gözlerin, ona her koşulda zorluk çıkaran bu sistemin karşısına kadın başına dikilir. "O"nlar çaresizliğimizi görmeyi beklerken, biz birbirimizin derdini en iyi anlayanlar, farklı hikâyelerimizi aynı dilden konuştuk... Kadının, mücadelenin, direnişin dilinden.

Özge Bal - Havva Kızılay

Yalnız kaldığını ilk kez ne zaman düşündün?

Naime: Eski eşim beni terk ettiğinde çocuğumla yalnız kaldım. Önceleri zorlandım. Bilmediğim bir şehirde çocuğumla yapayalnızdım. Çocuğuma bakmam gerekiyordu.

Birsen: Evlendikten sonra kendimi hep yalnız hissettim. Çünkü evde her işe koşturan, her şeyi düşünmesi gereken kişi bendim ama güçlüydüm. Ancak oğlumun ameliyat olması gerektiğinde yanımda kimse olmadı. Maaşımı ameliyat için kullanıyordum ve geriye para kalmamıştı. Son çare ailemden destek istedim ama bana sırtlarını döndüler. O zaman gerçekten tek başıma kaldığımı hissettim.

Asuman: Aslında hep yalnızdım. Evliyken ne bir gün beraber gezdik, ne bir gün çocuklarla ilgiledi. Her dediğini yapardı da niye gözü dışarıdaydı, bilmem.

Ayfer: Evliliğimin ilk aylarından sonra hep yalnız hissettim. Yanıldığımı, sorumsuz biriyle yola çıktığımı anlayınca yalnız kaldım.

Selma: Eşimle ayrı değiliz ama çocuklarımızı büyütürken tam anlamıyla yalnızdım.

Nurcan: Evliyken de yalnızdım. "O" ve ailesi hep benim karşımdaydı. Ben ne desem tersini söyler, kavga ederlerdi benimle. Ayrıldım, yine yalnızdım. Kimseye anlatamıyorsun derdini, kimse dinlemiyor.

Seher: Aslında hep yalnızdım, hâlâ yalnızım. Sabah altıdan akşam dokuzaya kadar çalıştıktan sonra eve geldiğimde herkes uyumuş oluyordu. Eşim öldükten sonra da hayatım çalışmakla geçti.

Yaşadığın büyük zorluklar nelerdi?

Naime: Çocuğum küçüktü, "o" hiçbir şeyle ilgilenmiyordu. Tekstil atölyesinde çalışıyordum, çocuğuma ev sahibi bakıyordu. Aklım sürekli evdeydi; kızım aç mı, üşüyor mu? Bir yanda eş, dost, akraba baskısı bir yanda geçim sıkıntısı. Tam bir sıkışmışlık.

Birsen: Evlendikten sonra belimizi hiç doğrultamadık, hep bir parasızlık. Zaten evde tüm ekonomik yük bendeydi. O yüzden parayı yetirebilmek için tüm pazarı gezer her şeyin en ucuzunu alırdım. Sürekli evden işe, pazara koşturuyordum.

Asuman: Biz hep ezilmişiz. Yalnız bir kadınsan, burnunu evden çıkarınca hemen laf olur. Yalnız olduğunı anlayan daha çok gelir üstüne. Benim üstüme çok gelen oldu o dönemlerde.

Selma: Çokluk içerisinde yalnızlık zordur. Çocuklarımızı büyütürken o adamdan ayrı değilim ama tam anlamıyla yalnızdım. Her gün zordu.

Nurcan: Evlenmeden önce kendime güvenim vardı, evlendim özgüvenim tamamen yok oldu. Evden dışarı çıkamadım, dünyayı unuttum. Telefon faturası nasıl yatırılır, unuttuğum. En zoru laf olmasın diye yaşadıklarını içine atmak.

Yaşadıklarınla nasıl başa çıktın?

Naime: Bana yapılan haksızlıklara karşı hayata dört elle sarıldım. Tek dayanağım kızım. Baskılardan kurtulmak için

ailemin yanına taşındım, orada bir sene kaldım. Sonunda her şeyi bırakıp İstanbul'a döndük. Başımın çaresine bakıp mücadele etmem gerektiğini düşünerek çalışmaya başladım. Ayrıldıktan 3 sene sonra boşanma davası açtı; ben de karşı dava açtım. Davayı ben kazandım ama nafakayı ödemedi, tekrar dava açtım ve tüm nafakayı alabildim. Kadın kararlı oldu

mu istediği sonucu alır. Umut-suzluğa kapılmamak gerek.

Birsen: Her doğumumda, yeniden doğdum. Yıllarca çocuklarımızı büyütme çalışırken dertlerimi unuttum, düşünceleirim, bedenim hep genç kaldı. İnandığım mücadelede yanımda olan arkadaşlarımla hep dayanışma içinde olduk. Düşüncelerimiz umut dolu olduğundan, umudumu yitirmedim.

Asuman: Evliliğimin ilk zamanlarında sanırdım ki "o" gitse yaşayamam. Sonra boşverdim. Kendimi kimseye ezdirmedim. Tüm erkekleri karşıma aldım, korkmadım. Güçlü olmam gerekiyordu.

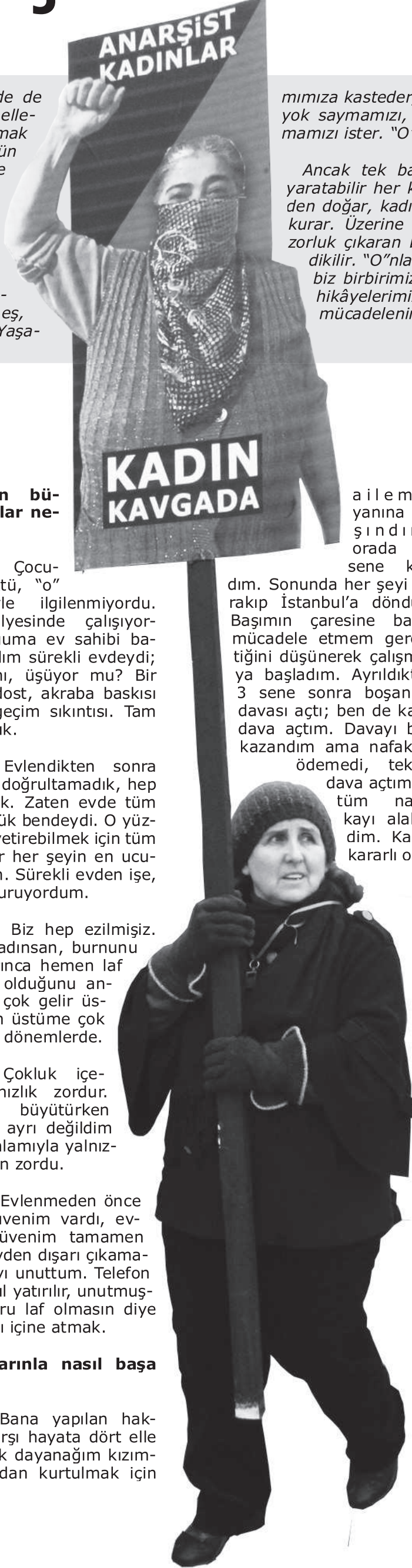
Sokakta yürürken erkeklerin sataşmalarına maruz kaldım. Hiçbirinde utanıp sıkılmadım. Kimi zaman terlik, kimi zaman sopa geçti elime. Beni korkutmaya çalışanların, cesaretimin karşısında geri çekildiklerini gördüm. Bizim utanacak bir şeyimiz yok.

Ayfer: Geleceğe umutla baktım. Çocuklarıma sevgim, yaşama inancım güç verdi. Tek başıma başarabileceğimi gördüm.

Selma: İyi şeyler olacağına inançla her seferinde yeniden başladım. İnanmak çok önemli.

Nurcan: Aşmak zorundaydım. Herkes çekildi kenara, her şeye yeniden başladım. Evlenmeden önce kendine güvenin oluyor; evlenince özgüvenim yok oldu. Şimdi param olmasa da özgüvenim var. Baskı görüp görmemekle alakalı özgüven.

Seher: Yaşadığım her zorluğu doğrulukla aştım. Doğruluk dediğim, insanın kendinden emin olması ve direnç.

12 Duruşmadır Ertelenen Dava

Yasemin Çakal davasının 12. duruşması, 8 Şubat günü, Bakırköy 13. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görüldü.

Kocası Özkan Kaymaklı tarafından sistematik bir şekilde işkence gören Çakal, meşru müdafada bulunarak kocasını öldürdüğünden bu yana, 3 yıldır tutuklu Çakal'ın geçirdiği travma sonrası kal-

dırıldığı hastanede bedeninde işkence izleri bulunmuş, ancak bu izlere Adli Tıp Kurumu'nun hazırladığı raporda yer verilmemişti.

Yasemin Çakal'ın avukatları duruşmada raporun tekrarlanması gerektiğini belirtirken; davanın 13. duruşması 5 Nisan tarihine ertelendi.

7 Aylık Bebeğe 6 Yıl Hapis

Örgüt üyesi olduğu bahanesiyle, İstanbul 16. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 6 yıl 3 ay hapis cezası verilen Gülistan Diken, 7 aylık oğlu Miraz ile Bakırköy Kadın Hapishanesi'ne götürülmüştü.

19 Şubat'tan bu yana bebe-

ği ile birlikte hapisanede olan Gülistan Diken'i yargılayan 16. Ağır Ceza Mahkemesi Hakimi Mehmet Ekinci, 28 Ocak tarihinde "FETÖ üyeliği" gerekçesiyle tutuklanmışken; Diken'in avukatı yaptığı açıklamayla 16. Ağır Ceza Mahkemesi'nin verdiği 6 yıl 3 ay hapis cezası kararına itiraz edileceğini belirtti.

Kocasından Kurtulamayan Kadın Katledildi

Afyonkarahisar'da yaşayan Vural Şentürk, Cemile Şentürk'ü önce aldattı, sonra bunu saklaması için 10 gün boyunca tehdit edip, şiddet uyguladı. Şiddetten kaçmak için Antalya'nın Kepez ilçesine

giden Cemile Şentürk, şikayette bulunmak için gittiği karakolun çıkışında kaçamadığı kocası Vural Şentürk tarafından takip edilerek kız kardeşinin evinin kapısında tabancayla vurularak katledildi.

Tartıştığı Erkek Tarafından Katledildi

Derya Gündüz, Denizli'de sokakta birlikte yürüdüğü bir erkekle tartışmaya başladı. Tartışma sırasında kimliği

henüz bilinmeyen erkek tabancayla Derya Gündüz'ün kafasına ateş ederek, 48 yaşındaki kadını katletti.

Konuşmak İçin Israr Erkeklik İçin Katliam

Sinem Metin 7 aydır evli olduğu Mustafa Şahin tarafından katledildi.

Sinem Metin, 1 Şubat günü ablasının kuaför dükkanına gitti. Mustafa Şahin, Sinem'i yol boyunca takip ederek konuşmak için ısrar etti ve

ardından sokak ortasında Sinem Metin'i tabancasıyla vurarak katletti.

Sinem'in cenazesi Tokat'ın Niksar ilçesine gönderilmek üzere kadınların omuzlarında taşındı.

Hangisi Normal?

Saliha Gündüz

Bir haber çarpıyor gözümüze gazetede, bir anlığına bir haber spikeri konuşuyor, bir ileti düşüyor sosyal medya hesabımıza... Bir tane daha, bir tane daha...

İnternette bir arama motoruna sorarak bu haberlerin on binlercesine ulaşabilirsiniz. Bu listeye yenilerini eklemek için uzman bir araştırmacı gazeteci olmaya gerek yok...

Bu görünen tablonun dışında ise istismarcıları çok yakınında "gizlendiği" için haberlere belki de hiç bir zaman yansımayaçak olan çocukların yaşadıklarını tahmin etmek için kâhin olmaya gerek yok...

Ya da bu seferlik "şanslı" olanların bir dahaki sefere o kadar şanslı olup olmayacağını sormaya...

Birer birer solan hayatların ardından "çocuk işte" diyorlar, "iddia" diyorlar, "iftira" diyorlar, "benim de o yaşta çocuklarım var" diyorlar. Susturuyorlar.

Bazen suçluyu yargılıyoruz diyorlar, çocuğu cezalandırıyorlar. Karakolda, mahkemede, psikologta aynı travmayı yaşıyorlar tekrar tekrar.

Bazen çocuğu "korumaya" alıyorlar. Yetiştirme yurdunda en başa dönüyor her şey; hatta bu kez daha sistematik bir şekilde dönüyor düzen. Tecavüzcüler birbirini kolluyor, çocuk bir kez düştükten sonra, artık hiç kalkmıyor.

Normalde bu haberlerin bir tanesi bile insanlığımızdan utandırmalı bizi, karnımızda bir sancı, boğazımızda bir yumru gibi takılıp kalmalı. Tanığı olduğumuz bu acının biz de bir parçasıyız ya aslında.

Ama öyle olmuyor, bu haberleri her gün birbiri ardına duymak normal oluyor artık. Karnımızdaki ağrıya da, yutkundukça gitmeyen o yumruya da alışıyoruz. Haberlerde bir kanalı değiştirerek, bir başka sekmeye tıklayarak, olan biten her şeyi arkada bıraktık sanıyoruz, hiç olmamış gibi devam etmek istiyoruz.

Fakat belki hiç tanımadığımız, belki de çok yakınımızda olan bir çocuğumuzun daha hayatını çalıyorlar, bir çocuğumuz daha kayıp gidiyor ellerimizden biz onu tutamadan...

Göçmen Kadınlardan Umudun Reçelleri

Onlar, göçmen kadınlar. Savaş, yıkım ve katliamlar sebebiyle yaşadıkları topraklardan göç etmek zorunda bırakılanlar;

geldikleri topraklarda ise ırkçılık, dışlama, ötekileştirme gibi saldırılarla yaşamları iki kat zorlaşanlar...

Meydan Gazetesi olarak savaşa, sürgüne, sınırlara karşı umutla hazırlanan ve kadın dayanışmasıyla paketlenen reçelleri ve turşuları ve-

silesiyle tanıştığımız o kadınlarla; Kadın Kadına Mülteci Mutfağı'ndan kadınlarla gerçekleştirdiğimiz röportajı sizlerle paylaşıyoruz.

Meydan Gazetesi: Öncelikle KKMM'deki kadınlar nasıl bir araya geldi, kuruluş sürecinden bahsedebilir misiniz?

Meryem: Ben 2014'te Heseke'den geldim, savaştan dolayı. Bir yıl, ailem dışında kimseyi tanımadan yaşadım. Buradaki bir çok kadın gibi komşularım vasıtasıyla Okmeydanı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği ile tanıştım. Dernek 2014'te kentsel dönüşümle mücadele etmek için mahalleliler tarafından kurulmuş. Dernek, mahalleye akın akın gelen göçmenlerin durumunu görünce kayıtsız kalamamış insanlardan oluşuyor.

Göçmen kadınların çoğu ev dışında bir yerde çalışmamıştı. Çocuklarımız vardı. Yaşam çok pahalı, İstanbul çok pahalı; geçinemiyorduk. Mutfakta bir şey yapabiliriz diye düşündük. Küçük bir mutfak kursak, böyle reçel, turşu üretsek. Derneğin desteğiyle oldu bu iş; "Kadın Kadına Mülteci Mutfağı"ni kurduk. Ekonomik olarak düşündük bunu, kendimizce bir çözümdü.

Şimdi neler yapıyor KKMM?

Süheyla: Reçel, turşu, acuka üretiyoruz. Onun dışında birbirimizle kaynaşıyoruz, başka göçmen kadınlarla tanışıyoruz. Mahallede kimin neye ihtiyacı olduğunu soruşturuyoruz. Grup grup gidip pazarlardan meyveleri seb-

zeleri alıyoruz. Haftada 1-2 gün evlerde bir araya gelip reçelleri, turşuları hazırlıyoruz.

Meryem: Hepsinden önemlisi birlik olduk. Hepimiz Suriye'nin farklı kentlerinden gelen 17 kadınızdır. Her reçelin ya da turşunun 3-4 kadından oluşan ayrı grubu oluyor. Henüz bir mutfak kuramadık, böyle zor oluyor. Müsaitse derneğin mutfağında ya da evinde doğal gaz olan kadınların mutfaklarında pişiriyoruz. Tüplü evlerde yapınca pahalya geliyor çünkü.

Buraya gelmenize yol açan şey Suriye'deki savaştı. Bu savaş hem maddi hem manevi anlamda üzerinizde nasıl bir etki bıraktı? Göçmenler için yaşamın zorluğu, göç ettikleri mekanda da farklı biçimlerde sürüyor. Siz bunu, yaşamın hangi alanlarında daha çok hissediyorsunuz?

Süheyla: Savaş çok kötü tabii ki, göç etmek zorunda kalmak da. Buraya geldiğimde ben biraz Türkçe konuşabiliyordum da, diğer kadınlar hiç bilmiyordu. Geldiğimizde maddi olarak hiçbir şeyimiz yoktu yanımızda. Savaştan üzerimizdeki kıyafetlerle kaçıp geldik buralara. Manevi olarak çok sıkıntı çektik yer değiştirdiğimiz için, ama burada birbirimizi bulduk. Sokakta iyi insanlar da var, ama kötüler de.

Meryem: Heseke'deyken eşim ve ben belediyede memurduk. 10 çocuğum da üniversite mezunuydu ya da okuyordu. Bir gecede gelmek zorunda kaldık buraya, her şeyimizi bıraktık. Çocuklarımızın beşi durmadı burada, Avrupa'ya gitti. Burada ev bulamadık önce, Suriyeliyiz diye vermek istemediler. Bulunca da sürekli zam yaptılar, biliyorlar çıkamayacağımızı, mecbur kaldığımızı. Çocuklarımız, eşleri, çocukları; kocaman aile tek bir evde yaşıyoruz. Üniversite çağındaki çocuklarımız bile çalışmak zorunda ama iş bulmak da kolay değil. 3 çocuğum da rahatsızlandı burada.

Muna: Ben Şam'dan beş çocuğum ve eşimle geldim. Savaştan eşimin bacakları şarapnel parçaları yüzünden sakatlanmıştı. O çalışmıyor. Evde boncuk işi yaparak çocuklarıma bakıyorum. Bir de reçellerimizle. Savaş hepimizi çok etkiledi. 10 yaşındaki kızımın psikolojisi bozuk. Doktorlar Suriyeliyiz, Türkçe bilmiyoruz diye hor görüyor; kovuyor. Okmeydanı'nı bilirsiniz, hareketli mahalledir. Havada hep polis helikopterleri vardır; benim kızım her helikopter sesinde masanın altına saklanıyor hala. Söylenenleri hemen anlamıyor.

Nadya: Halep'ten geldim. Orada ayda 15 lira gibi bir parayla kira, elektrik, su, yakacak ihtiyacımızı karşılıyorduk; burada yüzlerce lira gerekiyor. Çözüm üretmeyip de ne yapacaktık?

Emine: Ailemle Şam'dan göçtüm. Ben de diğer arkadaşların yaşadığı sıkıntıları yaşadım.

Habibe: 4 çocuğumla Qamişlo'dan buraya geldim. Onlara hem anne, hem de baba olmaya çalışıyorum. Buraya ilk geldiğimde Beyoğlu'nda otuyordum. Şimdi Muna'nın evine taşındım ekonomik sıkıntılardan. 15 yaşında bir oğlum var, ona çalışmasını söyledim. Bir gün gitti işe, geri geldiğinde "Ben çalışmam, bir daha sokağa çıkmam anne" dedi. Köle gibi davranmışlar iş yerinde. Psikolojisi bozuldu, evden çıkmıyor. Zaten babalarını gözlerinin önünde kaybetmişti çocuklarım.

Leyla: Ben de Meryem abla gibi Heseke'den geldim. Bizim orada ateş bütün evlere düştü.

Meryem: Ağlamayan ev kalmadı anlayacağın, hem orada hem burada.

Songül: Mültecilere "Savaşa gitsinler, niye ülkelerini bıraktılar, bizde savaş olsa biz gitmez savaşırsız" gibi laflar ediliyor. Savaşmak istemediler, çocukları ölsün istemediler; ki bu onların en doğal hakkı. Her şeylerini bırakıp geldiler.

Bir düşünün; üniversitede okuyorsunuz, ailenizin kendine ait bir evi var, ekonomik durumunuz iyi ve bir gece bunların hepsinden vazgeçip başka bir ülkeye geliyorsunuz. İnsanlar önce biraz empati yapmalı. "Benim başıma gelse nasıl olur?" demeli.

Bugün yapmakta olduğunuz şey, kadınların kendi öz-örgütlülükleriyle yaptıkları üretim, birçok kadın için umut verici. Peki yarın için planınız nedir, başka neler yapmayı düşünüyorsunuz? Son olarak, KKMM ile dayanışmayı büyütmek isteyenler neler yapabilir?

Meryem: Belli ki boşuna "umudun reçelleri" dememişiz. (Gülüşmeler...) Tek isteğimiz sesimizi duyurmak; büyük bir mutfak kurmak. Reçellerimizi, turşularımızı -orada, burada değil- kuracağımız bu mutfakta üretmek. Daha fazla göçmen kadının derdine derman bulması için bize katılmasını sağlamak.

Songül: Buradaki kadınlar, Suriye'den böyle pahalı bir şehre gelince çok mutsuz oldular. Onlar gelince, burada yaşayan yoksullar da söylenmeye başladı. Onlar yoksul, biz yoksul. En iyisi, yoksulluğumuzu paylaşalım dedik.

Ama yine de fon almadıkları sürece mültecilere su dahi vermeyecek Sivil Toplum Kuruluşları'na minnet etmedik. Önce ikinci el kıyafetlerimizi, evden getirdiğimiz battaniyelerimizi kapıya koyduk ve böyle tanıştık mahalledeki göçmenlerle. Çekyatımızı paylaştık yerde yatmasınlar diye. Zamanla herkesin yaşamı oturdu dayanışmanın gücüyle.

Evinde, bizden aldığı konserve bitince kavanozunu atmayı bize getiren insanlar oldu. Beş kavanozdu sadece, belki azdı ama dayanışma için Kadıköy'den gelmişti. Bu bizim için çok değerliydi.

Burada her şey gönüllülükle işliyor. Kadınlar da mutfakta çalışırken çok büyük paralar almıyor. Birlikte bir şey üretiliyor. Buna herkes omuz verebilir, vermelidir. Dayanışmak isteyenler reçelleri alabilirler, gelip buraya 1 saat de olsa mutfaka girebilirler, var olan mamayı dağıtabilirler, kadınlarla sorunlarıyla ilgili sohbet edebilirler; herkese yapacak bir şey var!

Röportaj için teşekkür ederiz, dayanışmayla...

Umudun Reçelleri'nin Bulunduğu Mekanlar:

26A Kafe, Direnen Üretici Tüketici Kolektifi, Geko Kafe, Gülce Yöresel Ev Ürünleri, Kadıköy Kooperatifi, Komşu Kafe, Kumbara Sanat, Mai Kafe, Mançiz Kafe, Marika Kafe, Muhtelif Mekan, Tatavla Dayanışma Pazarı, Yeryüzü Kafe...

Bulduğunuz ilde satış noktası yoksa; Facebook, Twitter ya da Instagram hesapları üzerinden iletişime geçebilirsiniz.

Evimiz Evinizdir!

Katalonya özerk bölgesinin başkenti Barselona'da İspanya hükümetinin göçmenlere verdiği sözleri tutmaması üzerine 160 bin kişi "Evimiz evinizdir" diyerek

göçmen hakları için sokaklara çıktı. Castra Nostra Casa Vostra (Evimiz evinizdir) adlı grup tarafından organize edilen eylem Akdeniz sahilinde sona erdi.

Almanya'da Günde 10 Göçmen Saldırıya Uğruyor

Almanya İçişleri Bakanlığı'nın açıkladığı bir rapora göre, geçtiğimiz yıl Almanya'da göçmenlere yönelik 3500'den fazla saldırı yaşandı. Bu da günde 10 göçmenin faşist saldırılara uğradığı anlamına geliyor. Özellikle göçmenlerin toplu olarak yaşadığı alanlara yönelik yapılan saldırıların yanı sıra kadın,

çocuk ve işçilerin uğradığı bireysel saldırılarda da ciddi yaralanmalar söz konusu. Rapora göre saldırıların bine yakını göçmenlerin evlerine yapılırken, saldırılarda 43'ü çocuk olmak üzere toplam 560 göçmen yaralandı. Bu saldırıların 217'si göçmen örgütleri ve gönüllülerine yönelik yaşandı.

Göçmenlerden İntihar İsveç'ten Vurdumduymazlık

Geçtiğimiz hafta, İsveç'e göç eden 18 yaşından küçük göçmenlerin toplu intihar eylemi planladıkları öğrenildi. Son bir ay içinde üç çocuk göçmenin intihar etmesinin ardından Göçmen Dairesi "Ölüm nedeniyle

kaç kişinin sistemden silindiğine bakabiliriz ancak ölüm nedenlerini araştırmak bizim işimiz değil" açıklamasını yaparak göçmenlerin devletlerce nasıl yok sayıldığını bir kez daha göstermiş oldu.

Faşist Farage: "Malmö Tecavüz Başkenti Olur"

İngiltere'nin aşırı sağcı Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi lideri Nigel Farage, İsveç'in Malmö kentinin, göçmenlerden dolayı "Avrupa'da tecavüzün başkenti" olacağını söyledi.

Son yıllarda diğer Avrupa ülkelerinin aksine, İsveç çok sayıda göçmen kabul etmişti. Geçtiğimiz günlerde de, ABD Başkanı Trump, İsveç'i suçlayan ithamlarda bulunmuştu.

Libya'da 74 Göçmenin Cansız Bedeni Kıyıya Vurdu

22 Şubat'ta, Libya'nın Zaviye kentinde, 74 göçmenin cansız bedeni kıyıya vurdu. Avrupa'ya gitmeye çalışan göçmenlerin, Akdeniz'i geçmek için bindiği şişme bot motorsuz olarak bulundu. Motorun insan kaçakçıları tarafından söküldüğü sanılıyor.

Bölgede arama çalışmaları sürerken kaç kişinin yaşamını yitirdiğine dair kesin bir bilgi yok.

Geçtiğimiz yıl ise yaklaşık 5 bin göçmen Akdeniz'den Avrupa'ya ulaşmaya çalışırken yaşamını yitirmişti.

İranlı Sinemacı Farhadi'den Oscar'a Protesto

Oscar Ödül törenlerinde, "Yabancı Dilde En İyi Film" ödülü alan "The Salesman" (Satıcı) filminin İran'lı yönetmen Asghar Farhadi, Donald Trump'ın müslümanlara yönelik ayrımcı söylemlerinden ve 7 müslüman ülkeden gelenlerin ABD'ye alınmayacağıni söylediği için törene katılmadı.

Ödülü yönetmenin yerine alan, Anousheh Ansari, ödülü aldıktan sonra Farhadi'nin me-

sajını okudu, Mesajda Farhadi "...Gelmeme sebebim, ülkemın insanlarına duyduğum saygı ve saygısızca davranılan diğer 6 ülkenin insanına olan saygım. Sinemacılar kameralarını ortak insani değerlere çevirebilir ve farklı ülkeler, uluslar ve dinlerle ilgili ön yargıları yıkabilir. Empatiye her zaman olduğundan daha fazla ihtiyacımız var." diyerek ödül törenine neden katılmadığını belirtti.

KADINLAR SOKAKLARA ÖZ

Bedenlerimiz, benliğimiz ve yaşamlarımızın her alanı; ataerki tarafından baskılanmış, kapitalizm tarafından kuşatılmış, devlet tarafından yok sayılmıştır. Devlet, kadın düşmanlığını her geçen gün daha fazla beslemiş, kapitalizm ise biz kadınları her geçen gün daha da metalaştırmış; ataerki zihniyeti destekleyerek yaşamdan yoksunlaşmamızı ve yoksullaşmamıza sebep olmuştur.

Kapitalizm Kadın İçin Hep Kriz Demektir

Kapitalizm, sonsuz üretim ve sonsuz tüketim sistemiyle, hem ekonomik hem de sosyal olarak yaşamlarımızı topyekun bir sömürüye maruz bırakır. Biz kadınlar, kapitalizmden de nasibini en fazla alanlar oluruz.

Üretim süreçlerinde ucuz iş gücü olarak görülerek vasıfsızlaştırılıyor, ürünlerin pazarlanmasında ve vitri-

ninde cinsel objeye dönüştürülerek metalaştırılıyor. Üretimde ucuz iş gücü, kapitalist pazarda meta iken ev içinde de hizmetçi, eş, anne oluyoruz. Temizlik, yemek, erkeği motive etmek, çocuk bakımı bizlerin zorunlu işleri sayılıyor. Zaten ucuz olan kadın emeği, ev içinde tamamen görünmez kılınıyor.

İçinden geçmekte olduğumuz gibi, kendisi kriz olan kapitalizmin "kriz" olarak nitelediği zamanlarda ise, en çok olan yine biz kadınlara oluyor. Kimi durumda işten atılıyor; kimi durumdaysa gelir dağılımının bozulması, ev gelirinin azalmasıyla ve ucuz işgücü olmanın "avantajıyla" daha fazla istihdam edilmeye başlıyoruz.

Var olduğu günden bu yana ataerkienden bağımsız gelişmeyen kapitalizm, bugün de kendi yarattığı krizlerin etkisini yine kendisini bes-

leyen ataerkinin toplumsal cinsiyet etmeni ile belirginleştiriyor. Kadına yönelik şiddet, taciz, tecavüz, kadın katliamları böyle süreçlerde daha da yükseliyor.

Daha fazla veya daha az; ekonomik krizin olduğu veya olmadığı her koşulda kapitalizm için kadın ezilmesi gerektir. Kapitalizm biz kadınlar için hep kriz demektir.

Devlet Kadın İçin Hep Yok Oluş Demektir

Devlet için biz kadınlar, bir yandan muhafaza edilmesi gereken, muhafaza edilmeyi reddettiğimizde ise katli vacip görülenleriz. Muhafazakarlaşan devletin kadın politikaları ve devlet erkanının yükselen kadın düşmanı söylemleriyle, bu durumu günden güne daha da derinden hissetmekteyiz. Devlet, nüfus politikalarının da bir parçası olarak, kürta-

jimizden kaç çocuk doğuracağımıza kadar yaşamlarımızı belirlemeye çalışıyor. Kadın değil aile vurgusuyla, kadını aileye sıkıştırıyor. Yeterince sıkıştırılmıyormuşuz gibi, kadın katilleri, tecavüzcüleri de "iyi hal" ya da "tahrik" indirimleriyle, tecavüz yasalarıyla taçlandırılarak destekleniyor.

Biz kadınlar, devletin kadın politikaları ve yükselen kadın düşmanlığı ile, yaşamlarımızın her alanında daha fazla baskı, şiddet, taciz, tecavüz ve katliamla karşı karşıya kalıyoruz. Kahkaha attığımızda, şort giydiğimizde, parkta spor yaptığımızda, hamileyken sokağa çıktığımızda ya da kürtaj olduğumuzda, 5 çocuk doğurmadığımızda, evli olduğumuz erkekten boşanmak istediğimizde, en nihayetinde sadece "kadın olduğumuz için" maruz kalıyoruz bunlara. Dinsel öğretiler, kültürel ve ahlaki normlar, kurallar, yasalar, örf ve adetler, sürekli olarak yaşanmak-

ÖZGÜR YAŞAMI YARATMAYA

ta olan bu cinsiyetçiliği gittikçe daha da normalleştiriyor.

Muhafazakarlaşan devlette değişmeyen; devletin her koşulda baskı, otorite, şiddet, katliam anlamına geldiği ve erkek olduğu gerçeğidir. Devlet biz kadınlar için hep yok oluş demektir.

Seçme-Seçilme ve Referandum Kadın İçin Kazandığını Zannederken Kaybetmek Demektir

Bu kriz ve yok oluş arasında var olmaya çalışan biz kadınlara çare olarak, yine sömürünün daha azına- çoğuna "evet" veya "hayır" demek üzere sandığa gitmek sunuldu. Biz kadınların yaşamın her alanındaki adaletsizliklere karşı mücadelesi, sandıklara sıkıştırılmaya çalışılıyor. Sandıktan gelecek "iyi" veya "kötü" sonuçla her şeyin değişeceği yanılsaması ya-

ratılmak isteniyor. "İyi yaşamak" adına seçim şansımız olduğunu sandığımız bu erkek dünyanın döngüsünde, her defasında çaresiz hissettiriliyor. Hayallerimiz bazen çeyiz, bazen seçim ya da referandum sandıklarına kapatılıyor.

Hep seçimler, referandumlar gerçekleşti. Hep "kazanırsak daha iyi olacak" denildi. Bazen "iyi" oldu, kazanıldı. Bazen "kötü" oldu, kaybedildi. Ancak kadın, her iki koşulda da kaybetti; ne özgürlük ne de adalet geldi. Biz kadınlar için evde, işte, sokakta, devletlerin ve kapitalizmin hükmettiği yaşamlarımızın her alanında baskı, şiddet ve katliamlar artarak devam etti. Seçme seçilme ve referandumla bir şeylerin değişeceğine, düzeleceğine inanmak; kadın için kazandığını zannederken kaybetmek demektir.

Kadın İçin Kadın, Çözüm Demektir

Hangi bölgeden, nasıl bir kültürden, kaçınıcı sınıftan olursak olalım hepimiz kadınız. Dertlerimiz, sorunlarımız, ezilmişliğimiz kadınlığımızdan geliyor. Kadın olduğumuz için şiddet görüyoruz. Kadın olduğumuz için tecavüze uğruyor, istenileni vermeyince katlediliyor. Devletin savaşlarında, kapitalizmin krizlerinde talan ediliyoruz. Kadın olduğumuzu hatırlamayılm diye baskılanıyor, bu baskıya rağmen hatırlarsak ve diğer kadınlara da hatırlatmaya kalkışırsak kapatılıyor. Kadın olduğumuz için yok sayılıyor; söz konusu seçimler olduğunda "birilerinin" kazanma savaşında, oy potansiyeli olarak hatırlanıyoruz.

"Her birey kendi özgürlüğü ve gücü üstünde hak iddia etmediği sürece kimse özgür olamaz." der Emma Goldman yoldaş. Biz kadınlar için,

kendimiz için, birbirimiz için, yaşam için mücadele etmekten başka çözüm olamaz. İhtiyacımız olan, bütünlüklü bir mücadeledir. Ne yalnızca ekonomik, ne yalnızca politik, ne yalnızca sosyokültürel; yaşamlarımıza sahip çıkmamızı sağlayacak olan, bütünlüklü bir özgürlük mücadelesidir. Özgür bir yaşamı yaratmak adına verdığımız bu mücadelede, birlikte olmaya ihtiyacımız var. İhtiyacımız olan, örgütlü bir mücadeledir.

Özgürce düşleyebileceğimiz, düşlediklerimizi eyleyebileceğimiz, kadın olduğumuzu hatırlayarak beraberce yaratabileceğimiz bir yaşam istiyoruz. Bu yaşamı yaratacak çözümler ne devlette ne de kapitalizmedir. Bizlerin ruhlarında, bizlerin sözlerinde, bizlerin ellerindedir. Bütün bunlar için, birbirimize, kadının ruhuna ve gücüne inanmaya ihtiyacımız var! Şimdi, kadın kardeşim, yoldaşım; ihtiyacımız olan sensin!

Biz Anarşist Kadınlar için Yoldaş Emma'nın en anlamlı değıldir." Bir başka sözü bugünlerde ise bu coğrafyada daha

sözlerinden biri; "Dans edemeyeksem bu benim devrimim anlamlıdır; "Oy vermek bir şeyleri değiştirseydi, yasaklanırdı."

*Pakistan Punjap bölgesindeki kadınlar, erkeklerle sorun yaşadıklarında kadın kadına dans ederek sorunları çözeceklerine inanırlar.

Dünyadan Anarşist Kadınların Mücadele Mesajları

“ **Meydan Gazetesi'nin biz kadınlar tarafından hazırlanan bu sayısında, dünyanın farklı yerlerindeki kadın örgütlerinden ya da anarşist örgütler içerisindeki kadınlardan gelen ve kadınları erkek iktidarların tümüne karşı mücadeleye ve örgütlenmeye çağıran dayanışma mesajlarını siz okuyucularımızla paylaşıyoruz.**

Anarchist Political Organisation Federation of Collectives - Ataerkiye Karşı Grup - Yunanistan

Ataerki, iktidar dünyasının dayanaklarından biri ve iktidarın toplumsal olarak yeniden üretiminin temel unsurudur. Modern dünyadaki tezahürleri, örneğin iş yerinde cinsiyetçi şiddetin ve sömürünün yaygınlaşması, kadın göçmenlerin maruz kaldığı insan ticareti ve onları köklerinden ayıran yolculuklarında ve toplama kamplarındaki tutsaklıklarında karşılaştıkları çetin koşullar, egemenlerin toplumun bütününe karşı saldırısı ve toplumu faşistleştirme çabaları ile birlikte daha da yoğunlaşıyor.

Kadınlar olarak, dayatılan sömürü ve zulmün yanı sıra, egemen sistemin içerdiği bir başka tahakküm biçimi olan cinsiyet ayrımcılığına maruz kalıyoruz. Bu koşullarda, kadınların ataerki zincirlerinden kurtuluş mücadelesi, devletin ve kapitalist dayatmanın ortadan kaldırılması için verilen daha geniş mücadelenin ayrılmaz bir parçasıdır.

Anarşistler olarak, ezilenlerin kurtuluşunun, onlar adına hareket eden aydınlanmış öncüler tarafından değil, kendileri tarafından elde edileceğine inanırız. Özgürlüğün bağışlanan ya da teslim edilen bir şey olamayacağını, mücadeleler yoluyla tanımlanacağını ve kazanılacağını bilincindeyiz.

Kadınların özgürlük davasını, otoritenin "eşit" dağılımını talep etmek olarak gösteren egemen mitler, 19. yy sonunda ve 20. yy başında ABD'deki doküma fabrikalarında göçmen kadın işçilerin yürüttüğü ve 8 Mart'ın kökeni olan grevlerden Mujeres Libres'e uzanan kadın mücadelelerinin bugüne gelen yolunu kazıyan, kanlı ve kavgacı tarihini gizliyor.

Kadınların mücadelelerini selamlıyoruz: Chiapas'tan Rojava'ya, Türkiye'den ABD'ye anarşistler olarak yan yana durduğumuz bu mücadelelerin, havaya kaldırılan bir yumrukta ve dayanışmada bir bakış gibi bir araya gelen sözü ve eylemi, insanın insana tahakkümünün her biçimini yok etmek ve eşitliğin, dayanışmanın ve özgürlüğün dünyasını inşa etmekteki kararlılığımızı güçlendiriyor.

Red Dawns - Slovenya

Kadınlar, halka açık alanların daralmasına, hayatın gittikçe daha fazla otoriter, cinsiyetçi ve ırkçı söylemlerle dolup taşmasına tanık olurken çok öfkeliyiz. Kadınların üreme(me) hakları sadece Polonya'da değil, yerel bölgelerimizde de saldırı altında. Ulusal televizyonda en çok izlenen şovda, kürtaj yaptıran kadınlar katil olarak damgalanıyor ve "yaşamın kutsallığı" konusunda vaazlar veriliyor.

Sokaklarımızda farklı aşırı-sağ grupların varlığı artıyor. Fiziksel baskı, zorlama ve korkutma yoluyla beyaz heteroseksüel erkeğin ayrıcalıklarını korumak istiyorlar: Halka açık alanlarda göçmenlere, otonom mekanlara ve kadınlara saldırılar sürekli hale geldi. Polise güvenemeyiz çünkü onlar sadece kadını mağdur eder ve yapısı gereği ataerki şiddeti tekrar üretir.

Kapital dışında her şeyi dışarı atan, kadına karşı şiddetin ve cinsiyetçiliğin hala tümüyle kabul gördüğü ve kadınlara hakaretlerin eşlik ettiği kamusal alanlar yetti artık. Kadına karşı şiddet, ataerkinin günlük pratiğidir. Hem yerelde hem de dünyanın her yerinde, eski ve yeni partnerleri ya da aile bireyleri tarafından işlenen kadın cinayetlerine tanık oluyoruz. Eğer günlük pratik şiddetse, o zaman bizim günlük pratiğimiz kadınların mücadelesi ve öz-savunma olsun!

Karanlık sokak aralarında yalnız yürümeyin diyen korkulardan ve uyarılardan çektiğimiz yeter. Onları naralarımız, sıkılı yumruklarımız ve yanan meşalelerimizle aydınlatacağız. Hiçbir cinsiyetçilik bizden kaçamaz!

Sunbirds - New York

KATLEDİLEN BÜTÜN KADINLAR İÇİN!

Acımasız sıcaklarda koyu renkli kıyafetlerin içinde saklanan bütün kadınlar için, Onlar "kaburgadan" doğdular Onlar psikolojik terörizme maruz kalır ve sünnet edilir Canlı canlı yakılan bütün kadınlar için

Dünya çapında ataerkiye direnen bütün kadınlar için Onlar boyunduruk altında yaşamaktansa ölmeyi tercih ettiklerinden

Kendilerini öldürmeleri gerekir Rojava'daki devrim için savaşan bütün kadınlar için Onlar otonomi istiyorlar ve yaşıyor

Bütün direnenler için Onlar bizi bağlayan düğümleri kopardılar!

Özgürlük için örgütlenen bütün kadınlar için Özgürlükten başka nedir devrim?

Şimdi ve burada, özgür olmak için doğduk

Çünkü özgür insanlar asla ölmez!

La Alzada - Şili

Anarşist Kadınlar'dan yoldaşlarımızın devlete ve onun kapitalist amaçlarına karşı verdikleri mücadele, bugün burada öz-örgütlü, konfederal, yerel ve kadının özgür olduğu bir dünya yaratmaya çalışırken bizim verdiğimiz mücadeleden bir benzeridir. Bu mücadele kapitalist, liberal, burjuva sınıftan doğmuş patriyarkanın, kadının şiddete maruz kalmasını, yok edilmesini tarihin her zamanında her yerinde meşrulaştıran pratiklerini yok etmek için bir ihtiyaçtır.

Bugün, kadın yoldaşlarımız sesi boğulmaya çalışılan bir anarşist gazetenin yayınlanması için çaba göstermektedir. Onları baskılayan şey sadece burjuva toplumu değil, aynı zamanda erkek egemen toplumun baskısıdır. İşte bu yüzden, Erdoğan'ın baskıcı devletinin ve bütün diğer baskıların karşısında ısrarla dimdik duran, direnen, direnmekte ısrar eden yoldaşlarımızı selamlamayı kendimize bir borç biliyoruz.

Yaşasın mücadele, yaşasın toplumsal devrim!

Grupo Libertario Via Libre - Kolombiya

Şu anda İstanbul'da, bizimle iletişime geçtikleri iletişim kanallarını bile kaybetme riskiyle karşı karşıya kalan ve Erdoğan'ın hükümetine ve devlete karşı mücadele eden Anarşist Kadınlar'daki yoldaşlarımıza dayanışma ve kardeşlik mesajı gönderiyoruz.

Böylesi zor bir dönemde yoldaşlarımızın mücadelesiyle dayanışma içindeyiz. Mücadeleden vazgeçmemek, kavgaya devam etmek ve dünyayı her koşulda değiştirebileceğimizi hatırlamak için Bogota'dan sesinize ses katıyoruz.

Dünyanın diğer ucundan yani çok uzaklardan bu mesajı gönderiyoruz, ama mücadele eden yüreklerinize daima yakınız.

Alternative Liberter - İtalya

Şiddetin çözümü kadınların güçlenmesindedir. Haklar etkisizse kadınlar için ne adalet, ne de özgürlük vardır. Bedenimize, sağlığımıza ve hazlarımıza biz karar veririz. Tacizci ilişkilerden çıkmak, güvencesizliğin şantajına direnmek için, kendi kaderimizi belirlemeliyiz.

Her bir sınır izni, sığınma hakkı, tabiiyet ve toprak mülkiyetine karşı, eğitime karşı, yuvadan koleje kadar yapılan ayrımcılığa karşı grevdeyiz. Şiddet ve cinsiyetçilik toplumun yapısal unsurlarıdır. Kendi mekanlarımızı ve toplumlarımızı bile es geçmez.

Kadın düşmanlığına; cinsiyetçiliğe; ırkçılığa; lezbiyenlere, geyle ve translara karşı ayrımcılığa karşı yaşasın kadın dayanışması!

Anarchist Federation London - İngiltere

Ataerkiye Meydan Okumak

Ataerki, ailede ve genel olarak toplumda, kadın üzerindeki erkek egemenliğinin tezahürü ve kurumsallaşmasıdır. Özelimizde, hatta halka açık alanlarda, dört bir tarafımızdadır. Genelde erkekler, evin reisi, iş yerinde karar veren olurlar ve nadiren sorgulanan bu düşünceyi, kendileri aktif olarak yüceltirler. Fakat toplum öyle şekillendirilmiş ki, ataerkiyi değerlerimizle iç içe görüyor ve bizzat biz, kadınlar olarak, gönüllü olarak boyun eğdiğimiz tahakkümün hiç farkında değiliz.

Tipik bir senaryoda, bir kadının girdiği romantik bir ilişki, onu partnerine göre ikincil bir role sürükler. Bu rol, gönüllü olarak sahiplenilmesi bir yana, dünyanın her yerindeki kadınlar tarafından, maalesef, bir kazanım olarak düşünülür. Ailenin lokomotifini, erkeklerin ve çocukların başlıca bakıcısı olarak, ataerkiyi yaymak ve erkeğin egemenliğini kurma sürecine hizmet etmekten sorumlu hale geliriz. Kadınlar gerçekten, bu kalıbın o kadar merkezindedir ki onu parçalayacak güce sahipler ama önce onu anlamamız gerekiyor. Bütün bu gerçekliği kavramış ve bunun için özgürlük mücadelesini vermekten yılmayan tüm kadınları selamlıyoruz.

Tecavüzcü Polislere Karşı Liseliler Fransa'da Liseleri İşgal Etti

2 Şubat Perşembe günü Paris'in büyük banliyölerinden Saint-Denis 93 bölgesinde, polisin "olağan hale getirilmiş" kimlik kontrolü sırasında 22 yaşındaki Theo isimli siyah gence 4 polisin copla tecavüz etmesi üzerine başlayan eylemler, 3 haftadır sürüyor.

Paris'te polislerin tecavüzüne karşı yapılan eylemlerdeki polis şiddetine karşı öğrenciler 16 liseyi işgal etti. Birçok lisenin giriş kapısına çöp konteynırlarıyla barikatlar kuruldu. Bazı liselerde ateş yakılıp, polislerle çatışmaya girildi. Çıkan çatışmalarda 11 kişi gözaltına alındı.

İtalya'da Devlete Karşı Doğrudan Eylem

18 Şubat tarihinde İtalya'nın Livorno kentinde işsizliğe, artan sömürüye, kötüye giden çalışma ve yaşam koşullarına, hükümetin uyguladığı baskılara ve ırkçı, popülist politikalara karşı yüzlerce kişinin katıldığı bir eylem gerçekleştirildi.

Anarşistlerin, sosyalistlerin ve sendikaların birlikte düzenlediği eylemde anarşistler "Hükümete Karşı Doğrudan Eylem, Öz-yönetim" yazılı pankartı taşıdı.

ABD'de Polis Şiddetine Karşı Halk Eylemde

ABD'de, evinin bahçesindeki çimlere basan bir kız çocuğuna bağırarak polise karşı çıkan 13 yaşındaki bir çocuk, polis şiddetine maruz kalmış; polis, uyguladığı şiddet sırasında etraftaki kalabalığın tepkisi üzerine havaya ateş açmıştı.

Polisin şiddeti sonrasında Los Angeles kentindeki Anaheim semtinde eylemler düzenlendi. Polis şiddetini kaydeden videonun sosyal medyada yayılmasının ardından, gece yüzlerce kişi sokaklara çıktı. Eylemcilerle polis arasında gece boyu süren çatışmalarda 23 kişi gözaltına alındı.

EYLEMDE ANARŞİZM

Casas Viejas Ayaklanması ve Katliam

İberya'da 1930'lı yılların başında Katalonya, Valensiya ve Endülüs bölgelerinde CNT-FAI'nin örgütlendiği köylerde ve mahallelerde ayaklanmalar gerçekleşti. Endülüs'ün Casas Viejas bölgesinde kökleri 1910'lara dayanan bir anarşizm geleneği vardı. Primo de Rivera iktidarının baskılarına rağmen inatla devam eden mücadele devrimin temellerinin atıldığı bir deneyime dönüştü. Primo de Rivera'nın yıkılışıyla anarşistler güç kazandı ve ayaklanmalar süreci başladı. 1933 yılının Ocak ayında CNT-FAI'nin örgütlendiği köylerde anarşist komünizm ilan edildi. Şehirde gerçekleşen sokak eylemlerinin birinde 2 sivil muhafızın yaralanmasını bahane eden sivil muhafız ve saldırı birlikleri bu 3 bölgede mevzilenmeye başladı. Köyler boşaltıldı, barikatlar kuruldu ve direniş başladı. Casas Viejas'ta yalnızca Seisdedos (Altı parmak) lakabıyla bilinen anarşist Francisco Cruz Gutierrez'in evi kalana kadar çatışmalar sürdü. Bu evde konumlanan anarşistler aileleriyle birlikte sivil muhafızlar tarafından infaz edildi.

1918 Samara Ayaklanması

Rus Devrimi sırasında anarşizmin örgütlü olduğu bölgelerden biri olan Volga'da Şubat Devrimi sonrası süreçte Samara Anarşist Federasyonu (SFA) toplumsal devrimin en önemli örgütlenmelerinden biriydi. 1917 yılında kurulan federasyon bir sene içerisinde taksit şoförleri, kamyon şoförleri ve Volga körfezinde çalışan liman işçileri arasında hızla örgütlendi. Şehirdeki irili ufaklı diğer devrimci gruplarla birlikte kurdukları "Devrimci Komite" vasıtasıyla devlet binalarını kolektifletirmeye ve özel mülkiyete son vermeye başladılar. 1918'in Nisan ayından itibaren Bolşevik komiserliklerin otoritesini tanımayan diğer şehirlerdeki anarşist örgütlenmelere saldırılar başladı. Anarşist yoldaşlarına yönelmiş saldırılara karşı Samara Anarşist Federasyonu'nun çağrısıyla büyük bir 1 Mayıs yürüyüşü düzenlendi, pankartta "Kahrolsun Komiserlikler" yazıyordu. Hemen sonrasında anarşistler yasadışı ilan edildi ve bütün SFA'lılar tutuklandı.

McKinley Suikastı

ABD'nin Detroit kentinde doğan Leon Czolgosz; 16 yaşındayken çalıştığı fabrikada örgütlenen grevlerle birlikte genç yaşında işçi hareketine katıldı. Zamanla Emma Goldman'ın konuşmalarından etkilenerek anarşist olan Czolgosz, işçi sınıfının maruz bırakıldığı bütün acıların sorumlusu olarak gördüğü devlet yöneticileri ve patronlara karşı başlayan "eylemle propaganda" hareketinden etkilendi. 1901 yılının Ağustos ayında New York'a doğru bir yolculuğa çıktı, dönemin 25. ABD Başkanı olan William McKinley'i silahından çıkan 2 kurşunla yere serdi. Czolgosz, McKinley'i ABD-İspanya savaşının sorumlusu olarak görüyordu. Tutuklandığı mahkemede Czolgosz'un elektrikli sandalyeye idamına karar verildi. Ölümünün ardından başlatılan süre avı neticesinde aralarında Johann Most'un da bulunduğu 10 anarşist tutuklandı.

Anarşist Yayınlar Dizisi (12)

Brezilya'da Anarşist Yayınlar

“

Anarşist Yayınlar isimli yazı dizimizin 12. bölümünde, anarşist süreli yayınlar bakımından en zengin coğrafyalardan biri olan Brezilya'yı inceliyoruz. Farklı formatlarda birçok alana yayılmış bir yayıncılık geleneğiyle bezeli olan Brezilya'da anarşist yayıncılık üzerine çalışmamızı 3 ayrı başlıkta şekillendirdik.

Arjantin'le birlikte anarşist hareketin toplumsal etkisinin en yüksek olduğu ülke olan Brezilya'da anarşizm, genel karakteri itibarıyla diğer Güney Amerika ülkeleriyle benzer bir gelişim süreci izlemiştir. İtalya başta olmak üzere Portekiz, İspanya, Almanya ve Avusturya'dan gelen göçmenlerin çantalarında taşınan anarşist yayınlarla yayılmaya başlayan mücadele 1906'dan 1920'ye kadarki süreçte kentte yaşayan işçiler arasında sendikalar çatısı altında örgütlenmeye başladı. "Günde sekiz saat" iş mücadelesi, 1917'deki Sao Paulo Genel Grevi gibi Brezilya toplumsal mücadeleler tarihinin en önemli olaylarında örgütleyici olan anarşist militanlar, kısa denilebilecek bir sürede hızla örgütlendiler.

Coğrafyanın diğer ülkelerinde olduğu gibi Brezilya'daki anarşist hareketin içerisinde de anti-klerikalizm ve vejetaryanlık yaygındı. "İşçi sınıfının düşmanı" olarak nitelendirdikleri tütün ve alkol kullanımına karşı mücadele ediyorlardı.

Anti-klerikalizm: Dönemin toplumsal hareketlerinde, özede kilise ve onun mülkleri; genel anlamıyla da kurumsal dini yapıların insanlar üzerindeki kontrolüne karşı olmak anlamına gelir.

1906 yılında çizme yapımcılarından matbaacılara, duvarcılardan mo-

bilyacılara, liman işçilerinden tekstil, otel ve lokanta işçilerine kadar hemen her alanda örgütlü Conederação Operaria Brasileira'da (Brezilya İşçi Kongresi) anarşist fikirlerin savunulmasıyla büyüyen hareketin coğrafyadaki özgürlük mücadelelerine etkisi günümüzde farklı örgütlenmeler aracılığıyla sürüyor.

Brezilya'da anarşist yayıncılık tarihinin miladı, 1892 yılında yayına başlayan ilk anarşist gazete "Gli Schiavi Bianchi"ye (Beyaz Köleler) kadar götürülebilir. İsmi kahve plantasyonlarında çalışan göçmen işçilerden alan "Gli Schiavi Bianchi", İtalyan göçmeni anarşist bir grup tarafından çıkartılıyordu. Editörlüğünü, Sao Paulo'da muhalif kimliğiyle bilinen bir kafe işleterek yaşamını kazanan Galileo Botti isimli anarşist üstleniyordu. Önce Arjantin'e orada iki yıl kaldıktan sonra Brezilya'ya geçen Galileo Botti'nin de içinde bulunduğu gazeteyi çıkaran grup, aynı zamanda 1 Mayıs etkinliklerinin organizasyonunu yapıyordu.

Günlük Periyotta Yayınlanan Süreli Yayınlar

Brezilya'da anarşistler özellikle günlük periyotta gazete yayınlama konusunda ısrarcıydılar. Yerel süreli yayınlar arasında en çok öne çıkan gazete 1917 ve 1919 yılları arasında yayın yapan "A Plebe"ydi (Halk). Brezilya hükümetinin Almanya'ya

savaş ilan ettiği yıllardı. Askeri hareketliliğin yoğunluğu kadar işçi mücadelesinin de hareketlilik kazandığı böylesi bir süreçte ilan edilen genel grev, devlet şiddetiyle baskılandı. Gazetenin editörlerinden Edgard Lauenroth ve birçok savaş karşıtı, anarşist militan ya hapse ya da sürgüne gönderildi. "A Plebe" gibi Sao Paulo'da yayınlanan diğer günlük gazeteler "A Lanterna" (Fener) 1901-34 yılları arasında, "A Vanguarda" (Avangart) ise 1921-23 yılları arasında yayını sürdürdü. 1935 yılında yazarı olduğu A Lanterna'nın düzenlediği bir etkinlikte anti-klerikalizm hakkında konuşma yapması planlanan Jose Oiticica, sosyalistlerin sabotaj girişimine maruz kaldı. Saldırının engellenmesinden sonra sosyalistlerin aramasıyla alana gelen polis sekiz anarşisti tutukladı, gazeteyi de kapattı. Diğer bölgelerde yayın yapan "A Hora Social" (Sosyal Saat), Recife'de, "A Voz Do Povo" (Halkın Sesi) ise Rio de Janeiro'da yayın yapıyordu.

Haftalık Periyotta Yayınlanan Süreli Yayınlar

Haftalık periyotta yayınlanan süreli yayınlara ilk örnek, 1903 yılında yayınlanmaya başlayan ve Errico Malatesta'nın fikirlerine yakınlığıyla bilinen "O Amigo do Povo"ydü (Halkın Dostları). Sonrasında 1904 yılında yayın hayatına başlayan, 5000 tirajıyla sadece anarşist yayınlar arasında değil diğer yerel süreli yayınlar arasında da bilinen "La Bat-

taglia" (Savaş), 9 yıllık yaşamında uluslararası anarşist hareketin Brezilya'daki hareketle kurduğu ilişkide önemli bir işleve sahipti. "La Battaglia" olan ismini daha sonra "La Baricata" (Barikat) olarak değiştiren gazete 1912'de kapandıktan sonra yazar kadrosuna birkaç yeni ismin de katılımıyla önce La Propaganda Libertaria ve sonrasında A Guerra Sociale isimleri altında yayın yapmayı sürdürdü. Haftalık yayınlar arasında Rio de Janeiro'da yayın yapan iki yayından biri "Remodelações" (Tadilat), 1945-47 yılları arasında, diğeri "Ação Direta" (Doğrudan Eylem) 1946-59 yılları arasında yayınlandı. Bunlara ek olarak Sao Paulo ve Rio de Janeiro'da yayın yapan "A Terra Livre" (Özgür Toprak) ise 1907-10 yılları arasında 3 yıl yayında kaldı.

Dergiler

Brezilya anarşist yayıncılığında gazetelerin yanında dergiler de önemli bir yer tutuyordu. Aralarında en eski ve en bilineni olan "A Vida" (Hayat) yayına başladığı 1914 yılında büyük bir savaş karşıtı kampanyanın örgütlenmesini sağladı. Bu kampanya takip eden süreçte merkezi Porto Alegre'de bulunan "Savaş Karşıtı Birlik" in temellerinin atılmasını sağlamıştır. Sonrasında 1921- 1922 yılları arasında bir yıl yayında kalan "Remodelações" (Tadilat), "Renasença" (Rönesans) 1923-1924 yılları arasında yayın yapmıştır.

Sicilya'dan Tunus'a Anarşist Etkileşimler

Sanayi devrimiyle beraber ekonomik sömürünün artmasıyla işçiler yaşadığı coğrafyaları terk ederek, farklı bölgelerde çalışmaya ve yaşamaya zorlandı. Diller, renkler, coğrafyalar değişirken patronlar işçiler üzerinde ki sömürü düzenini değiştirmeden kurmayı sürdürüyordu. Aynı dönemde sanayi kentlerinde anarşistler de örgütlüyüdü. İtalya'da anarşizm örgütleniyor ve yayılıyor İtalyan anarşist işçiler de nereye giderlerse gitsinler özgürlük ve adalet şiarını gittikleri yerlere taşıyorlardı.

Sicilya boğazının en dar olduğu yer 160 kilometredir. Bu da Avrupa ile Afrika'nın kuzeyi arasındaki yakınlığı göstermektedir. Sömürge bir devlette şartlar farklı olsa da ezen-ezilen ilişkisi her yerde benzerdi. Bu noktada Tunus, İtalya'dan sürülen birçok anarşistin gideceği bir durak haline geldi.

İtalyan Anarşist Nicoló Converti'nin Enternasyonelle Tanışması

18 Mart 1855'de İtalya'nın küçük bir kasabasında dünyaya gelen Nicoló Converti, tıp fakültesini kazandığı sırada özgürlükçü fikirlerle haşır neşir olmaya başladı. Daha sonra Converti, Bakunin'in özgürlükçü fikirlerinden etkilenen Napoli Birliği ile tanışıp, İtalyan anarşist-komünist Emilio Covelli ile yakın arkadaş oldu. 1878 yılında "II Masaniello" isimli anarşist gazetenin editör ekibine katıldı.

Cezalar ve İtalya'dan Çıkış

Converti, 1885 yılında 300'den fazla sendika ve işçi federasyonu

temsilcisi tarafından imzalanan uluslararası bir metne imza attığı için 22 ay hapis cezasına çarptırıldı. Bu da onun İtalya'dan ayrılma kararı alınmasında etkili oldu. İlk olarak Fransa'ya bağlı olan Korsika adasına geçti. Burada "In Marcia" ve "La proprietà" gibi anarşist yayınlara yazılarıyla destek oldu.

Korsika'dayken "L'Internationale anarchiste" adlı gazetenin oluşturulmasında pay sahibi oldu. Gazete İtalyanca ve Fransızca makaleler yayınlıyordu. Temel amacı da İtalyan ve Fransız işçilerin birbirlerine karşı olan nefret düşüncelerini bitirip dayanışma ilişkisi kurmasıydı. Gazetenin bu amacı gazetenin önemini bir hayli arttırmıştı. Converti de İtalyan ve Fransız işçiler arasındaki burjuva basın tarafından yaratılan nefrete son vermek için çalışmalar yaptı.

Tunus'a Geçiş

Converti anarşizmi farklı coğrafyalarda örgütlemek için arkadaşı Grassi ile birlikte karar alarak 10 Ocak 1887'de Tunus'a geçiş yaptı. Bu tarihlerde Tunus Fransa'nın sömürgesi altına girmişti. Tunus, İtalya'daki Risorgimento yıllarından beri İtalyan, özellikle de Sicilyalı özgürlükçülerin sığınma noktası olmuştu. Okumayazma oranının çok düşük olduğu bu bölgede Converti de ilk olarak yerel hastanelere katılarak halkın sağlık noktasındaki eksiklerini karşılamaya çalıştı. Converti'nin bu çabası kısa zamanda tanınan biri haline gelmesine katkı sağladı. Tunus'ta halk, sağlık ihtiyaçlarını karşılayamıyor ve bu yüzden insanlar yaşamlarını yitiriyordu. Converti bu alanda örgütlenme yaparak halkın sağlık ihtiyaç-

larını karşılamak adına yerel sağlık örgütünün kurulmasını sağladı.

Risorgimento: İtalya yarımadasında tüm krallıkların tek bir İtalyan Krallığı altında birleşmesini savunan düşünceye ve 1815'ten 1918 tarihine kadar süren döneme verilen isimdir.

Tunus'ta İşçi Mücadelesi

Converti, yoksulların sağlık ihtiyaçlarına yönelik organizasyonların yanı sıra işçi örgütlenmesini arka planda bırakmadı. İtalya ve Fransa'daki anarşistlerle ilişkilerini devam ettirdi. Tunus işçilerini örgütlemek için 1888'den 1896 yılına kadar "L'Operaio" adlı işçi gazetesini çıkarttı.

İlerleyen süreçte İtalya'da ceza olarak çıkış yapan anarşist ve özgürlükçüleri toparlamak onun için önemliydi. Çıkardığı dergi ile bu ilişkiyi sağlayabiliyordu. 1891 yılındaki verilere göre Tunus'ta 21.000 İtalyan göçmen bulunmaktaydı. Bir süre sonra Tunus, Sicilya-Afrika arası anarşistlerin gizli bir köprüsü olmuştu.

Converti 1896'da bu kez Augustin Hamon, Lüigi Fabbri, Cipriani ve P. Raveggi gibi özgürlükçü yazarlarında içerisinde bulunduğu "La Protesta Umana" gazetesini çıkardı.

Fransız devletinin Tunus'a geçen anarşistlerden rahatsız olması sonucu Tunus sömürgesi, kıyılarında ya-

kaladığı İtalyan ve Fransız anarşistleri iade etti. Bunun üzerine Tunus'ta sokak eylemleri, büyük protestolar örgütlendi.

Tunus'taki "La Protesta Umana" Arjantin'de FORA'nın çıkardığı gazete ile aynı ismi taşısa da farklı gazetelerdir.

1900'lerin başında Tunus işçi sınıfının öfkeli mücadelesi dünyanın dört bir yanındaki işçi mücadeleleri gibi dalga dalga büyüme gösterdi. İşçi sınıfının hareketliliği Converti'nin çocukluk arkadaşı Andrea Costa'nın parlamentarizme doğru yönelmesine neden oldu. Costa 1907'de Converti ile görüşmek için Tunus'a gelmesine rağmen görüşmemişlerdi. Belki bu görüşme gerçekleşseydi, Costa parlamentarist fikirlerinden vazgeçebilirdi. Costa'nın seçimlere girme düşüncesi birçok anarşist çevre tarafından da eleştirilse de Costra hatasını büyük bir seçim kampanyası sonrası sandıktan yenilerek çıktığına anlayacaktı.

Converti, Tunus ile İtalya arasındaki köprüünün en büyük ayaklarından birini oluşturmuştu. Sadece anarşistlerin değil, yolu Tunus'tan geçen tüm özgürlükçülerin de tanıdığı bir isimdi. Nicoló Converti 14 Eylül 1939'da yaşama veda etmişti. Ama Tunus'taki köylerde hastalıklarına derman bulduğu köylülerin, Sicilya boğazının kıyılarına vurmuş göçmenlerin, "ekmek, adalet, özgürlük" sloganlarıyla yankılanan Tunus şehirlerinin sokaklarındaki binlerce insanın hatıralarında ölümsüzleşecekti.

Anarşistlerin Teori ve Pratik Tartışmaları (3)

Radikal Coğrafya Tartışması

D. Harvey'nin S. Springer'e Cevabı

Toplumsal muhalefetin gündemini meşgul eden farklı tartışmalarda ve farklı disiplinlerde olduğu gibi toplumsal muhalefetin gündeminde yaratıcı bir bakış açısı yaratan ve böylece iyi bir eleştirel literatür oluşturan uzam/mekan politikalarında da anarşist bir perspektifin var olması gerektiğini belirtmiştik.

Bu bağlamda geçtiğimiz sayıda bu bölüm-

de radikal coğrafyacı Simon Springer'in 2004 yılında *Dialogues in Human Geography* dergisinde yer almış "Radikal Bir Coğrafya Neden Anarşist Olmak Zorundadır?" yazısından bazı bölümleri sizlerle paylaşmıştık. Bu sayıda, David Harvey'nin Springer'in makalesine cevap olarak yazdığı "Dinle Anarşist!" Simon Springer'in "Radikal Bir Coğrafya Neden Anarşist Olmak Zorundadır?" Makalesine Kişisel

Bir Yanıt adlı makalesini sizlerle paylaşıyoruz. Radikal Coğrafya Tartışmasının son bölümünde de Springer'in Harvey'e verdiği cevaptan bölümleri bir sonraki sayımızda yayınlamaya karar verdik. Yazıların uzunluğundan kaynaklı sadece belirli bölümlerini yayınladığımız ve yayınlayacağımız yazıların tam metinlerine Meydan Gazetesi'nin internet sitesinden ulaşabilirsiniz.

David Harvey

"Dinle Anarşist!" Simon Springer'in "Radikal Bir Coğrafya Neden Anarşist Olmak Zorundadır?" Makalesine Kişisel Bir Yanıt

Simon Springer, radikal bir coğrafyanın neden köhne bir Marksist yaklaşımdan çok taptaze anarşist bir yaklaşım benimsemesi gerektiği konusunda etkili ve ihtilafçı bir makale yazdı. Bu türden her polemikte olduğu gibi Springer'in makalesinde de bir yanlış bilgi, abartma ve ad hominem eleştiri kotası var ama tartışmaya değer, önemli meseleler de gündeme getiriyor.

Öncelikle kendi konumumu açıkça belirteyim. Son (anarşizmle uzun süredir devam eden bağlantısını kopandıktan sonraki) yazılarında "Solun geleceği[nin], son tahlilde, günümüzde ve ufukta belirlemeye başlayan gelecekte, hem Marksizm hem de anarşizm içerisinde geçerli olan şeyleri kabul etme yetisine bağlı" olduğunu düşünen Murray Bookchin'le aynı duyguları paylaşıyorum (ama onunla tamamen aynı fikirde değilim). "Devrimci geleceğin -Marksizmin ve anarşizmin- en iyi yönlerini, bugün karşı karşıya olduğumuz türden sorunlara değinen yollar ve biçimlerde bir araya geti-

rebilecek yaklaşım"ı tanımlamamız gerekiyor.

Makalesine bakarsak Springer böyle bir projede yer almak istemiyor. Daha çok, anarşizmle Marksizm arasındaki ilişkiyi, bu ikisi sanki birbirlerini dışlıyormuş, hatta birbirine düşmanmış gibi kutuplaştırmaya azmetmiş görünüyor. Bence bu anlamsız bir çaba. Kendi Marksist bakış açımaya göre, son birkaç yıldır ("Occupy" gibi hareketlerde) epey bir siyasi aktivizmi harekette geçiren otonomist ve anarşist fikir ve taktikler takdir ve analiz edilmeli, uygunsa desteklenmelidir. Gezi Parkı ve Bre-

zilya şehirlerinin sokaklarında olup bitenlerin veya "Occupy"ın ilerici hareketler olduğunu düşünüyorsam ve bunlar ister bütünüyle, ister kısmen anarşist ve otonomist düşünce ve eylemle hayat bulmuşlarsa, neden onlarla olumlu bir ilişki kurmayalım ki? (...)

Toplumsal anarşistler mekan, yer ve çevre sorunlarına tipik olarak çok daha fazla ilgi ve duyarlılık gösterir (bunlar, çoğu coğrafyacının disiplinin merkezinde olduğunu kabul edeceğinin düşündüğüm genel kavramlar). Marksist gelenek bu tür konulara, ne yazık ki toptan ilgisizdir. Ayrıca kent-

leşmeyi, kentli toplumsal hareketleri, mekan üretimini ve eşitsiz coğrafi gelişmeleri (kuruluşunda Marksist sosyologların belirgin rol oynadığı, 1977'de yayımlanmaya başlayan İngilizce yayımlanmaya başlayan İngilizce-Fransızca International Journal of Urban and Regional Research [Uluslararası Kent ve Bölge Araştırmaları Dergisi] ve Lefebvre gibi aşık-akar istisnalar dışında) büyük oranda göz ardı eder. **Ana akım Marksizm, çevre meselelerinin veya kentleşmenin ve kentsel-toplumsal hareketlerin sermayenin çelişkileri içindeki önemini ancak görece yakın zamanda (örneğin, 1970'lerden beri) görmeye başladı. 1960'larda çoğu ortodoks Marksist, çevre meselelerini küçük burjuva romantiklerin derdi sayardı** (1971 tarihli Post-Scarcity Anarchism [Kıtlık Sonrası Anarşizm] içindeki çok okunan makalesi "Listen Marxist!"te [Dinle Marksist!] duygularını açığa vuran Murray Bookchin'i çileden çıkaran da buydu). (...)

1972'de yazdığım etkili bir makaleyle radikal değişimi ben başlatmışım ve Steen Folke de radikal coğrafyanın sadece Marksist olabileceğinde ısrar ederek değişimi tamamlamış gibi gösteriyor Springer. Ardından, eserlerim "takip eden coğrafyacıların büyük çoğunluğu için mihenk taşı" olduğundan, "üretkenliğim" radikal coğrafyayı Marksist saf içine hapsediyor. Anlaşılan Springer radikal coğrafyayı bu baskıcı Marksist güçten kurtarmak, gerçek anarşist kökenlerine dönmesini sağlamak istiyor.(...)

Peki, benim sözde (ve sık sık şüpheli) Marksizm'im ile Springer'in anarşizmini ayıran temel fark ve engeller neler? Bu konuda Springer'in tartışmasını pek doğru bulmuyorum. Springer, bütün Marksistleri, komünizm tarihi sonlandıracak stabil aşamaya gelmeye çalıştığında güya yitip gidecek bir komünist devlet, bir proletarya diktatörlüğü kurması kaçınılmaz olan bir öncü partinin teleolojisine inanan küresel bir proleter sınıf kavramına kapılıp gitmiş, elinde bir tarihte aşamalar teorisi, sokak sokak gezip satmaya çalışan işlevselci tarihçiler olarak karikatürize ediyor. Evet, belirli tarihsel dönemlerde bazı komünistlerin ve bazı durumlarda komünist partilerin parti dogması olarak bu çizgiye paralel bir şeyler (nadiren bu kadar basit bir biçimde olsa da) ileri sürdüğü inkar edilemez. Ama ben şahsen, Marksist eğilimleri olan coğrafyacıyla karşılaşmadım ki bu şekilde düşünün; ayrıca Marksist gelenekte böyle şeyler söylemeye biraz yaklaşmamış (Lukacs ve Gramsci'den tutun, E. P. Thompson, Raymond Williams, Terry Eagleton'a kadar) yığınla yazar var. **Üstelik çağdaş Marksist ekonomi-politiğin büyük kısmı çağdaş sermayenin kriz eğilimlerini anlamaya çalışmakla o kadar meşgul ki, bu saçmalıklarla uğraşacak vakti yok.** Ama Springer, (Marksist eğilimleri olan bir coğrafyanın değil) kendisinin seçip tanıladığı, yanlışlığı tarihsel olaylarla son derece açık şekilde kanıtlanmış temalar üzerinden, biz Marksistlerin tek yaptığının köhnemiş temaları ısı-

tıp ısıtıp kullanmak olduğunu iddia ediyor. Dahası, anlaşılan biz Marksistler anarşistlere her baktığımızda sadece, rakipsiz düşman olarak devleti görüp ona karşı duran insanlar görüyor, dolayısıyla anarşistlerin de anti-kapitalist olduğunu yadsıyoruz. Bütün bunlar paranoyak saçmalıklar değilse, safi karikatür. İki gelenek arasındaki ilişkinin bütün gerçek ve girift karmaşıklığını, olsa olsa 1872'de Paris Komünü'nün acı yenilgisiyle zehirlenmiş siyasi atmosferdeki Marx ile Bakunin kavgasının çizdiği bir ideolojik çerçeveye tıkıştırıyor. Açık fikirli, özgürlük sevdalısı anarşist Springer'in, şu anda önümüzde açık olan düşünsel ve siyasi olasılıkları haczetmeye çalışması tuhaf. (...)

Kentleri tarihsel-coğrafi açıdan inceleyen bir uzaman olarak, Marksistlerin gündelik yaşam politikaları pahasına üretime öncelik vermesinden her zaman rahatsız oldum, hatta bununla mücadele ettim. Sınıfsal ve toplumsal eşitsizliklerin işyerindeki bölümleri kadar, konut farklılaşmasının bir ürünü olduğunu, bir "bütün" olarak kentin hem sınıf mücadelesinin hem diğer toplumsal mücadelelerin başta gelen bir alanı olduğunu ve bu mücadelelerin büyük kısmının gündelik yaşam alanında gerçekleştiğini uzun zamandır savunuyorum. Bu tip mücadeleler değer üretiminin çok değerlendirilmesiyle ilgilidir. 1984 gibi erken bir tarihte "Halkların coğrafyası halka dayanmalı ve halkın vicdanının kaynağına giden derin köklerle gündelik hayatın kumaşına dokunmalıdır" diyordum.

Kent açısından bakıldığında değer üretimi bile yeniden düşünülmelidir. Örneğin, Marx, taşımının bir değer olduğunda ve artı değer üretme potansiyeline sahip olduğunda ısrar etti. Hızla yükselen lojistik sektörü değer ve artı değer üretimiyle dolu. ABD'de en büyük işverenlerden biri artık General Motors değil McDonalds iken araba üretmenin değer ürettiğini ama hamburger yapmanın üretmediğini nasıl söyleriz? Manhattan'da 86. ve 2. Caddelerin kesişiminde durduğumda sayısız dağıtım arabası, otobüs ve taksi sürücüsü görüyorum; Verizon ve Con Edison işçileri kablo tamiri için sokakları kazıyor; sokağın aşağısında su şebekesi tamir ediliyor; başka işçiler yeni metroyu inşa ediyor; sokağın bir tarafındaki iskeleyi söküp, diğer tarafındakini kuruyor; bu arada kahve dükkanı kahve yapıyor, 24 saat açık lokantadaki işçiler yumurta çırpıp çorba satıyor. Bisikletle evlere Çin yemeği götüren şu çocuk bile değer yaratıyor. Son zamanlarda dikkate değer oranda artan, geleneksel olarak tanımlanan imalat ve tarımdaki işler değil, bu türden işlerdir ve hepsi de değer ve artı değer üretir. Manhattan koca bir değer yaratım adasıdır. Kent yaşamının üretim ve yeniden üretiminde çalışanların sadece yarısı bu türden değer ve artı değer üretiminde çalışsa, geleneksel imalattaki otomasyondan ve tarımın sanayileşmesinden kaynaklanan kayıpları kolaylıkla telafi eder. İş başındaki çağdaş proleterler bunlardır ve Springer ana akım Marksist düşüncenin büyük kısmının bu yeni durumu (ki aslında tamamen yeni de olmadığı ortaya çıkıyor) anlamakta güçlük

çektüğinden yakınmakta gayet haklı. Pek çok toplumsal anarşist grubun içinde yerleşmiş olduğu proleter dünya budur. (...)

Gündelik yaşam perspektifleriyle hiçbir sorunum yok ve bu konuda ki toplumsal anarşist duruşu alkışlıyorum. Bununla birlikte bir ikazım var: bireysel veya yöresel perspektiften bakıldığında gündelik yaşam sorunları, bir bütün olarak kentin yaşam sorunlarından farklı görünüyor. Kropotkin'den Patrick Geddes'e, Mumford'a ve anarşizmden esinlenen şehir planlamacılarına geçiş işte bu yüzden benim için önemli bir mesele haline geliyor. Şehirdeki kent yaşamını bir bütün olarak nasıl düzenlemeli ki insanların gündelik yaşamı "pis, hayvanca ve kısa" olmasın? Bu, biz radikal coğrafyacıların üzerinde durması gereken bir soru. Toplumsal anarşist geleneğin bu kısmı -aradaki basamakları atlayıp yerel düzeydeki hırslar ve gayetler ile metropol ölçeğinde meseleleri bütünleştirivermesi- açıkça kusurlu olsa da paha biçilmezdir. Çoğu anarşistin, anlaşılan buna Springer dahil, hiyerarşiden esinleniyor görüldüğü veya devlet eliyle müzakere etmeyi ya da devlet erkini kullanmayı gerektirdiği için bunu göz ardı etmesinden, hatta elinin tersiyle itmesinden üzüntü duyuyorum. (...)

Eğer anarşizm Springer'in dediği gibi birincil olarak "yeni örgütlenme biçimleri yaratma arzusuyla her günü yeniden fiilen icat etmekle" ilgiliyse, yüzde yüz destekliyorum. Eğer çalışma, yaşama, yaratma, eylemde bulunma, düşünme ve kültürel etkinlikleri ayırmıyor, bunları tek parça bir yaşam ağı içinde (bütünlüklü olarak) bir arada tutuyor ve o yaşamı yeniden şekillendirmeye çalışıyorsa, buna ben de yüzde yüz katılıyorum. Gündelik yaşamı farklı (Raymond Williams'ın ifadesiyle) "duygu yapıları" etrafında yeniden şekillendirme arayışı, Springer ve biyopolitikayla uğraşan otonomistler için olduğu kadar, benim için de kritik öneme sahip.

Ama bence sonuçlar bundan da genel. Hepimizin perspektiflerini birleştiren şey, giderek daha anlamsız görünen bir toplumsal dünyada, bulabildiğimiz en iyi isimle "bir anlam arayışı"dır. Bu, giderek daha da yabancılaştırıcı hale gelen bir dünyada olabildiğince yabancılaşmamış bir yaşam sürmek için gerçek bir girişimde bulunmayı gerektirir. Tanıdığım toplumsal anarşistlere bu girişime duydukları derin kişisel ve düşünsel adanmışlıktan dolayı hayranlık duyuyorum. (...)

Springer isyancı politikaları devrimci politikalara tercih ediyor. Sebepini, devrimciler hiçbir zaman gelmeyen devrim için durmadan planlar yaparak "tarihin bekleme odası"nda sonsuza kadar otururken asilerin "bunu şimdi yapmasına" dayandırıyor. Eh bazen yapar, bazen yapmazlar.

Bağımsız eylemlerle kendiliğinden doğan, "amaçtan yoksun bir araç" olarak görülen ve "birbirimizi özgürleştiremeyiz, ancak kendimizi özgürleştirebiliriz" fikri üzerine temellenen sürekli isyanlara ben şahsen

güvenmiyorum. İsyar yoluyla bireysel özgürleşme iyi güzel de diğer herkes ne olacak?

Bookchin'in bütün bu konulardaki çizgisini eksik olsa da ilginç buluyorum. İslah edilemez birer baskı ve insan özgürlüğünü yadsıma araçları olarak gördüğü devlete ve hiyerarşilere kararlılıkla karşı durmakla birlikte Bookchin, iktidarı alma zorunluluğu konusunda naif değildi:

Her devrim, hatta temel değişime yönelik her girişim, iktidardaki elitlerin direnciyle karşılaşacaktır. Devrimi savunma çabaları -hem fiziki hem kurumsal ve idari - iktidarın toplanmasını, yani hükümet yaratılmasını gerektirecektir. Anarşistler devletin ilgasını isteyebilir, ama burjuva devletin doludizgin terörle topyekun geri dönmesini önlemek için bir şekilde zor kullanmak zorunlu olacaktır. Zira liberter bir örgütün, devrimci kitlelerin de desteğiyle iktidarı alabilecekken yersiz "devlet" yaratma korkusu yüzünden bundan kaçınması en iyi ihtimalle kafa karışıklığı, en kötü ihtimalle toptan bir cesaret iflasıdır.

(...) Springer'in "dünün harcanmış fikirler denizinde havanda su dövmek" olarak gördüğü işte bu! Buradaki sorun, Springer'in mutabakata dayalı yataylığı tek kabul edilebilir örgütlenme biçimi olarak fetişleştirmesidir. Uygun ve etkili çözümlerin incelenmesi önünde duran tek ve dışlayıcı dogma budur. **Son yıllarda farklı çizgiden anarşistlerin benimsediği (bazılarını yerli pratiklerden uyarladığı), Graeber'in ifadesiyle, "zengin ve büyüyen bir örgütsel araçlar gösterisi"ne evet diyorum. Olası sol örgütlenme biçimleri repertuarına çok büyük katkıları oldu.** Ve elbette demokrasiyi yeniden icat etme kritik amacının temel bir mesele olması gerektiğinde hemfikirim (kim olmaz ki). Ama kanıtlar açıkça gösteriyor ki, bir yandan tutarlı bir anti-kapitalist politika peşinden koşarken bir yandan da demokrasiyi yeniden icat edeceksek, bugün pek çok anarşist ve otonomistin kendini içine hapsettiğinin ötesine geçen örgütlenme biçimlerine ihtiyacımız var. Örneğin, Negri ve tanıdığım birkaç Yunan anarşisti gibi ben de Syriza'yı ve Podemos'u destekliyorum; devrimci oldukları için değil, farklı bir siyaset türüne ve farklı bir toplumsal ilişkiye yer açılmasına yardım ettikleri için. **Siyasi gücün harekete geçirilmesi esastır ve devletin bir radikalleşme alanı olabileceği göz ardı edilemez. Otonomist ve anarşist meslektaşlarımızın pek çoğundan ayrıldığım noktalar işte bunlar.**

Ama bu katıldığımız diğer pek çok anti-kapitalist mücadelede işbirliği yapmamıza ve birbirimize yardım etmemize engel değil. Gerçek fikir ayrılıkları verimli işbirliklerine engel olmamalı. Velhasıl, ulaştığım sonuç şudur: bırakın radikal coğrafya neyse o olsun: radikal coğrafya; bütün "izm"lerden bağımsız, ne daha az, ne daha çok.

İngilizce'den Çeviren Erkan Ünal'ın Cogito dergisinin 84. sayısında yer alan çevirisinden yararlanılmıştır.

Militarizmin Modası

Nergis Şen

nergissen@meydangazetesi.org

Moda, bir süre bir şeye karşı toplumca gösterilen aşırı, yaygın düşkünlük olarak tanımlanır. Moda, kapitalizmin kadınları ele geçirmede en çok kullandığı araçlardan biridir. Gazete sayfalarıyla, televizyon ekranlarıyla, reklam panolarıyla, mağazaların birbirinden şık tasarlanmış vitrinleriyle kadınların algılarını kilitler ve hemcinsleri içerisinde bir "güzellik" rekabetine sürükler. Moda sürekli değişir. Değiştikçe de, sürekli tüketen ve modayı yakalamaya çalışan kadını yaratır.

Militarizm, "bir ülkede ordu gücünün aşırı derecede ağır basması, her tür sorunu askeri yöntemlere başvurarak çözme, bundan dolayı silahlı kuvvetlere öncelik tanıma eğilimi ve savaşı yükseltme" şeklinde tanımlanır ama eksik kalır. Militarizm sadece savaş-askerlik demek değildir. Doğduğumuz andan başlayarak evde, oyunlarda, okulda, işyerinde, dizilerde, filmlerde ve haberlerde varlığını

göstererek yaşamın her anına sızmış topyekün bir saldırdır.

Militarizmin modasıysa, savaşın bir parçası olan ürünleri vitrinlere taşıyarak insanlara pazarlamaktır. Caddelerin ve AVM'lerin mağazalarında alıcılarını bekleyen kabanından pantolonuna, atkısından çantasına, gömleğinden iç çamaşırına kadar kamuflaj desenleriyle karşımıza çıkan militarist kıyafetler, postallar ve rütbe ya da nişanları çağrıştıran aksesuarlar bu savaş modasını açıkça göstermektedir. Vitrinlerde ve sokaklarda yediden yetmişe her yaşta insanın üzerinde görmeye başladığımız bu kıyafetler, modanın saldırısının ne kadar geniş bir kesimi kapsadığına da işaret etmektedir.

Kapitalizm; asker olmayı yüceltmek, savaşı normalleştirmek ve algılarda bu savaşa alışmamızı sağlamak adına, savaşın yükseldiği dönemlerde militarizmi kendi tüke-

tim alanlarında da popülerleştirerek toplumun içerisine sokuyor.

Aynı, 1. Dünya Savaşı döneminde askerlerin yağmur ve çamurdan korunmak amacıyla kullandığı şimdilerde "trençkot" olarak bildiğimiz paltoların, kapitalizm tarafından birçok mağazanın vitrininde alıcısını bekleyen bir ürüne dönüştürülmesinde olduğu gibi. Aynı 2. Dünya Savaşı yıllarında İngiliz General Montgomery'in giydiği kısa ceket "montgomery/mont" adıyla erkekler arasında başlayarak, kadın ve çocuk reyonlarında da hızlı bir şekilde yerini alması gibi.

Savaşın Modası Olur Mu?

Şimdilerde mağazalarda modalaşmış militarist kıyafetlerin var olması, kadınların algılarında yarın çocuklarını, kardeşlerini, eşlerini, sevgililerini savaşa göndermenin alt yapısını

oluşturmada da oldukça etkilidir. Bu militarist kıyafetler savaşın en önemli malzemesi olan askerlerin (genellikle erkektir) üretiminin içselleştirilmesini sağlar. Yani; savaşın modası bugün etki altına alarak kamuflaj t-shirt giydireceği genç bir kadının, bundan 30 yıl sonra devletlerin ve kapitalizmin rant için yarattığı başka bir savaşa, en yakınlarını asker olarak göndermesini sağlayacak; savaşın hem öznesi hem mağduru haline gelmesine ve kadının, yarattığı şiddetin tam ortasında yok olmasına sebep olacaktır.

Şimdi kapitalizmin bizlere dayattığı bu savaş modasının bir parçası olmayı reddederek, militarizmin yaşam alanlarımızda normalleşmesine ve kapitalizmin bizleri tüketmesine karşı direnelim. Bizleri kendi yarattığı kalıplara sıkıştırmak isteyen kapitalizme ve bizleri kendi şiddetiyle yok etmek isteyen militarizme izin vermiyelim.

Zenginlerin Sofrasındaki Rantın Kenti İSTANBUL

Pınar Kale

"İstanbul: Bir megakent; imparatorlukların şehri; medeniyetin beşiği; seyyahların, gezginlerin, turistlerin göz bebeği; bir Doğu-Batı sentezi; Asya'ya Avrupa'ya bağlayan..."

İşte böyle pazarlanır neredeyse 20 milyon insan ile beraber yaşadığımız bu şehir. Duraklarında saatlerce beklediğimiz; sıkış tepiş otobüslerde, metrolarda, metrobüslerde işe geç kalacağız endişesiyle tırnaklarımızı yiyerek yol aldığımız; bazen parklarında oturup soluklandığımız bazen de silüetine bakarak "bu nasıl bir manzara!" deyip, güzel mi yoksa korkunç mu olduğuna bir türlü karar veremediğimiz için hayıflandığımız bir memleket İstanbul. Sevsek de, sevmesek de, içinde sıkışıp bunalsak da, yaşadığımız iyi kötü her şeye tanıklık eden hatta tanıklığın ötesinde buna vesile olan bir mekan; yani yaşam alanımız.

Bir kentte, dahası bir kentin boyutlarını çoktan aşarak başlı başına bir merkeze dönen bu yerde yaşamının "doğal sancıları" daha da kötüye gidiyor. Özellikle, 2000'li yılların başından bu yana müthiş bir hızda devam eden ve yaşadığımız toprakların dört bir yanına yayılmış olan "mekansal dönüşüm", kendisi korkunç bir iş makine biz de izbe bir evmiş gibi, her şeyi yıkıp dökerek üzerimize üzerimize geliyor. Mahallerimiz, köylerimiz, ormanlarımız ve derelerimiz dahası buralara dair anılarımız günbegün hafriyata dönüşüyor; kayboluyor, kayboluyoruz.

Bu dönüşümden en büyük pay da muhakkak İstanbul'a düşüyor. Hangi birinden başlasam bilmiyorum: 3. Köprü, 3. Havalimanı, Osmangazi Köprüsü, Yavuz Sultan Selim Köprüsü, Kanal İstanbul Projesi, Kuzey Ormanları, Maçka Parkı, Haliç'in doldurulup yat limanına çevrilecek olması... Liste böyle uzar gider.

Siyasi iktidar, "bombalı saldırılar", "darbe", "OHAL" "KHK"lar ve "ekonomik kriz" gibi üst üste gelen ağır darbelerle toplumun sersemleşmesini fırsat bilerek zorladıkça zorluyor! Hal böyle olunca hem ÇED, mahkeme, bilirkişi raporları gibi formaliteler ortadan kalkmış oluyor hem de canının, işinin derdine düşmüş insanlar için "yaşadığı mekanın" akıbeti önemsizleştiriliyor.

Kurt puslu havayı sever derler ya hani, işte aynen öyle. Bu toz toprak; bu hengâme içinde, bir "kurtlar sofrası" kuruluyor ve kimi kurtlar, öteki kurtlarla bu sofranın tadını çıkartıyor.

Fakat şunu unutmamak gerekir; bir bireyi ya da toplumu, birey ya da toplum yapan, sahip oldukları anıları, kurdukları ortaklıklardır. Bu anılar ve ortaklıklar onların mekanlarına siner. İktidarlar da bunu bilir; o yüzden varlıklarını tehdit eden ya da işlerini güçleştiren "herkesin" "her topluluğun izlerini" önce mekanlardan sonra zihinlerden silmeye çalışır. Amed'in Sur ilçesinde yaşanan da aynen budur. Sur'un dar sokaklarında, devletin arayıp da yok etmek istediği şey sadece bir binalar yığını değil; örgütlü bir halkın bir sokaklara sinmiş anıları ve aidiyetleridir.

Bunun tam tersi de geçerlidir. Toplum ihtiyaçları doğrultusunda dönüştürmek isteyen iktidarlar, bir motivasyon bir aidiyet yaratabilmek için mekanda izler bırakırlar. Bunlar anıtlardır. Gördüğümüzde hayranlıktan ağızımızı kapatmayı unuttuğumuz Hagia Sophia imparator Jüstinyen tarafından, bastırılırken 30.000 insanın katledildiği Nika Ayaklanması'nın sonrasında, otoritesini tekrar kurmak için inşa ettirilen bir yapıdır. Bu tip anıtların tarihine bakın, birçoğunun altından böyle hikayeler çıkacaktır. Bugün yapımına başlanan Taksim Cami ya da Topçu Kışlası gibi "tarihi" olduğu söylenen yapılar veya anıtlar, aynı tarzdaki benzer kaygılarla inşa edilir. Fakat ekonomik kaygılarla yapılan köprüler de havaalanları da bu tespitin dışında tutulamaz. Yavuz Sultan Selim Köprüsü bunun en açık örneğidir.

Devletler kapitalistlerin, kapitalistler devletlerin işini kolaylaştırmak için vardır. Bir gün biri birini ağırlar, başka bir gün diğeri ötekini. Bugün ise ev sahibi olan devlet, kapitalistlere leziz bir sofraya hazırlamış, bütün bir menüyü titizlikle porsiyon porsiyon konuklarının önüne koymuştur. Bugün menüde yaşadığımız şehir, onunla beraber anılarımız, yaşamlarımız ve geleceğimiz vardır. Konuk değil yiyecek olduğumuz bu sofrada sorulması gereken soru şudur: Yumuşak, sulu, lezzetli bir parça mı olacağız, yoksa sofrada oturanların boğazına takılıp, bu sofranın tadını mı kaçıracağız?

Niğde'de Doğa Koruma Genel Müdürlüğü'nden "Korunan" Keçilerin Katliamına Övgü

"Dünyanın dolar milyarderi Niğde'yi dünya basınına taşıdı" başlığıyla bir paylaşımında bulunan Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Niğde Şubesi, bir silah üreticisinin katlettiği bir hayvanın fotoğrafıyla, av turizmini öven açıklamalar yaptı.

Başlığın altındaki paylaşımında "Dünyanın en büyük kurşun ve parlama üreticisi Hornady Manufacturing Company'nin dolar milyarderi sahibi Jason Hornady, av turizminin bir parçası olarak Türkiye'nin Niğde ili Çamardı ilçesini ziyaret etti. Toros Altay tur şirketi ile av turizminin bir parçası olarak Türkiye'ye gelen Jason Hornady, ziyaretini tamamladı ve ulusal avcılık ve doğa dergisi Avfest Dergisine özel röportaj verdi" denilirken, paylaşım "doğayı korumakla yükümlü kurumların, hayvanların katledilmesine çanak tuttuğu" gerekçesiyle büyük tepki topladı.

Fakat, doğayı korumanın müdürlere ve bakanlıklara bırakıldığı bir sistemde buna şaşırılmaması ve şu soruyu sormak gerekiyor "Kimi kimden koruyorsunuz?"

Aydın'da Jeotermal Santralinden 17 Kişi Zehirlendi

Aydın'ın Umurlu Mahallesi'nde bulunan Jeotermal Elektrik Santralinin etrafa yaydığı kirlilik, çevrede oturan 5 ailenin zehirlenmesine yol açtı. Zehirlenen 17 kişiyi önce hastaneye götürülen şirket; sonrasında olayın duyulmasını engellemek için zehirlenenleri şirket çevresindeki otellerden birine yerleştirdi.

Aydın Çevre Kültür Derneği (AYÇEP) Başkanı Mehmet Vergili "zehirlenenlerin yakınları ile görüşmeye gittik, jeotermal şirketinin adamları da geldiler. Biz kendilerine, 'burada 18-20 bin kişi yaşıyor. Bu 17 kişiyi otele yerleştirmişsiniz tamam da, Umurlu'yu nereye taşıyacaksınız? Yakalandınız' dedik" şeklinde bir açıklama yaptı. Şirket konuyla ilgili henüz herhangi bir açıklama yapmazken; zehirlenen ailelerle aynı mahallede yaşayanlar, mahallede daha önce de 6 keçi ve 45 tavuğun JES kaynaklı yaşamını yitirdiğini belirtti.

Rüzgar ve güneş enerjisiyle beraber temiz enerji olarak pazarlanan jeotermal enerjinin suyu kirlettiği, kalp-akciğer hastalıklarına neden olduğu ve asit yağmurlarını tetiklediği biliniyor.

ABD Dakota'da Direnişçilere Polis Saldırısı

ABD Kuzey Dakota'da yapılmak istenen petrol boru hattına karşı direnişe geçen yerli halka polis saldırdı. Yaklaşık bir ay önce tesisin yakınında kurulan kamp yakılarak boşaltıldı. Çadırların ateşe verilmesi sonrası yaralanan iki direnişçi hastaneye kaldırılırken; saldırı sırasında 10 direnişçi de gözaltına alındı.

ABD eski başkanı Barack Obama döneminde eylemler sonucu yapıyı durdurulan boru hattındaki çalışmalar, Donald Trump'ın göreve gelmesiyle tekrar başlatılmış; direnişçiler de bölgede yeniden çadırlar kurmuş, eylemleri kaldığı yerden sürdürmeye başlamıştı.

Yapay Et

Bundan 10 sene ya da 20 sene sonra marketlerin şarküteri bölümlerindeki fiyat fişlerinde şöyle yazıların yazdığını görmek niçin şaşırtıcı olsun ki: "Yapay Dana: 20 Lira, Gerçek Dana: 60 lira, Organik Gerçek Dana: 100 lira". Alın size, her cebe, her toplumsal sınıfa uygun yiyecek!

Aysel Özdemir

Teknoloji ve genetik bilimi yeni bir tartışma konusunu daha önümüze koydu. Son bir kaç yıldan beri, birtakım bilimciler "Kök Hücreden Yapay Et" üretmeye çalıştılar ve görünüşe bakılırsa da her geçen gün daha da "başarılı" adımlar atıyorlar.

NASA, 2000'li yılların başlarında uzayda uzun süre kalacak astronotların beslenme ihtiyacını karşılamak için "Yapay Et" üretme projelerinin ilkinin başlattı. Birkaç yıl önce de Google'ın kurucu ortaklarından Sergey Brin'in sağladığı 250.000 Euro'luk bir fonla Hollandalı bilimciler tarafından üretilen yapay et daha da geliştirilmek üzere "görücüye çıktı". Nihayetinde 2016 yılında Memphis Meat adlı şirket, orjinal et hücrelerini kopyalayarak suni biftek yapmayı ve etin maliyetini 18.000 dolara kadar düşürmeyi başardı. Bununla beraber birçok farklı şirket bu meseleye yoğunlaştı ve bu konudaki çalışmalarını hızlandırdı. "Bu şey" in maliyeti şimdilik çok fazla olsa da belki de, beş on yıl içerisinde hem tat hem de maliyet açısından yeterliliğe ulaşabileceği söyleniyor.

Bu gelişmenin kendisi pek çok tartışmayı da beraberinde getirdi, kimileri bunu "Artık kimse ceset yemek zorunda kalmayacak" gibi bir argümanla müjdelirken, kimileri bunun dünyadaki açlık sorununu çözmek için büyük bir adım olduğunu söyledi. Başka bir kesim yapay etin lez-

zetinin tutturulup tutturulamayacağına endişesini taşıırken, bazıları da bunun ne kadar sağlıklı olabileceği üzerine sorular sordu.

Endüstriyel Çiftlikler mi? Laboratuvarlar mı?

Pek çoğumuzun bildiği üzere, et endüstrisi hayvanlara yapılan işkenceyle, küresel ısınmaya yaptığı katkıyla ve su israfıyla kelimenin tam anlamıyla ekolojik bir felakettir. Fakat yapay et üretmek böyle bir felaketi sonlandırabilir mi? Pek mümkün görünmüyor. Çünkü burada doğayla kurulan o "tek taraflı" ilişki aynı kalırken, sadece onu kullanma yöntemi değişiyor. Yukarıda adını andığımız şirketler ve kurumlar, küresel ısınmayı, su israfını, hayvanların katledilip katledilmiyor oluşunu önemsedikleri için mi bu işe girmişlerdir, yoksa şirketlerinin geleceğini garanti altına almak, kar etmek ve yeni dönemde daha fazla güç kazanmak için mi? Bugünlerde ilkinin inanmak en iyi ihtimalle saflıktır. Et endüstrisinin yaptığı şey; bir canlının sırf onu tüketmek ve onun üzerinden kar etmek için "üretiliyor" olması, ikinci durumda da değişmiyor. Yapay et üretme girişimleri, hayvanların ticari bir değer olarak görülmesinin ilk adımı olan endüstriyel et üreticiliğinin bir üst noktasıdır. Önce hayvandan daha fazla verim almak için hayvan şişirilir, daha rahat kontrol edilmesi için kapatılır, daha fazla süt vermesi için yavrusundan ayrılır... Nihayetinin-

de biraz "daha dahası" için, niye hayvanın tümünü yetiştirmenin maliyetine katlanalım ki, sadece ihtiyacımız olan yerlerini yetiştirir, Churchill'in bundan yıllar önce dediği gibi "kanadını ya da göğsünü yemek için bütün bir tavuğu yetiştirme garipliğinden, bu parçaları uygun ortamlarda ayrı ayrı yetiştirerek kurtulacağız" denilir. Yani bu gariplikten doğadaki insan dışı varlıkları korumak kollamak için değil, işine öyle geldiği için kurtulmaya çalışılır.

Her Yapay Pazar, Kendi Organik Pazarını Doğurur

Endüstriyel tarım yöntemleri, endüstriyel hayvancılık, GDO'lu ürünlerin sofralarımızı işgal etmesi, organik/doğal tarım/besicilik gibi işleyişlerin ortaya çıkmasına neden oldu. Yediği şeyin lezzetsiz, yenilen şeyin kötü koşullarda yetiştiğini düşünen kent soylularının "pazar" olarak görüldüğü bu anlayış, endüstriyel üretimin daha pahalı bir versiyonu olarak hayatımıza iyiden iyiye girdi. Aynı senaryonun söz konusu mesele geçerli olabileceğini düşünüyorum. Bundan 10 sene ya da 20 sene sonra marketlerin şarküteri bölümlerindeki fiyat fişlerinde şöyle yazıların yazdığını görmek niçin şaşırtıcı olsun ki: "Yapay Dana: 20 Lira, Gerçek Dana: 60 lira, Organik Gerçek Dana: 100 lira". Alın size, her cebe, her toplumsal sınıfa uygun yiyecek!

"Açlık Sorunu Miti"

Geçtiğimiz günlerde Birleşmiş Milletlerin Güney Sudan'da kıtlık ilan ettiğini hatırlarsınız. 100.000 insanın açlıkla sınıandığı ve 1.000.000 insanın kıtlık koşullarında yaşadığı Güney Sudan'da, kimi yardım kuruluşları çocukların ölmemesi için tüm dünyadan yardım talep etmişti.

Sudan örneğinde gördüğümüz gibi, özellikle Afrika Kıtasında, her 3- 5 senede bir kıtlık ilan ediliyor. Vakıflar ve dernekler yardım çağrıları yapıyor. Oyuncusundan, bürokratına; dünyanın önde gelen isimleri Afrika'da açlıktan midesi derisine yapışmış çocuklarla poz veriyor. Fakat midesi derisine yapışmış bu çocuklar açlıktan iki büklüm kalıp başlarındaki akbabanın kendilerini yemesini beklemeye; onlarla yüzlerle binlerle ölmeye devam ediyorlar. Bütün çabalar nedense "sonuçsuz" kalıyor. Sonuçsuz kalıyor çünkü herkes sonuca odaklanıyor, kimse aslında birçoğumuzun bildiği "neden" e odaklanmıyor.

Özetle, dünyada açlık sorunu yoktur, sorun adaletsizliktir! Sorun kapitalistlerin, devletlerin savurganlığında, orta sınıfın konformizm tutkusundadır. Açık ve samimi olalım, eğer dünyada gerçekten bir açlık sorunu olsaydı dünyanın yarısı çok yemek yemekten diğer yarısı da yemek yiyememekten ölür müydü?

Açlık sorununu, laboratuvarlarda değil, sokaklarda bizi açlıkla sınavanlarla kavga ederek çözülebilir. Bunun, laboratuvarlarda, şaibeli kaynaklar tarafından fonlanan bir takım bilimciler tarafından çözüleceği-

ni düşünmek acizliktir. Kaldı ki, tarih bu tür deneylerin başarısızlıklarıyla doludur. Unutmayalım ki GDO'lu gıdalar ve soyadan üretilen et ve kıymanın da açlık sorununa çözüm olacağı söyleniyordu. Şimdi bu ürünler hakkında ne söylendiği herkes tarafından biliniyordur sanırım.

Daha Kökten Bir Eleştiriye Doğru

Yukarıda saydığımız endişelerin dışında, bu meselelere yönelik kökten eleştiriler de bulunmaktadır. Yapay et, yapay deri, yapay organ ve nihayetinde yapay insana evrilmesi muhtemel olan bir sürecin, insanların ve doğanın git gide birileri için robotlaştırılacağına dair endişeleri açığa çıkardığını görüyoruz. Aslında, bu endişeler çok da yersiz değildir. Günümüz teknolojisi ile kapitalizm akrabadır. Atom bombası, envai çeşit hastalık ve buna benzer birçok şey bu ortaklığın ürünüdürler.

Öte yandan herkes bilir ki, en iyi beslenme yerel beslenmedir. Kapitalizmin tarihi, bu beslenmenin kaynaklarını belirli merkezlerle çekerek bu en temel ihtiyacı kontrol etmek üzerine kurmuştur. Sebzeler seralara, hayvanlar üretim çiftliklerine ve öteki yiyecekler için kullanılan "hammadeler" de yeni bir ürüne dönüştürülmek üzere fabrikalara toplanmıştır. Gıdanın üretimi tam olarak merkezileştirilemeye bile dağıtım ve işlenmesi belli başlı kişilerin, şirketlerin keyfine kalmıştır. Herhangi bir gıdanın laboratuvar koşullarında üretiliyor olması ise, bu merkezleşme hamlesinin doruk noktasıdır. Artık her şey kontrol altındadır.

Peki kimler kontrol etmektedir bunu? Sen ben ya da bir lisede biyoloji dersinden duydukları ile genetiği tanımlayan sıradan insanlar mı, yoksa genetik biliminin karmaşık yapısına hakim olan bir grup "elit" ve onları bu alanda çalışmaya teşvik eden bir grup kapitalist mi? Halihazırda, gündelik hayatta kullandığı teknolojik aletlerin nasıl açıldığı ve bozulursa nasıl tamir edilebileceğini bilmeyen ve bu yüzden teknoloji şirketlerinin bağımlısı haline gelmiş günümüz insanının; yapıma, işleme ve üretilme sürecinden bihaber olduğu besinlerin yiyecek olması ve beslenmede ilerleyen süreçlerde bu şirket ve gruplara bağımlı kalacak olması sizleri de endişelendirmiyor mu?

Teknoloji ve bilim dünyasında yaşanan bu gelişmeler kapitalizmin dünyayı sürüklediği uçurumlardan bağımsız düşünülemez. Dünyanın sürüklendiği bu yolun taşları da kapitalizm ve iktidarlar tarafından her adımda yaşamın içi boşaltılarak, her varlık teker teker nesneleştirilerek, metalaştırılarak özenle dizilmiştir. Yani kimilerinin iddia ettiği aksine, bu tarz çalışmalar bir yaratma ya da can verme eylemi değil, canlının anlamından ve köklerinden kopartılmasıdır. Çünkü canlılık yalnızca bir kas ve sinir dokusuna sahip olmakla açıklanamaz.

Bilim Erkekleri Küfürü Bilimselleştirdi

Meltem Çuhadar

Evde, sokakta, trafikte, futbol tribünlerinde, romanlarda, filmlerde... Küfür; yaşamımızın her alanına sızmış, varlığı kabullenilmiş, kadını aşağılamanın algılarda oldukça normalleşmiş halidir.

Bilimciler, geçtiğimiz günlerde küfürün "aslında iyi bir şey" olabileceğini söyleyen bir takım çalışmalar yaptılar. Yapılan son araştırmalara göre, küfretmek daha çok espri yapmak ve samimi olmakla alakalıymış! Cambridge Üniversitesi Öğretim Görevlisi Dr. Still; ABD, Hollanda, İngiltere ve Hong-Kong'da yaptığı belirli örneklem grupları üzerinde yaptığı çalışmalarının sonucunda; "Küfür ve samimiyetsizlik arasındaki ilişki zorlu bir mesele. Küfür etmek çoğu kez uygunsuz görülebilir, ancak aynı zamanda birilerinin size samimi görüşlerini ifade ettiğinin de kanıtı olabilir. Dillerini daha lezzetli olacak şekilde süzmedikleri gibi görüşlerini de filtrelemiyorlar" şeklinde bir açıklama yaptı ve küfürün "daha samimi ilişki kurmaktan" kaynaklandığını "bilimsel" olarak kanıtlamaya çalıştı.

Sıkışmış bir trafikte, bir erkeğin hiç tanımadığı birine ağız dolusu küfür etmesi, kadını aşağılamayı fanatiklik haline getirmiş ve bu konuda oldukça "yaratıcı" olan taraftarların tribünlerde karşı takımın futbolcusuna veya karşı takımın taraftarlarına cinsiyetçi ithamlarda bulunması, yolda yürüyen bir kadına giydiklerinden dolayı küfür edilmesi ve sayamayacağımız bunun benzeri sayısız örnekler... Tüm bunlar ne kadar da samimi davranışlar değil mi?

Yapılan bir başka çalışmada ise, "küfretmenin sanıldığı aksine düşük değil yüksek zekâ göstergesi olduğu" iddia edildi. New York Marist College'de psikologlar tarafından yapılan araştırmada; "bir kişinin İngilizcesinin akıcılığı ile küfürle konuşmasındaki akıcılık arasında bir ilişki olduğu" savunuldu. Hatta küfür eden kişinin daha etkileyici bir tarzda ilişki kurabildiği ve tek bir küfürün, bir duruma dair duygu ve düşünceleri en net şekilde ifade edebileceği söylendi. Yani, bu araştırmaya göre, küfür eden insanlar, etmeyenlere oranla hem daha yüksek bir zekâyâ sahip hem de iletişim becerileri konusunda daha donanımlı!

Bir tartışma esnasında, karşı tarafa verecek bir cevabı kalmadığında küfür etmeye sığınanlar, kendini küfür ederek ifade edenler, üzüntü, öfke, sevinç gibi duygularını bile küfürle dillendirenler oldukça yüksek zekâyâ sahip insanlar olsa gerek!

Bu araştırmaları yapanların bunlarla neyi amaçladıklarını bilmiyoruz ama bu araştırmaları yapanların "erkek" olduğunu tahmin edebiliyoruz. Küfürün toplumlar içerisindeki meşruluğu yetmiyormuş gibi bu cinsiyetçi davranış bir de erkek bilimciler tarafından "bilimsellik" unvanıyla taçlandırılıyor.

Kadının aşağılanması üzerine kurulu bir sistemde, erkek aklın bu açıklamaları; bu aşağılanmanın pekiştiricisi oluyor. İster samimi olsun ister samimiyetsiz, ister yüksek zekâyâ sahip olsun ister düşük zekâyâ; küfür cinsiyetçilik; cinsiyetçilik cinsiyetçiliktir.

Robot Polisler ya da Polis Robotlar EMİRKULU ROBOTLAR

Mercan Doğan

mercand@meydangazetesi.org

Emir kulu, "kendisine emredilen işi yapmak zorunda olan kimse" olarak tanımlansa da, işini yaparken hiç de "zorundaymış" gibi davranmayan kimseler için kullanılan bir deyimdir. Bunlar, her yeri gaza boğabilir, hamile kadınları copleyabilir, mont çalan bir çocuğu ensesinden vurabilir ve köy yakabilir. Cezai ehliyetleri yoktur, o yüzden pek ceza almazlar. Bu emir kulları, iradelerini üstlerine devreden astlar olarak, verilen emirleri harfiyen yerine getirmek için programlanırlar.

Son yıllarda yapay zeka ve robot teknolojileri konusunda "önemli" adımlar atılıyor. Savaş robotları, hizmetçi robotlar, dansçı robotlar derken, insanların yapay zekaya sahip sayborglarla dünyayı paylaşacağı fikri gündemden güne daha da inandırıcı hale gelmeye başlıyor.

Geçtiğimiz günlerde sosyal medyaya düşen bir haber ise yukarıda bahsettiğimiz nitelikleri destekler nitelikte. Habere göre Çin devleti toplumun "güvenliğini sağlamak için" robot polisleri devreye sokmuş.

Zhengzhou Tren İstasyonu'nda devriye görevine başlayan robot polisler. "E Patrol Robot Sheriff" ismi verilen polis robotlar, klasik bir devriye polisinin görevlerini yerine getiriyor ve hava sıcaklığını ölçerek, yangın tehlikesi gibi durumlarda da uyarı alarmı verebiliyor. Aynı zamanda insan beynini, gözlerini ve kulaklarını taklit etmesini sağlayabilecek teknolojiye de sahip.

Bir diğer robot polis ise "Anbot", 1.5 metre boyunda ve 78 kg ağırlığında, dahili batarya vasıtasıyla 8 saat görev yapabildiği gibi, saatte 18 km hıza ulaşabiliyor. "İsyan ve terörizm gibi tehditlere karşı "savunma" amacıyla hazırlanan polis robotu Anbot", elektronik şok cihazı gibi aletlerle donatılmış.

Her iki robot da uzaktan kontrol edilip, kumanda edilebiliyor.

Burada ilginç bir şey var. Normal şartlar altında bir insanın yerine, o işi yapmak için üretilmiş robotlar, hem o insana nazaran daha üstün niteliklerle donatılırlar hem de insanın yaşadığı duygusal, psikolojik ve sosyal sıkıntılardan dolayı açığa çıkan "sorunlara" neden olmazlar. Robotlar hastalanmazlar, grev yapmazlar, moralleri bozulmaz, kendilerine ve hayata yabancılaşmazlar, sadece programlandıkları gibi davranırlar yani emirleri getirirler.

Bütün bu özellikleri bir arada düşündüğümüzde ister istemez insanın aklına şu geliyor. Her ne kadar kesinlikle onaylamıyor olsak da kapitalistlerin ve devletlerin kendi mantıkları içinde işçiler yerine robot işçileri; mühendisler yerine yapay zekaları kullanması anlaşılabilir. Fakat yukarıda adını andığımız robotların hangi özellikleriyle bugünkü "emir kulları"ndan üstün geldiğini anlamak güç.

Emir kulları,"... simit satmak" gibi çok daha onurlu işler varken, tıpkı yukarıdaki robotlar gibi sadece kendilerine söyleneni yaparlar. Üniformanın içine alelade bir insan olarak girenler, zamanla akıl, vicdan ve bakış açısı gibi şeyleri şeyleri unutup, emir kullarına dönüşürler.

Dolayısıyla burada bir yenilikten ya da o çok ünlü deyişle bir "ilerleme"den bahsedemeyeceğimiz için bir üniformadan metal bir deriye geçiş olarak yorumlayabileceğimiz bu hamlenin, teknoloji uzmanları için bir başarısızlık olduğunu söyleyebiliriz.

Bizi Böyle Bilmeyin

2016 yılı başında medya ve reklamcılık uzmanları, kadınları hedefleyen medya ve reklam şirketlerine önerilerde bulunmuş; eski "kadın stereotiplerini" bir kenara bırakmalarını salık vermişti. Bahsi geçen sektörlerin şirketleri, her akli başında kapitalistin yapacağı gibi, bu tavsiyelere uydu. Beyaz perdede, billboardlarda, televizyonlarda "güçlü

kadın" imajı, şirketlerin kârıyla doğru orantılı olarak yükseldi. Bu reklamlardaki güçlü kadınlar genellikle hem ev hem de işyerindeki işleri halleden; "bağımsızlığı" ve kendine olan güvenini kullandığı ürüne borçlu olan sözde "özgür kadın" olarak sunuldu.

Örneklere, kapitalizmin klişeleşen

"metalaşmış kadın" tasvirini yerle bir ederek kadın tüketicileriyle "samimi" bir bağ kurmayı hedefleyen şirketlerin bu yeni stratejisi de, kapitalizmin hiç de masum olmadığını ve olamayacağını bir kez daha gözler önüne seriyor. Şirketler, kâr için bu kez alışılmadık bir yöntem deniyor.

Pelin Derici

pelin@meydangazetesi.org

H&M: "Kendin Ol"

Bu reklamda fazla kilolarına rağmen bedeniyle ve koltuk altı tüyleriyle barışık, saçlarını üç numara tıraş ettirmiş, vücut geliştirme egzersizleriyle pazılarını şişirmiş, yatakta yemek yemekten çekinmeyen, iş toplantılarında erkeklere kök söktüren, etrafındaki insanları umursamadan dans edip şarkı söyleyen ve davranışları yüzünden kimseye hesap vermeyen, etraftaki şaşkın bakışlara aldırmayan kadınlar yer alıyor. H&M marka kıyafetler giymesek kendimiz olamayacak mıyız yani?

Protein World: "Yaz Vücutunuz Hazır mı?"

Billboardları dolduran bu reklamda, bikinili ve oldukça fit bir kadın soruyor: "Yaz vücutunuz hazır mı?" Kadınlara, Protein World'ün zayıflatan protein tozlarından 30 gün tüketildiğinde reklamdaki fit kadın gibi kendine güvenecekleri ve yaz vücutuna sahip olabilecekleri vaat ediliyor. Düzenli olarak protein tozunu kullanmazsak yazın sokağa çıkmamalı mıyız acaba?

Siz Bizi Öyle Bilmeyin!

Kapitalizm için her şey meşrudur. Onun için en önemli şey ürünü pazarlamak, satmak ve tükettirmektir. Bir yıl "zayıf" kadını metalaştırır bir yıl "güçlü" kadını; bazen yaşlıyı bazen genci; kimi zaman femineni kimi zaman masküleni. Ama kadın her koşulda metadır kapitalizm için.

Gün geçtikçe artmakta olan kadına yönelik şiddetin üzerini örtme hamlesi bile olabilir kapitalizmin 2016'daki reklamcılık ve medya stratejisi, bu 2017'de de sürmektedir. Daha yüzlerce reklam, film, dizi ile örneklendirilebilecek olan bu yılki "güçlü kadın" imajının yaşamlarımıza yansımaları elbette olmadı. Örneğin Manisa'da bir parkta spor yaparken bir erkeğin saldırısına uğrayan 4 aylık hamile kadın Ebru Tireli'yi Nike marka taytlar mı güçlendirecekti, yoksa Puma ayakkabılar mı kurtaracaktı ya da Protein World'un zayıflatan protein tozları mı? Bodyform marka ped kullansaydı ağzı burnu kan içinde kalmayacak mıydı? Elbette hayır! Gerçeklik, bu reklamlardaki değil; Ebru'nun "montumun her yeri kapalıydı" diyerek savunma yapmak zorunda kalmasıydı.

Kadınların ezilmişlik durumunun da etkisiyle ortaya çıkan "güçlü olmak, kendi ayakları üzerinde durmak, özgür olmak" gibi istekleriyle, hisleriyle oynayan reklamların veya genel olarak medyanın yine kapitalist çıkarların peşinde olduğu apaçık ortada. Bu ürünleri tükettince ya da televizyondaki kadınları taklit edince güçlü hale gelmeyeceğimiz de... Bizi öyle bilmeyin!

Güçlü değil miyiz yani gerçekte? Güçlüyüz aslında. Bir araya gelince oldukça güçlüyüz mesela. Bizi böyle bilin!

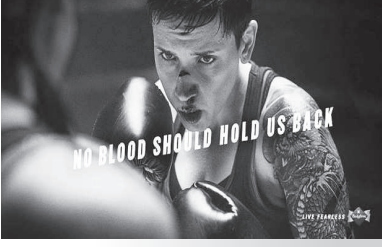
Puma: "Bu Sensin"

Puma, "Bu Sensin" sloganıyla tanıtılan kadın koleksiyonuyla dünyanın her yerindeki kadınlara "kendine güven ve güçlü dur" mesajı vermeyi amaçladığını belirtiyor. Puma giyen kadınların ne kadar "güçlü, özgüvenli, güzel" oldukları vurgulanıyor. Reklam, günlük giyim tarzından antrenman programına, hayatının tüm kontrolünü elinde tutan, hiçbir şeyden ödün vermeyen, kendine güvenen ve ne olursa olsun motivasyonunu düşürmeyen kadın modelleriyle; yaşadığımız koşullarda kendini gerçekleştirme oldukça zor olan kadınları Puma satın almaya ve "güçlü, özgüvenli, güzel" olmaya davet ediyor. "Kendin olmak için SEN ol. Bu Sensin." diyor. Puma ayakkabılarımız olmadan koşuya çıkaracak biz, biz değil miyiz?

Nike: "Bizi Böyle Bilin!"

Nike'in bu reklamı, kadınlara biçilmiş rolleri tersine çeviriyor. Meşhurluğunda olduğu hamuru bir anda bırakan ve ağırlık kaldırmaya başlayan bir kadın; mutlu aile fotoğrafı çekilecekken kalkıp kum torbasıyla antrenman yapmaya başlayan bir kadın; altın kolye takmak yerine altın madalya kazanan bir kadın; kitaplığını düzenlerken bir anda basketbol oynamaya başlayan bir kadın; sessizken bir anda bağıracak tenis oynamaya başlayan bir kadın... "Siz bizi bilirsiniz, değil mi?" sözleriyle sona eriyor. "Nike satın alan kadınlar, kalıpları yıkıyor; zincirlerinden kurtulabiliyor" mesajı veriliyor. Günde 15 saat hamur yoğuran kadının mı yoksa ağırlık kaldıran kadının mı daha güçlü olduğu, elbette sorgulanmıyor bile.

Bodyform: "Hiçbir Kan Bizi Durduramaz, Korkusuzca Yaşa!"

Bodyform pedlerini tanıtan reklam, sporcu kadınları merkezine alıyor. Koşucu kadın yere düşüyor, eli kanıyor. Boksör kadının burnu kırılıyor, yüzü kan içinde kalıyor. Balerin kadının sıkı çalışmaktan ayak parmakları yara oluyor, kanıyor. Dağcı kadının elleri yarılıyor, bisikletçinin bacağını dal sıyrıyor; hepsi kanıyor ve korkmadan yaptıkları işe devam ediyorlar. Bodyform marka ped kullanmazsak kandan utanmalı mıyız yani?

Elidor: "Hayat Senden Yana!"

Reklamda aynı kadın oyuncu, iki ayrı karakteri oynuyor. Biri Elidor marka şampuan kullanmayan; saçları yıpranmış; yaşamın her alanında başarısız olan kadın. Diğeri ise Elidor marka şampuan kullanan; saçları pırl pırl parlayan; elini attığı her meseleyi çözebilen; başarılı, özgüvenli kadın. İki kadının görüldüğü sahneler arasında ise sahne Elidor kullanan kadının dünyayı tersine çevireceği metaforuyla tersine dönüyor. Reklam müziğinin sözleri ise şöyle: "Biraz cesaret yeter uçmaya. Değişir her şey, istersen bir anda... Hayat senden yana!" Dünyayı tersine çevirmek için Elidor kullanmak yeterli mi yani?

BİZİM MARATONUMUZ

Gizem Şahin

gizem@meydangazetesi.org

Maraton, sporda uzun mesafeli, sert yollarda yapılan mukavemet koşusu olarak geçer. Diğeri bir anlamı da dayanıklılık ve direnç gerektiren uzun süreli bir iştir. "Bizim" yaşamlarımız gibi...

Bir maraton koşusunun her yenisi düzenlendiğinde bir şeylerini değiştirirler. Yeri, zamanı, kazananı, kaybedeni ve kuralları değişebilir. Bir yıl asla değişemeyecek olan bir kural, bir bakmışız değişmiştir.

Sadece bir maraton var; bizim için de, onlar için de. Onlar maratonda her şeyi değiştirebilirler, bizim izlerimiz hariç.

Tarih 1967. Kadınların spor yapmalarının türlü sebeplerle, "kadına göre değil", "rahmi düşer", "erkeklerin işi" vs. denilerek yasaklandığı yıllar. Nisan ayının 19'u. Boston Maratonu az sonra gerçekleşecek. 261 numaralı koşucu maratonu koşmak için hazır. Koşu başlar. 3. km'ye gelindiğinde bir şeyler "ters" gidiyor. 261 numaralı koşucu Kathrine adlı bir kadındır. İsmi gizleyerek K. V. Switzer adıyla maratona başlamıştır ve kimse onun kadın olduğunu fark etmemiştir. 3. km'de kadın olduğu anlaşılan Kathrine'yi maraton görevlileri arkasından iterek, çekerek maratondan çıkarmaya çalışmış fakat Katherine hızla "koşmaya" devam ederek kendisini engellemeye çalışan erkeklerden kurtulmuştur.

Tarih 1992. 32 yıldır olimpiyatlara giremeyen Güney Afrikalılar var. Sebebi ne hızlı koşamamaları, ne de dallarında ödülleri olmayışları; sebebi ırkçılık. Elena ve Derartu maratonda. Temmuzun 25'i. Barcelona Olimpiyatları birazdan başlayacak. Derartu birinci, Elena ikinci olacak. Ama Barcelona Olimpiyatları'nda iz bıraktıkları şey bu olmayacak. Şeref turunu el ele koşacak, bitiş çizgisini el ele geçecekler. Irkçılığın karşısında kocaman iki kadının dayanışmacı ruhunu herkese gösterecekler.

Tarih 2014. İran'da 1979'dan beri kadınların, stadyumlarda erkeklerle maç izlemeleri yasak. 2014 yılının Haziran ayında takvimler ayın 20'sini gösterirken bir grup kadın, erkek voleybol maçını izlemek istediler ve tribüne girmeye çalıştılar. Kadınların hepsi gözaltına alındı ve rejime karşı propaganda suçuyla içlerinden birisi 1 yıl hapis cezası aldı. O da tribüne girmek isterken gösterdiği kararlılığını hapisanede 14 gün boyunca açlık grevi yaparak devam ettirdi ve 5. ayında serbest bırakıldı. En zorlu maratondan birini koştu Ghoncheh Gavami. Onu engellemeye çalışan "koca" bir devlet vardı. Ama bu maratonun kazananı devlet değil Ghoncheh'di.

Tarih 2015. Zaman geçmiş, kadınların maratonda koşmalarına "izin verilmiş"tir. Artık kimse koşan bir kadını durdurmaya çalışmıyor, kadınların üzerine koşup saldırmıyor. Böyle kurallar yok artık. Başka kurallar var, regl iken yapılacaklar gibi. Nisan ayının 26'sı. Londra Maratonu az sonra gerçekleşecek. Bir kadın maratonda. Biraz sonra regl kanaması başlayacak. "Regl olan kadın ped ya da tampon kullanmalıdır. Ped ya da tampon kullanmaktan başka seçeneği mi var? Hayır, kapitalizm buna izin vermez. Kirli der, sağlıksız der, topluma uygun değil der. Kiran Gandhi o gün maratonda bacaklarının arasından kan akarak koştu. 42 kilometre 195 metrelik maratonu rahatsız koşmasına, hatta koşamamasına sebep olacak bir tamponla yarışa katılmadı. Kanamasını önemsemedi, çünkü her an her yerimiz kanayabilir. Bir kick boks müsabakasında, bir tırmanışta veya bir regl gününde. Her yerimiz kanayabilir. Kiran Gandhi maratona "bizden" bir iz bıraktı. Artık birinci olmasına pek de gerek yoktu.

Tarih 2016. Hep bir yarışta olmak zorunda bırakıldık, beşikten mezara kadar. Okula giderken sıra arkadaşımız, bazen kardeş-

lerimiz, bazen iş yerindeki arkadaşlarımız. Hepsini rakibimiz olarak tanıttık bize. Ve onları yenmek zorundaydık. Ne için? Daha çok kazanmak için, daha çok yükselmek için. Dayanışmaya, paylaşmaya yer vermez içinde yaşadığımız sistem. Çünkü bir yarışa ihtiyacı vardır. Yarışın kurallarını, kazananını, kaybedeni kendi belirler. Yarış adaletsizliklerle, haksızlıklarla doludur. Ama bunlar sistem için önemli değildir. Çünkü yarışta bir kazanan vardır, bir de kaybeden o kadar. Ağustos ayının 5'i. Birazdan Rio Olimpiyatları başlayacak. Yine bir maraton. Yine sert, uzun ve zorlu bir yol. Kadınlar yan yana dizildiler ve koşmaya başladılar. 5 bin metre yarı finalinde bir şey oldu. Nikki ve Abby birbirleriyle çarpıştı. Abby arkadan geliyordu ve Nikki'ye çarptı. Abby'nin önünde iki seçenek vardı. Düştüğü yerden kalkıp koşmaya devam etmek ya da çarptığı Nikki'yi yerden kaldırmak. Maratona devam edebilirdi. Zaten kurallar böyleydi. Onlar rakipti ve Abby'nin önünde kazanması gereken bir yarış vardı. Fakat Abby koşmadı. "Rakibi" Nikki'yi yerden kaldırdı. Birlikte düşmüşlerdi, birlikte kalktılar. Abby, kazada sağ bacağını incitmişti. Birkaç adım sonra sendeledi. Yere düştü. Nikki'nin önünde de aynı iki seçenek vardı. "Rakibi" yerde bırakıp koşmak ya da "hiç tanımadığı birini" yerden kaldırmak. Bu sefer de Nikki, Abby'yi bırakmadı. Sarıldılar. Maratonun bütün kurallarını yıktılar. Rekabeti silip yerine dayanışma yazdılar. Yarışı kaybetmişlerdi. Rio Olimpiyatları öyle söylüyor. Rio Olimpiyatlarını boşverin. Abby ve Nikki kendi maraton koşularını birlikte kazandılar.

Biz kadınların yaşamı, 42 kilometre 195 metrelik maratondan çok daha uzun. Tarih boyunca sırf kadın olduğumuz için önümüze konulan engelleri hep aştık. Her engelde daha güçlü olduk, her kilometrede daha hızlı koştuk. Günün birinde yürümek zor gelmesin diye, biz hep hızlı koştuk.

Kâr İçin Saklanan İlaçlar Yaşamları Çalışıyor

İlaç fiyatlarını belirleyen ve beş bakanlık temsilcisinin bulunduğu Fiyat Değerlendirme Komisyonu'nun 3 Ocak'ta aldığı zam kararından sonra, bazı üretici ilaç şirketi ve ecza depolarının, stoklarında olmasına rağmen, ecza deposu/eczanelerin taleplerini geri çevirdikleri ve

fiyat artışı olacak ilaçların satışlarını yapmadıkları, ilaçları ancak fiyat artışının geçerli olacağı 20 Şubat'tan itibaren piyasaya sürecekleri ortaya çıkmıştı.

TİTCK (Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu) ya da İstanbul Eczacı

Odası'nın itiraz ya da tehditleri, stokları durduramadı ve hastalar, ağrı kesicilerden kanser ilaçlarına kadar pek çok ilaca bir ayı aşkın süre ulaşamadı. Bizler de sağlık ve ilaç sektöründe çalışan kadınlara sorduk; "Yaşamların kâr uğruna çalınması hakkında ne düşünüyorsunuz?"

Ayşe Demirci - Eczacı

İlaç şirketlerinin ya da ecza depolarının kar hırsı uğruna yüzlerce, binlerce insan mağdur oldu; birçok hastayı, elimde ilaç kalmadığı için geri çevirmek zorunda kaldım. Bu şirketlerin meseleleri sağlık ya da yaşam değil; kar! Bu, insanlığa sığmaz... Benim bir çocuğum var. Çocuğum hastayken birilerinin cebi daha fazla dolsun diye ilaç bulamama ihtimalini düşünmek bile istemiyorum.

Mine Bilgili - Doktor

Öncelikle zamlar, bir anda duyuldu, hiçbir neden gösterilmeden. İlaçlarda bir anda ortadan kayboldu. İlaç firmaları ve piyasayı düzenleyen kurumların bu yaptığı, imkânı olmayan veya ekonomik darlıkta olan insanları etkiledi. Zaten imkânı olan, her an parası ile yurtdışından ilaç ısmarlatabiliyor, yani olan yoksula oluyor.

Selda Barış - Eczacı

Türkiye'ye ilaçlar yurt dışından ithal ediliyor. Bugün döviz 4 lira. İlaçların ana alıcısı konumundaki SGK kuru 2.34 olarak sabitlediği için şirketler de ilaçları getirmiyor ya da depoluyor; zamlı vakitte satmak için. Sen de şahit oldun. İlaç istemek için depoları aradığımızda "Bu ilaç yok!" cevabını alıyoruz. Her halde olan hastaya oluyor. Bunun sorumlusu ne biz eczacılar ne de doktorlar. Sorumlusu tamamen şu anda uygulanmakta olan sağlık politikaları. İlaçlara bağımlı hale getiriyoruz. Her gün yüzlerce mide ilacı, antibiyotik satmak durumunda kalıyoruz.

Hazal Şahin - Tıp Öğrencisi:

Söylenecek tek şey var. Bu soruyu sadece sağlık sektöründe çalışanlara değil, kime sorarsanız sorun cevap aynıdır: Karaborsacıların yaptığı adaletsizlik ve ahlaksızlıktır!

Nil Küçük - Hemşire / Araştırma Görevlisi

İlaç sektörü, eleştirmekle bitmeyecek bir sektör. İlaç endüstrisinin odağında para vardır. Ayrıca pek çok suni hastalığın temelinde bu sektörün olduğu biliniyor. Dolayısıyla bu endüstri için zalimlik bu demek. Denetimi için devlete baskı yapılması gerek ama devlet zaten bu süreci destekleyen başı. Her şey iştirakli. Yani "Kimi neye şikâyet etsek?" durumu oluyor. Bu çarpık sistemi bütünüyle eleştirmek gerekiyor.

Aylin Sal - Hemşirelik Öğrencisi

İlaçlara zam geleceğinin duyulması ile birlikte ilaç şirketlerinin kimi antibiyotik, ağrı kesici, tansiyon, astım ve kanser ilaçlarını zamlı haliyle satmak üzere depolarında tutması hastaları oldukça zor durumda bıraktı. Sırf birileri daha fazla kazansın diye hastalar ilaçlarını alamadı. Bu durum şirketlerin ne kadar fırsatçı olduğunun bir göstergesidir. Şirketler ve genel olarak kapitalizm varlığını bu adaletsizlik üzerine kurar.

Çiğdem Aydın - Hemşire

Ülkemizde hatta dünyanın birçok yerinde para, kar öyle bir yere sahip ki; küçücük çocukların bu gözünü hırs bürümüş insanlar tarafından yaşama haklarının elinden alınması, tedavi olmalarının sırf birileri daha fazla kazansın, kar yapsın diye engellenmesi hem biz sağlıkçıların hem de bütün insanların dışarıdan izleyip lanet okuduğu bir durum. Ama belirttiğim gibi bazen sadece "dışarıdan" izliyoruz. Meydan Gazetesi'ne bu küçücük çocukları, yaşlı amcaları, teyzeleri; tedaviye, ilaca ihtiyacı olan bütün insanları bizlere hatırlattığı için sonsuz teşekkür ediyoruz.

Kadına Şiddetin Hipernormalizasyonu

Gazetelerin üçüncü sayfalarında her gün yayınlanan haberler, ana haber bültenlerinde 45 saniyelik görüntülerle servis edilen "dramlar", öğlen kuşağı programlarında her gün bir yenisi ortaya çıkan "skandallar"... Kadınlara ve çocuklara yönelik tacizler-tecavüzler, faili erk'ek olan cinayetler, sürekli olarak artan erkek şiddeti...

Şiddet, özellikle toplumsal cinsiyet temeline dayanan haliyle, artık yaşamlarımızın bir parçası haline getirilmiş vaziyette. Şiddet olgusunun kendisinin toplumsal cinsiyet normlarıyla olan bu sıkı ilişkisi sürdüğçe, şiddetin normalleştirilme süreci de kesintisiz işlemekte. Giderek devam eden bu aşırı normalleştirme, büyük bir duyarsızlığı ve tepkisizliği de beraberinde getirmekte.

Şiddetin Normalleştirilme Süreci

Şiddetin normalleştirilme süreci üzerine yapılan çalışmalar, şiddet olgusunun kendisine ilişkin bütünlüklü bir yaklaşımı da beraberinde sunar. Toplumun her kesiminde iktidar ilişkilerine bağlı olan şiddet, tahakkümü elinde bulunduran kesimin iktidarı sarsıldığında ortaya çıkmaya başlar. Şiddetin kadına yönelik olan boyutu da tahakkümü elinde bulunduran erk'eğin egemenlik kaygısıyla açığa çıkar. Bu kaygı, söylendiği gibi yalnızca eğitimsiz ya da refah seviyesi düşük olan erkeklerde değil; her sınıftan, her kültürden ve her tipten erkekte bulunur.

Toplumsal olarak cinsiyetlendirilmiş roller bağlamında şiddet uygulayan erkekler aslında "anormal" dav-

ranmaz, iktidarlı ilişkiler bütününde bakıldığında, erkek "normal" davranmış olur. Dahası bir süre sonra erkeğin "gerçekliği" kadının gerçekliğini baskılamakta ve değiştirmektedir. Kadınlar şiddeti gündelik hayatlarının olağan bir parçası olarak görmeye zorlanmaktadır.

Aşırı Normalleştirerek Başa Çıkma: HyperNormalisation

Yapımcı Adam Curtis'in 2016 yılında yayınlanan HyperNormalisation belgeseli, "hiçbir şeyi değiştiremeyeceği kapanına kısılan insanlığın öyküsü"nü anlatıyor. 1975'ten bugüne kadarki zaman diliminin küresel çaptaki politik ve kültürel tarihine dair yeni bir perspektif yaratmaya çalışıyor.

Hypernormalisation, küresel çapta yürütülen politikalar sonucu iktidarlar tarafından dayatılan gerçekliğin dışında bir ihtimali düşünememe haline sürüklenmeyi ifade eden ve çevirisini "aşırı normalleştirme" olarak yapabileceğimiz bir kavram. Kavram, karşılaşılan herhangi bir olumsuz durumla başa çıkmanın ancak o durumun "aşırı normalleştirilmesiyle" mümkün olacağını ifade ediyor.

Bugün iktidarların tamamı elinde bulundurdukları manipülasyon imkanlarını kullanarak kitleleri hareketsiz hale getiriyor. Yürütülen algı yönetimi politikaları sonucu "varolan gerçeklikler" manipüle ediliyor. Her gün kendi yaşamsal gerçekliklerinin dışında iktidarlar eliyle yaratılan "yapay gerçekliklere" maruz bırakılan bireyler, içinde buldukları sistemi öylesine kaçınılmaz bir parçası ya-

pılıyor ki; artık varolan gerçekliğin dışında ya da ötesinde başkaca bir olasılığı düşünemez hale getiriliyor. Geleceğe umutla bakma ihtimalini günden güne yitiren kitleler, hiçbir şeyin değişmeyeceğine inanmaya zorlanıyor. Bu zorlanmada kendilerine dayatılan "yapay gerçeklikleri" ya da distopyayı giderek normalleştirilenler, sürüklendikleri umutsuzlukla ancak bu şekilde başa çıkabiliyor: Hipernormalize ederek yani aşırı normalleştirerek.

Kadına Yönelik Şiddetin Aşırı Normalleştirilmesi ve Tepkisizlik

"Herhangi bir veriyi aşırı normalleştirerek onunla başa çıkabilme" durumu, özellikle kadına yönelik şiddetle alakalı olarak da karşımızdadır. Kadın cinayetleri, kadınlara ve çocuklara yönelik taciz ve tecavüz, artarak süren şiddet... erkek iktidarlar tarafından artık gündelik rutinlerimizin parçası haline getirilmiş durumda.

Yaşadığımız coğrafyada erkekler 2014 yılında 281 kadını; 2015 yılında 303 kadını; 2016 yılında ise 306 kadını katletti. 2017 yılının yalnızca ilk ayında ise erkekler 37 kadını katletti. Birer istatistik olarak konuşmaya zorlandığımız "kadına yönelik şiddet" başlığı; geride bıraktığımız üç yıldan bu yana sürekli olarak artış gösterdi. Her gün gündeme gelen yeni şiddet vakaları istatistiklere, kadın cinayetleri gazetelerin üçüncü sayfa haberlerine sıkıştırıldı; giderek kanıksandı.

İstisnasız her gün izlediğimiz-okuduğumuz-dinlediğimiz kadına yönelik şiddet haberleri, yaşamları-

mızı sonlandıran gerçeklikler olmasının dışında, bugün sadece birer "haber" ya da "istatistik" değerinde. Özellikle medya aracılığıyla sürekli olarak maruz kaldığımız bu "haberler", durumun vahametini göstermenin dışında çok başka bir amaca, yaşanan bu şiddeti aşırı normalize etmeye ve bu şiddete maruz kalması olası bireylerin bu "gerçeklikle başa çıkabilmesi"ne zemin hazırlıyor.

Bir gün gözaltına alınıp ertesi gün serbest bırakılan tacizciler; önce tutuklanıp ardından serbest bırakılan, sonra yine gözaltına alınan erk'ek katiller; tutuklanıp tutuklanmadığı belli olmayan istismarcılar söz konusu şiddetin failleri olmaktan öte bu şiddetin hipernormalize edilmesinde yani aşırı normalleştirilmesinde sıkça kullanılan etmenlere dönüşüyor.

"Normal" şartlar altında tahammül edilmesi imkansız olan bu gerçekler artık erk'ek iktidarların bitmek bilmeyen manipülasyonlarıyla aşırı normalize edilmiş ve beraberinde çok büyük bir tepkisizliği de getirmiş durumda. Şiddetin "nedeni"nin "makul" olması, şiddetin failinin (sonrasında kuşkusuz serbest bırakılacak olsa bile) ilk aşamada gözaltına alınması ya da tutuklanması; bu şiddet öğelerinin sürekli yayınlanarak bir "normalleşmeye" yol açması; kadına yönelik şiddetin hipernormalizasyonunu yaratmaya başlıyor. Bir gün bu şiddetin mağduru olabilme potansiyelini taşıyan her kadın da, işte bu aşırı normalleştirme sonucu, günün birinde yaşayabileceği bu gerçeklikle başa çıkmayı "öğrenmeye" zorlanıyor, bu durumun "normalliği"ne ikna ediliyor.

Okulun Alternatifi Mümkün mü?

26A Atölye'de Şubat ayında gerçekleşen Alternatif Eğitim yöntemleri ve Montessori Metodu üzerine gerçekleşen aktarım öncesinde, bu konulara dair çalışmalar yapan ve çalışmalarını Alternatif Okullar sitesinde derleyerek yer veren Eylem

Korkmaz'la bir röportaj gerçekleştirdik. Geçtiğimiz on yıl boyunca yaşadığımız topraklarda daha bilinir hale gelen ve özellikle Avrupa ülkelerinde gittikçe yaygınlaşan "alternatif eğitim" yöntemlerinin devletli kapitalist düzen içerisinde neye ne

kadar çözüm olacağı sorusunu saklı tutarak, çocukları daha özgür ve daha bağımsız yetiştirme iddiası taşıyan bu yöntemler ve üretilebilecek farklı pratikler üzerine yaptığımız sohbeti sizlerle paylaşıyoruz.

Merhaba Eylem, öncelikle genel olarak alternatif eğitimden kısaca bahsedebilir misin?

Ana akım eğitimin tarihine baktığımızda, bunun makbul vatandaş ve belirli bir beceride iş gücü yetiştirmek için ortaya çıktığını görüyoruz. Aslında burada çocuk yoktur, insan da yoktur. Alternatif eğitim hareketi ise bunun karşıtı olarak ortaya çıkmıştır. Bu hareketin içinde birbirinden çok farklı yaklaşımlar var. Ancak benim için önemli olan alternatif eğitimin çıkış noktası.

Bu yaklaşımlar arasında en bilinenlerinden birisi Maria Montessori'nin geliştirdiği yöntem. Bize kısaca Montessori yönteminden bahsedebilir misin?

Montessori metodu, 1800'lerin sonunda ana akım eğitim eleştirilerinden yola çıkılarak geliştirilen bir yöntem. Maria Montessori tıp eğitimi almasının yanında psikiyatri kliniğinde çalışıyor, antropoloji, felsefe ve pedagoji eğitimi alıyor ve bu bilgileri sentezleyerek bir yöntem geliştiriyor. Bence Montessori yönteminin en güçlü yanlarından biri bilimsel bir altyapısının olması.

Maria Montessori önce normal zekâ gelişimi göstermeyen çocuklarla çalışıyor. Bu çocukları okuma yazma sınavlarına hazırlıyor ve başarı sağlıyor.

Montessori bu yöntemi açtığı çocuklar evinde, normal gelişim gösteren çocuklarla uygulamaya ve onları gözlemleyerek yöntemini geliştirmeye devam ediyor.

Montessori metodunda bağımsız-

lık ve özgürlük önemli. Çocuğun beklenden itibaren kendi başına hareket edebilmesi için gerekli ortam sağlanıyor. Önemli ilkelerden biri "kendi başıma yapabilmem için bana yardım et". Bu, gereksiz yardımı ortadan kaldırıyor. Ayrıca bu yöntem çocuğun kararlarına saygı duymayı gerektiriyor, çocuğun seçimlerine olanak veriliyor...

Çocuğu merkeze alan Montessori dışında hangi yöntemlerden bahsedebiliriz? Bu yöntemler arasında nasıl farklar var?

Alternatif yöntemlerin her birinin kendince yaklaşımı var. Örneğin İtalya'da ortaya çıkan ve o bölgenin ismiyle anılan Reggio Emilia yöntemi de çocuk merkezli bir yaklaşım. Reggio, 2. Dünya Savaşı sonrasında bir daha böyle bir savaşın yaşanmaması şiarıyla ortaya çıkıyor. Reggio Emilia yöntemi daha çok sanatsal faaliyetlerle kendini ortaya koyuyor.

Almanya'da Rudolf Steiner'in geliştirdiği bir yöntem olan Waldorf yöntemi ise, uzmanı olduğum bir konu olmamakla birlikte diğerlerine göre daha yapılandırılmış bir yöntem. Bu nedenle çok çocuk merkezli diyemiyorum.

Demokratik okullara baktığımızda ise bunlar bütünüyle çocuk merkezlidir. Çocuğun okul içerisindeki karar alma süreçlerine de katılımıyla çocukların kendi hayatları hakkında kararlar veren aktif bireyler olmasını sağlar.

Yani alternatif yöntemlerin çoğu çocuk merkezli fakat farklı düzeylerde.

Demokratik okullarda çocukların karar alma süreçlerine dâhil olduğunu söyledin, bu okullardaki uygulamalardan bahsedebilir misin?

Dünyada 300 civarında demokratik okul var; nüfus açısından küçük olan bu okullarda doğrudan demokrasi uygulanıyor. Aynı doğrudan demokrasinin var olduğu toplumdaki gibi haftalık bir meclis ya da toplantıda bütün okul bir araya geliyor. Bu toplantılara katılım zorunlu değil bir hak. Bu toplantılar çoğunlukla çocuklar tarafından modere ediliyor. Toplantının gündemi önerilerle oluşturuluyor. Bazı okullarda, öğretmenlerin işe alınması ya da finansal meseleler dahil her şey gündem olabiliyor. Karar alma teknikleri değişebiliyor. Çoğunluk yöntemini kullananlar da var, konsensus yöntemini kullananlar da.

Gerçek bir demokratik okulda çocuklar hiçbir şey yapmak zorunda değiller. Derse girmek ya da okuma yazma öğrenmek zorunda değiller. Bu okullar çocukların kendi hayatları hakkında karar almalarını sağlayan demokratik topluluklar.

Peki, alternatif yöntemlerle işleyen özgürlükçü okullardan mezun olan bir genç yine kapitalizm içerisinde çalışmaya başlayacak ve niteliklerini yine bu sistem içerisinde değerlendirebilecek. Alternatif eğitim yaklaşımlarının bu konuda iddiası var mı?

Açıkçası alternatif eğitim böyle bir iddia taşıyor. Bu konuyu tartışmak için eleştirel pedagoji yöntemlerine bakmak gerekir. Fransisco Ferrer, Zapatista okulları gibi daha toplumsal dönüşümü savunan yaklaşımları incelemek gerekir.

Yaşadığımız topraklarda farklı ideolojik nedenlerle çocuklarını devlet okullarına göndermek istemeyen aileler var. Bunlardan gelir düzeyi yüksek olanlar, çocuklarını farklı "alternatif okullar" a gönderebiliyor fakat bir de buna imkânı olmayan, hatta ekonomik nedenlerden dolayı çocuklarını bakıcıya ya da yuvaya bırakmadığı için çocuklarının üzerine kapıyı kilitleyip işe gitmek zorunda olan aileler var. Farklı alternatif yöntemler üzerine çalışmalar yapan biri olarak, buralara dair çözüm üretebilecek yöntem ne olabilir?

Elbette bir ailenin çocuğu için daha özgürlükçü bir yöntem istemesi ve çaresizlikten eve kilitlemesi arasında çözüm açısından çok ciddi farklar var. Bu konuda çözüm üretmek isteyen kişi ya da grupların, içinde yaşadıkları koşullara göre düşünmeleri, olası çözümler üzerine tartışmaları ve kendileri için en uygun yöntemi yaratmaları gerekir. Bunun için örneğin; şehirlerde yaşayan insanların bir araya gelebilecek bir mekân ihtiyacı vardır. Bu mekân her zaman yasal düzenlemelere göre tasarlanmış bir okul olmak zorunda değil. Daha önce İstanbul ve çeşitli illerde hayata geçirilmiş mahalle kreşleri örneği var mesela. Dünyada da benzer ortak oyun ve öğrenme alanlarının, çok farklı örneklerin olduğunu biliyoruz. Bunları incelemek ve kendi ihtiyaçlarına en uygun çözümleri yaratmak gerekir; bunu yaratmak istediğimizde çok zor değil.

Röportaj için teşekkür ederiz.

Röportajın tamamına ulaşmak için www.meydangazetesi.org adresini ziyaret edebilirsiniz.

Kullan-at Kılavuz

İşyerlerinde Kreş ve Emzirme Odaları

Kapitalist işleyiş içerisinde zaman zaman kullanılabilecek ama paylaşma ve dayanışmayla örülü özgür dünyada hiçbir şeye yaramayacak bilgiler...

Bu topraklarda hüküm süren erkek egemen toplumda, kadına biçilen rollerin sosyal ve ekonomik görünümünden biri de çocuk bakımı konusudur. Toplumdaki kültürel kodlar ve ataerkil kabuller nedeniyle dünyaya gelen çocuğun bakımı kadına yüklenmiştir. Erkeğin, çocuk konusunda hiçbir sorumluluğu yokmuş gibi davranılan bu topraklarda, hukuksal düzenlemeler de buna göre hazırlanmıştır. Bu düzenlemelerden birisi de kreş olarak bilinen ve yasada çocuk bakım yurtları olarak düzenlenen kurumlardır.

Kadının iş hayatından uzak tutulmasını amaç eden politikalar, geçmişte olduğu gibi günümüzde de devlet tarafından artan bir oranda sürdürülüyor. Kreş konusundaki düzenlemelerin -kadının işten çıkmak zorunda bırakılmasını engelleyici bir nitelik taşısa da- başta da belirttiğimiz üzere çocuk bakımını kadına yüklemeye, kadının sorumluluğunda bırakmaya devam ettiğini de ekleyelim.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında hazırlanan "Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik"teki düzenlemeye göre yaşları ve medeni halleri ne olursa olsun, 150'den çok kadın çalışanı olan işyerlerinde, 0-6 yaşındaki çocukların bırakılması, bakımı ve emziren çalışanların çocuklarını emzirmeleri için işveren tarafından, çalışma yerlerinden ayrı ve işyerine yakın bir yurdun yani kreşin kurulması zorunludur. 100-150 arası kadın işçinin çalıştığı yerlerde ise kreş yerine emzirme odalarının kurulma zorunluluğu bulunmaktadır.

Kreş ve emzirme odası açma yükümlülüğünün belirlenmesinde, işverenin belediye sınırları içinde bulunan tüm işyerlerindeki kadın çalışanların toplam sayısı dikkate alınır. Çocuk bakımının kadın sorumluluğunda olduğuna dair ön kabulün kendini gösterdiği noktalardan birisi de bu sayıya ulaşım konusundaki düzenlemedir. Bu düzenlemede kreş ve emzirme odasının kurulması için gereken kadın çalışan sayısının hesabında erkek çalışanlar arasından çocuğunun annesi ölmüş veya velayeti babaya verilmiş olanlar da dâhil edilmektedir.

Burada kreşin kurulması bakımından önemli olan nokta, kreş kurulma ve emzirme odası düzenlenmesi yükümlülüğünün işverende olmasıdır. Bunun için işveren, çalışanlardan masraf adı altında hiçbir ücret talep edemez. Kreş ve emzirme odalarının bina, kuruluş, döşeme, araç, gereç, taşıt, beslenme gibi giderlerinin tamamı yönetmelik gereğince işverenlerce karşılanır. İşveren ayrıca denetimden de sorumludur.

Kreş, işyerine 250 metreden daha uzaksa, işveren taşıt sağlamakla da yükümlüdür.

2014 yılında meclise gelen soru önergesine verilen cevaba göre, 150 ve üstü kadın işçi çalıştıran işyeri sayısı 2014 ayı ortaları itibarıyla 7 bin 204'tü. Ancak bunların yalnızca 300'ü denetlenmişti. Bu denetlemeler o tarihlerde 300 işyerinden %45'inde kreş bulunmadığını göstermiştir.

150 üstü kadın işçi bulunan işyerlerinde kreş yoksa Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na ait Alo 170 aranarak şikâyetle bulunulabilir. İşin tehlike arz etme durumuna göre kreş ve emzirme odası bulundurmayan işverene eksikliğin giderilmediği her ay 2.205 TL (az tehlikeli), 2.700 TL (tehlikeli), 4.050 TL (çok tehlikeli) idari para cezası verilecektir.

YALINAYAK

Kadın Tutsaklara Tecrit ve İşkence: Görülmüştür!

Kadın olmak yaşamın her alanında zorken hapisanede kadın tutsak olmak iki kere zordur. Her savaşta, her saldırıda bir kere iradene saldırır devlet, bir kere de kadınlığına. İraden ne kadar dayanırsa, kadınlığın o kadar maruz kalır işkenceye, baskıya, tecrit.

Devlet hapisanelerdeki devrimci tutsakları yıldırım için hep yeni uygulamalara, yeni yasaklara başvurmuştur. Bu yasakları artırmak istediğinde, süreci kendi fırsatına çevirmiştir; tıpkı içinden geçtiğimiz OHAL sürecinde olduğu gibi.

İçinden geçtiğimiz zamanlarda baskı ve zulüm en üst noktaya çıkmışken, kadın hapisanelerinde artan işkenceler ve tecrit içinde tecrit uygulamaları, tutsakların kısılmak istenen seslerine rağmen dışarıya zor da olsa ulaşıyor. İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi Hapishane Komisyonu'ndan Mine Nazeri'nin bilgilendirmesine göre, Tarsus C Tipi Hapishanesi, Gebze Kapalı Kadın Hapishanesi, Bakırköy Kapalı Kadın Hapishanesi, Elazığ E Tipi Hapishanesi ve Şakran (Aliağa) T Tipi Kapalı Hapishanesi devletin kadın tutsaklara karşı baskıyı arttırdığı hapisanelerden sadece birkaçı.

Tutsaklar yaşadıklarını görüşlerle veya yazdıkları mektuplarla dışarıya duyurmaya çalıştıklarında, görüş yasağıyla karşı karşıya kalıyor. Yaptıkları açlık grevleri, görüş protestoları ve diğer direnişleri sayesinde seslerini ancak duyurabiliyorlar.

Birçok hapisanede olduğu gibi Tarsus ve Gebze Hapishanelerinde de hasta tutsakların tedavileri gerçekleştirilmiyor. Kanseri sebebiyle göğsünde kist olan kadın tutsak ve diğer hasta kadın tutsaklara çıplak aramaya maruz bırakılıyor; hastaneye ambulansla gitmesi gereken tutsaklar ring araçlarında götürülüyor. Gerçekleştirilmiyor çünkü askerlerin önünde "soyun", "kelepçeyi açmam", "çıplak arayacağım yoksa olmaz" deniyor. Gerçekleştirilmiyor çünkü kadınlar ne çıplak arama işkencesine baş eğiyorlar ne de kadın oldukları için bedenlerini, kimliklerini

yok sayan diğer uygulamalara.

Çıplak aramalara ve görüş yasaklarına direnen Bakırköy Hapishanesi'ndeki kadın tutsaklar, gardiyanların sayımları bahane ederek koşullara kalabalık girmesine karşı ne direnişi bırakıyor ne de seslerini duyurmak için çabalamayı. Kadınlar seslerini tel örgülerle kapatılan havalandırmalarından dışarıya ulaştırmak için koşullarını ateşe veriyor, açlık grevi yapıyor, görüşlere çıkmıyor.

Muş E Tipi Hapishanesi'ndeki kadınların koşulu JÖH ekipleri, maskeli ve silahlı askerler tarafından basılıyor. Bir kadının burnu kırılıyor; 5 yaşındaki Roni olanları izlemek zorunda bırakılıyor. Aliağa Hapishanesi'nde jandarma ve gardiyanlar odalara arama gerekçesiyle girip kadın tutsakların kitaplarını, dergilerini ve gazetelerini topluyor. Sanki ilk kez hapisaneye girermiş gibi, koşu giriş ve çıkışlarında kimlik soruluyor. Elazığ Hapishanesi'nde banyolara, tuvaletlere ve koşullara kamera takılıyor. 3 yaşındaki çocuklarının önünde tutsak kadınlara işkence yapılıyor. Kadınlar hapisanelerde işkenceye maruz kalıyor, hem devrimci hem de kadın oldukları için.

Tüm bunların yanında Tarsus'ta kadınların direnişi kazanıyor. Kadınların eylemleri sonucunda 40 kişilik koşu 90 kişi kalan kadınlar için yeni bir koşu açılıyor iletişim yasağı kaldırılıyor.

Tarsus Hapishanesi'nde bir çiçek açıyor. Tecritte çiçek yasaktır. Zaten yoktan bir çiçek yaratmak da zordur. Tıpkı devletin işkencelerine, baskılarına, yasaklarına, bir kitaba bile tahammülsüzlüğüne direnebilmek gibi zordur. Ama çayın demiyse yumurta kabuğunu karıştırırsan toprak yaparsın; toprağa bir fasulye tanesi gömersen bir çiçek filizlenir.

Gardiyan, çiçeği gördüğü ilk anda duvara fırlatacaktır; sanki karşısında yenemeyeceği bir güç varmış gibi ne yapacağını şaşırarak, defalarca tekmeleyecektir. Ama çiçek filizlenmiştir bir kere, toprağı delmiştir. Aynı kadınların direnişi gibi.

Deli Kadını Delirten Erkekler

“ 1848-1858 yılları arasında İngiltere’de bulunan Suffolk Country Akıl Hastanesi’ne çevrelerindeki erkekler tarafından "deli" oldukları iddiasıyla yatırılan kadınlar. Psikiyatrist ve fotoğrafçı Huhg Welch Diamond tarafından sadece fotoğrafları çekilen, hikayeleri yazılmayan kadınlar. Hugh Welch çektiği fotoğraflarla dünya fotoğrafçılık tarihinde tanınırken, fotoğrafları çekilen kadınları kimse tanımamaktadır.

Didem Deniz Erbak
derbak@meydangazetesi.org

İtalya’da sıradan bir evdeyiz. Bir masa, üzerinde bir telefon, bir radyo, bir ütü, bir tas, bir süpürge. Masanın önünde bir tabure. Başka bir mobilyanın üzerinde alkol, pomat ve yara bandı. Orta sınıf bir hizmetçi odası gibi bir yer. Üzerinde sabahlık, elinde çamaşır sepeti olan bir kadın, Maria.

"Benim her şeyim var. Buzdolabım var. Biliyorum, herkesin buzdolabı var. Ama benimki buzları yuvarlak yapıyor. Sonra çamaşır makinem var. Düdük-lü tencerem var. Mikserim var. Her odada müziğim var. Evin her yerinde müzik, böylelikle yalnız hissetmiyorum kendimi. Yoksa asmak geliyor kendimi içimden"

Eve kapatılmış yalnız bir kadındır Maria. Hayatı ev işlerinden ibaret. Dış dünyayla tek bağı eşinin onu kontrol altında tutmak için sürekli aradığı bir telefon ve karşı apartmana yeni taşınan bir kadınla ya da kendi kendine konuştuğu bir penceredir. Maria aynı zamanda iki çocuk annesidir. Büyük olan çocuğunun evle bir alakası yoktur; diğer çocuğu ise bebektir. Aslına bakarsak Maria’nın yalnızlığı evde kimsenin olmamasıyla da ilgili değildir.

Maria her ne kadar eve kilitlenmiş olsa da, etrafı erkekler tarafından kuşatılmış bir kadındır. Üzerinde her türlü "hakka sahip" ve her şekilde baskı kuran bir eş, geçirdiği bir kaza sonucunda eli ve cinsellik organı dışında kırılmadık bir yeri kalmayan ve gördüğü her kadını (Maria dahil) taciz eden bir kayınbirader, karşı apartmanda elinde dürbünüyle onu sürekli gözetleyen bir röntgenci, onu deliler gibi seven genç bir aşık ve bir telefon sapığı...

"Evimde mutluyum, kocam hiçbir şeyimi eksik etmez. Sera bitkisi gibi özen gösterir bana."

Aslında Maria toplumdaki çoğu kadını ifade eder. Kendisine "sera bitkisi" kadar özen gösterilen Maria aynı zamanda bir hizmetçi, bir bebek bakıcısı, bir hasta bakıcısıdır. Erkeğin, erkek egemen zihniyetin ona biçtiği roller bunlardır. Fakat Maria, karşı komşusuna belki de kendi kendine anlattıkça yaşadıklarına dayanamaz. Öfkelenmeye, sinirlenmeye başlar; davranışları farklılaşır. Benliğini yitirme noktasına gelen Maria önce onu sürekli taciz eden kayınbiraderini merdivenlerden aşağı atar; ardından karşı binadaki röntgenciye tüfekle vurur. Sonra da yüzünde bir gülümsemeyle ve elinde tüfekle kapının karşısına geçip kapı kilidinin açılmasını bekler. Çünkü sırada onu eve kapatan ve yok sayarcasına baskılayan eşi vardır. Maria’nın, bu "yalnız kadın"ın hikayesi burada biter. Belki de çoğunluk için artık bu "deli bir kadı-

nın" hikayesi olacaktır. Bu hikaye Dario Fo ve France Rame tarafından kaleme alınmıştır. Fakat yazılanlar bir hayal ürününü değil, farklı bölgelerden ve kültürlerden birçok kadının gerçek hikayesini anlatır.

1848-1858 yılları arasında İngiltere’de psikiyatrist ve aynı zamanda fotoğrafçı bir adam Dr. Huhg Welch Diamond hastalarının fotoğraflarını çekmenin, hastalığın teşhisi ve tedavisinde faydalı olabileceğini düşünüyordu. Suffolk Country Akıl Hastanesi hastaların yalnızca kadın olduğu ve Diamond’ın 10 yıl boyunca çalıştığı bir hastaneydi.

Bu hastanedeki "deli" kadınların hikayelerine dair günümüze kadar gelmiş bir bilgi bulunmamaktadır; tek bilgi bu kadınların eşleri ve aileleri tarafından hastanelere yatırıldığıdır. Kadınların bu hastanede olmalarına neden olan hastalık belirtileri ise yoğunluklu olarak stres ve depresyondur. Bu kadınlar ailelerince ideal bir eş veya evlat olarak görülüyordu. Peki bir kadının topluma göre "ideal" bir anne, eş veya evlat olmaması, yaratılmış ahlak anlayışına ve normlara uyumsuzluk göstermesi, o kadının toplum tarafından "deli" olarak gösterilmesine neden olabilir mi?

Bu sorunun cevabını verebilmek için o dönemi de düşünmemiz faydalı olabilir. Orta Çağ Avrupası’nda farklı buluşları olan, toplumun genel eğiliminin dışında hareket eden, normların dışına çıkan kadınların "cadı" ilan edilerek katledilmiştir.

1800’lerin Avrupası bu dönemin hemen sonrasıdır; bu dönem İngiltere’de Victoria Dönemi olarak adlandırılır. "Ahlak" dayatmalarının toplumu belirlediği, Ortaçağ’ın da izlerini taşıyarak evliliğin aşksız olanının layık görüldüğü bir dönemdir. Bu dönemde tabu haline getirilen cinsellik, aklıktan ölmek için kadınların bedenlerini satmalarına yol açıyor; toplumun hangi tabakasından olursa olsun, kadınların yaşamsal sınırları, biçimleri ve sıfatları erkek babaları veya eşleri tarafından belirleniyordu. Kadınlar bu sınırların dışına çıktığında yani topluma göre "ideal" eş ve evlat olmadıklarında ise Ortaçağ’ın cadı kadınları gibi Yeni çağ’ın "deli" kadınları oluyorlardı.

Şimdi fotoğraflarına baktığımız bu kadınların hikayesi bize çok tanıdık geliyor. Maria’nın "yalnız kadın" hikayesi gibi. Bu kadınlar erkeklerin kontrol edemediği, sindiremediği, yaşadıkları şiddete ve baskıya alışmayan kadınlar. Ne dersiniz, hikayeyi değiştirebilmek için belki biraz deli olmak iyidir...

Auntie Meluscholem

Linnelle Myer

Mrs. Maria of Pridi

Düşmüş Kadınlar

Devrim Varol

devrim@meydangazetesi.org

Viktoryen Dönem'de "şeytana uyan" ya da "günah içinde yaşayan kadın"lar, "düşmüş kadın" olarak tanımlanıyordu. İngiltere'de sanayileşmeye başlayan ekonomiye rağmen ahlak, toplumsal yaşam üzerindeki etkisini sürdürmekteydi. Varolan ahlak normları, aristokrat ya da "alt sınıf" olduğu fark etmeksizin, tüm kadınları etkiliyordu.

Dönemin kadınları yalnızca erkekler tarafından belirlenen alanlar içerisinde sosyalleşiyor; bunun dışındaki vakitlerde "iffetli" bir kadına yaraşır bir şekilde, tüm vakitlerini evde geçiriyor, "evinin meleği" oluyordu. Çünkü evin dışında olmak, "tehlikeli varlık"lar olan kadınların erkek gözetiminden uzak olmasına ve "düşmüş melek" haline gelmesine neden oluyordu.

Viktoryen Dönem'de kadınlar, sahip oldukları güzellikleri nedeniyle "şeytanın ta kendisi" olarak görülüyor; "düşmüş kadın" deyiimi de şeytana uyarak Adem'i de kendisiyle beraber cennetten kovduran Havva'ya atıfta bulunuyordu.

Erkeklerin denetiminden uzak kalan kadının kötü yola düşeceği ya da ahlaksız ilişkiler sonucu "günah meyveleri" doğuracağına inanılıyordu. Bu yüzden aile baskısından kaçan, evlilik vaadiyle kandırılan veya evini terk eden kadınlar aileleri tarafından kabul edilmiyordu.

Viktoryen Dönem'deki "düşmüş kadın", dönemin sanat alanında da belirgin şekilde gözlemlenebilir. Augustus Egg 1858'de yaptığı üç resimlik Past and Presents serisiyle, orta sınıf kadınların nelerden utanması gerekeceğini, yani "düşmüş melek"lerin hayatlarını anlatan sahneleri en belirgin hatlarıyla işler.

Serinin birincisi olan "İhanetin Keşfi", kadına yazılmış bir aşk mektubunu bulan kocanın ve kadının durumunu resmeder. Kadın ellerini yalvarırcasına birleştirip adamın önünde yere kapanmış, af dilemektedir. Adamsa hayal kırıklığı ve eşinin "düşmesi"nin şaşkınlığı içindedir. Evlilikte bir kadından beklenen her şeyi -sadakati- yitiren kapısına kapının yolu gözüktüğünü arkadaki aynadan akseden kapıdan anlarız. Çocukların geri plandaki

iskambil kağıtlarından ev yaparken resmedilmesi ise ailenin koptuğunu, aynı resimde yerle bir olan kağıttan ev gibi dağıldığını sembolize eder.

Serinin ikincisi olan "Terk Edilen Kız Çocukları" ilk resimdeki sahnenin yaklaşık beş yıl sonrasında resmedilmiştir. İhanetin Keşfi'nden sonra babaları evi terk etmiş, annesi ise sokaklara "düşmüş"tür. Terk edilen kızlar hayatta tek başlarına kalmışlardır. Resimde, evdeki eşyalar, babanın terk etmesinden sonra düştükleri sefaleti sembolize eder. Kucağında ağlayan diğer kardeşi uzaklardaki soluk ay ve şehir silüetiyle yas havasının hakim olduğu bir resimdir.

Serinin üçüncüsü olan "Çocuğuyla Aşığı Tarafından Terk Edilen Kadın" ise aynı gecenin başka bir tasviridir. Bu sefer sokağa düşmüş kadını ve kucağında çocuğunu "ahlak dışı" ilişkilerin yaşandığı bir yeraltı sahnesinde görüyoruz. Bu sahnede "düşmüş kadın" yerde oturmaktadır, düştüğü seviyededir.

Thomas Hood'un Ah'lar Köprüsü şiiri de "düşmüş kadın"ın bir başka tasviridir. Egg, evinden ve ailesinden kaçıp sonrasında "düşmüş kadın" olmanın utancından "kurtulabilmek" için köprüden atarak intihar eden kadını anlatmıştır.

"Derinlemesine bakmayın

Onun sorumsuz ve ihtiyatsız isyanının

Bütün onursuzluğu silindi

Ölümün üzerinden geçmesiyle

Ve şimdi sadece güzelliği kaldı"

Kadını kurallarıyla, baskısıyla hapseden ataerki; buna isyan eden kadınları tarihin her döneminde, büyük bir utanca "düşmüş olmakla" yaftalamıştır. Viktoryen Dönem'de de, işte bu kaygıyla, ataerkinin baskısına isyan eden kadının, günahlarından ancak "ölerek" kurtulabileceği anlatılmıştır; resmedilmiştir. Ataerki ahlak normları, bu dönemde de kadına ancak "ölü olarak yaşamayı" layık görmüştür...

BU BİR İSYAN ŞARKISI DEĞİL

"Etnisite, kültür, kimlik konularındaki hareketli tartışmaların olmazsa olmazı 'Türkü, Kürdü, Lazı, Çerkezi...' tekerlemesinin tam göbeğinde adları geçse de Lazların..." diye başlıyor Nilüfer Taşkın'ın "Bu Bir İsyan Değil!" isimli kitabında bir bölüm. Lazların isimleri çok

geçer laf arasında, ama pek tanınmazlar ya da -daha da kötüsü- yanlış tanınırlar. Fıkra kahramanları, şiddet severlikleri, ulus devletin bekçileri olmaları gelir akla Laz denilince. Ancak elbette bir halk sadece bu ön yargılarla tanınamaz.

Bizler de Meydan Gazetesi olarak, Lazların perspektifinden Lazlar'ı anlatan ve ezber bozan "Bu Bir İsyan Şarkısı Değil" kitabının yazarı Nilüfer Taşkın'la kitap, Laz kimliği, müzikleri ve Laz kadınlar üzerine gerçekleştirdiğimiz röportajı sizlerle paylaşıyoruz.

"Bu Bir İsyan Şarkısı Değil" isimli kitabında Lazların kısa tarihinden devletin kültür politikalarına ve Lazca'ya; Lazona'daki devrimci hareketlerden kültüre, horona, fıkraya; geleneksel ya da popüler müziğe; Laz kadınlarından milliyetçiliğe kadar pek çok konudan bahsetmişsin. Seni böyle bir kitap yazmaya iten neydi?

Kitabı, Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü için yazdığım yüksek lisans tezinden yola çıkarak yazdım. Neden bu konuyu bu denli geniş tuttuğum diye soruyorsan, üniversiteden beri kimlik konusu ve daha da kişisel olarak Laz kimliği, kültürü ilgimi çekiyordu. Aşına olduğum kimlikle, 90'lı yıllarda Laz kimliği ve kültürü ile ilgili çalışmalar yapan aydınların tanıttığı kimlik çok farklıydı ve bu benim için heyecan vericiydi. Kendi kişisel hikayemden yola çıkarak Laz kimliğinin bu dönüşümünü anlamak ve anlatmak istedim. Bu alanda çok az çalışılmış olduğu için, asıl merak ettiğim müzik kısmına gelene kadar pek çok konuya değinmek zorunda hissettim.

Peki neden bu bir isyan şarkısı değil?

Çünkü -kabaca tarif etmek gerekirse- Doğu Karadeniz'den derlenen çok dilli ezgilerin, Karadeniz etnik enstrümanları ve rock alt yapısıyla yorumlanmasından oluşan, adına "Karadeniz Rock" denen ve "isyankar", "asi", "muhalif" olarak öne çıkarılan müzik türünün; aslında müzik piyasası, kültür politikaları ve Lazların kimlikleriyle ilgili algı ve beklentilerinin bir sonucu olarak ortaya çıktığını düşünüyorum. Yani bu müzik türünün Zuğaşi Berepe ile temelleri avangart olarak atılmış olsa da, popülerleşmesini hegemonik söylemle ve mü-

zik piyasasının beklentileriyle uyumlu buluyorum. Elbette bunu söylerken bu kültürel performansların sistemle uzlaşmayan yanlarının da bulunduğu nu göz ardı etmemek gerekiyor.

Kitabın "Çay tarımı ve Lazona'da devletin içselleştirilmesi" bölümünde, önceden yaygın olarak fındık, mısır, pirinç, kendir tarımı ve hayvancılıkla yaşayan Lazlar'ın, devlet teşvikleriyle büyük bir hevesle çay tarımına geçtiğinden; çay tarımıyla Lazona'nın böylece devlete göbeğinden bağlandığından, Lazlar'ın "vatandaş"laştığından eleştirel bir dille bahsetmişsin. Bu pek alışkın olunan bir tutum değil. Nasıl eleştiriler alıyorsun? Lazlar'ın tepkisi nasıl oldu?

Şimdiye dek olumsuz herhangi bir tepkiyle karşılaşmadım beklediğim aksine. Bilakis Laz kimliğini sosyolojik bir perspektiften ele alan, meseleyi karikatürize etmeden "ciddi ciddi" anlatan bir çalışma olması dolayısıyla takdir edildi. Kitabı yazarken kullandığım dile oldukça özen gösterdim. Kendi pozisyonumu net olarak ortaya koymaya ve nesnel durum analizi yapmaya çalıştım.

Lazlar, genelde kendileriyle ilgili bir ürünü, ancak başkalarının çok popüler olursa almaya meyillidir. Tıpkı Kazım Koyuncu'da olduğu gibi. Koyuncu da müziğini önce Laz olmayanlara sevdirdi, ondan sonra Lazlar itibar etmeye başladı. O yüzden kitabın küçük bir kesim dışında Lazlara ulaştığını düşünmüyorum henüz.

Yine çay tarımıyla -toplumda zaten var olan- cinsiyetçi iş bölümünün daha da derin-

leştiğinden bahsediyorsun. Ve Laz kadınlar denilince "güçlü, kendi ayakları üzerinde duran, ezilmeyen kadın" imajını eleştiriyorsun. Bu prototipin -bölgenin tüm kadınlarını aynı potada eritmesi dışında- eleştirdiğin kısmı neresidir? Nasıl bir Laz kadını portresi çiziyorsun bugün için?

Ben bu stereotipin Laz Karadenizli kadınların yaşadıkları eşitsiz iş bölümü, kadınlara adil olmayan miras hukuku, kendi bedenleri, hayatları üzerindeki tasarruflarının çok sınırlı olduğu gerçeklerini örtbas etmeye yaradığına inanıyorum. Bunun yanında başka kültürden kadınlarla empati kuramamalarına neden olduğunu düşünüyorum. "Ezilen olsa olsa Kürt kadınlarıdır" gibi bir çıkarıma neden oluyor; ki bu empatiden yoksun kutuplaştırıcı söylem, milliyetçi söylemle de örtülüyor. Buna göre "Bir kadın silah kullanabiliyorsa ve elli kiloluk çay sepetini taşıyabiliyorsa, o kadının toplumsal statüsü güçlüdür; toplumda söz sahibidir, kendini ezdirmez!" gibi kaba bir çıkarım yapılabilir. Oysa bu kadınların hayatlarına daha yakından baktığınızda, pek çok haksızlığa maruz kaldıklarını ve ancak ağır işler yaptıkları, büyük fedakârlıklarda buldukları, dişiliklerinden feragat ettikleri sürece bu güce sahip olabildiklerini görüyoruz. Bu da elbette ataerkil kapitalist sistemin işine gelen bir şey.

Senoz'un Gürgenli Ninesi, HES şantiyesine ilk taşı atandı. Evinin dibine çekilen yüksek gerilim hatlarının direklerini ip bağlayarak çeken, devirenlerdendi. HES'lerle, RES'lerle, nükleer santrallerle doğup büyüdüğü topraklar ve dereleri, yaşamları çalınanların mücadelesinde onun gibi yaşlı kadınlar,

gençlerden daha aktifti. Bunu nasıl değerlendiri-yorsun?

Bence bu, o yaşlı kadınların doğa denen şeyin nasıl zamanla, emekle, özenle var kalabildiğine tanıklık etmiş olmalarından; o yaşam döngüsünün aşamalarına bizzat şahit olmalarından kaynaklanıyor. Şimdiki ve eski kuşakların zaman-mekan algıları birbirlerinden çok farklı. İnsanlar, torunlarının meyvelerini yiyeceği ağaçlar dikirdi; oysa şimdiki nesil sadece bugününü düşünüyor. Öyle olunca da, HES'lerde bir iş vaadi derenin alabalığından, yamacındaki fındık ağacından daha önemli ve değerli bulunuyor.

Yaşadığımız topraklarda kadınların politizasyonunun ve farkındalıklarının yükseldiği bir dönemdeyiz; malum, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü yaklaşıyor. Kadınlara, özellikle Laz kadınlara söyleyeceklerin var mı?

Dünyadaki en büyük sömürünün kadınların emeği olduğunu düşünüyorum. O yüzden de Laz kadınlarının kocaları çay fabrikasında çalışırken sigortalandıkları halde, çay tarımının yegâne işçileri olarak kendilerinin neden sigortalanmadığını düşünmelerini istiyorum. Neden çocukken erkek kardeşlerinin ev işlerinden yükümlü olmadıkları halde kendilerinin ev, tarla işi, çocuk bakımı gibi pek çok sorumluluğu yerine getirdiklerini sorgulamalarını istiyorum. Hayatlarındaki önemli kararlarında "erkeklerin rolünü" hatırlamalarını istiyorum. Sonra da bu güçlü "Karadeniz Kadını" tiplemesinin kime, nasıl yaradığını fark etmelerini arzu ediyorum. Ve bu eşitsiz sistemi, ancak başka kadınlarla yan yana gelerek, dayanışarak aşabileceğimize inanıyorum.

Röportaj için teşekkür ederiz. Dayanışmayla...

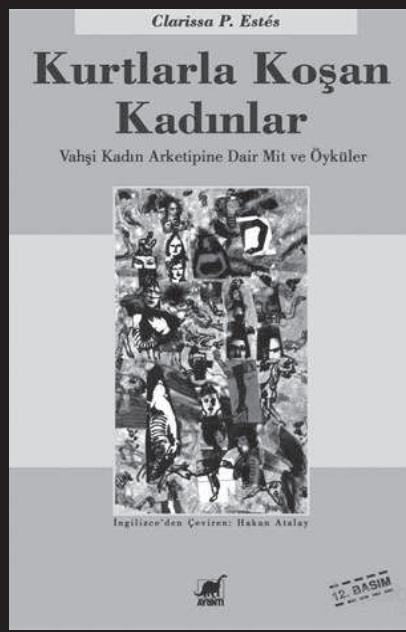
Karanlığın Sol Eli - Ursula Kroeber Le Guin (Ayrıntı Yayınları)

Yazdığı bilim kurgu romanlarıyla adından söz ettiren ve kitapları çokça okunan Ursula K. Le Guin'in bu romanı çift cinsiyetli insanların yaşadığı Kış adlı bir gezegende geçmektedir. Cinsel kimliğin bir statü ya da iktidar aracı olarak kullanılmadığı bu gezegende kişiler yılın (kemmer adı verilen) belli bir döneminde o anki hormonal durumlarına göre erkek ya da kadın olmaktadır. Öyle ki, birkaç çocuk doğurmuş bir anne daha sonra başka çocukların babası olabilir. Böylece, insanların güçlü/zayıf, sahip olan/sahip olunan, koruyucu/korunan, hükmeden/hükmedilen gibi ikiliklere sahip olmasına neden olan temelleri zayıflatır. Ursula'nın bu cinsiyetsiz dünyası, cinsiyetlerin bireysel ve toplumsal anlamda insan yaşamındaki etkisini güçlü bir anlatımla sorgulatmaktadır.

Çocuğum Okulu Sevmiyor - Peter Gray (Kuraldışı Yayınları)

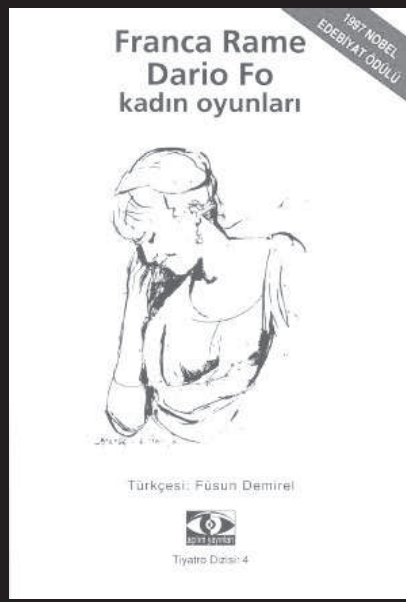
Amerikalı psikoloji profesörü Peter Gray'in kitabı Çocuğum Okulu Sevmiyor 2016 yılında çevrildi. Ciddi bir eğitim sistemi eleştirisi sunan kitapta, çocukların okulu sevmeyip oyun oynamayı sevmeleri üzerinde duruluyor. Oyun oynamanın sorun çözmeyi, seçenekleri değerlendirmeyi, işbirliği yapmayı, yaşlılarıyla birlikte davranmayı ve duygusal olarak sağlıklı olmayı öğrettiği; eğitim sisteminin ise çocukların öğrenme isteğini azalttığı, merakını körelttiği vurgulanıyor. Peter Gray kitabında oynayarak öğrenen çocuğun özgüveninin geliştiğini, daha özgüvenli, daha yaratıcı hale geldiğini ve mutlu olduğunu bilimsel bilgiler ve yaşamsal deneyimler üzerinden anlatıyor.

Kurtlarla Koşan Kadınlar - Clarissa Pinkola Estés (Ayrıntı Yayınları)

Psikanalist, şair ve eski öykü derleyicisi olan Clarissa Pinkola Estés, psikoloji özelinde de olduğu gibi tüm alanlarda yetenekli ve yaratıcı kadın imgesine yer verilmemesine karşı çıkmıştır. Kurtlarla kadınlar arasında, vahşilikleri, zarafetleri ve içinde yaşadıkları topluluğun üyelerine duydukları bağ açısından psişik bir benzerlikten söz etmiş ve bu benzerliği "Vahşi Kadın" arketipinde ortaya koymuştur. Bu arketipe içgüdüsel doğa; kadınların doğuştan gelen, en temel doğası da denebileceğini savunan yazar kadınların çoğu zaman farkında olmadan içselleştirmek zorunda bırakıldıkları eziklik ve yetersizlik duygusunu, bastırılmış cinsel güdülerini masallarla analiz ediyor.

Kitaptaki farklı kültürlerden derlenen masallar, kadınların ilişkileri, kişisel imgeleri ve hatta bağımlılık gibi temalar çevresinde geliyor.

Kadın Oyunları - Dario Fo, Franca Rame (Açılım Yayınları)

Pek çok kez sahnelenen bir tiyatro metni olarak kitap, Tecavüz (Ön Oyun); Yalnız Kadın; Akıl Hastanesindeki Bir Fahişenin Monoloğu; Yarın Olacak; Uyanış; Eve Dönüyorum; Ben, Ulrike, Bağırıyorum; Alice Harikaları Olmayan Diyarda; Hippi Ana (Uçuk Ana) gibi başlıklara sahip tek kişilik oyunlardan oluşuyor.

Kadınların yaşamlarında karşılaştıkları farklı farklı zorlukları ve kadınların psikolojik durumlarını tek kişilik monologlar halinde okuyabileceğiniz kitaptaki oyunlarda kadın kimi zaman aldatılıyor, kimi zaman şiddet görüyor, kimi zaman da tecavüze uğrayıp üzerine suçlu görülüyor. Her oyunda sadece bir kadın varsa da erkekler oyunların görünmeyen baş "kahramanları", sorumluları oluyor.

Amadeus Değil MARI ANNA MOZART

Deniz Özer

Virgina Woolf "Kendine Ait Bir Oda" kitabının bir bölümünde, Shakespeare'in kız kardeşi olsaydı, onun da adı ve eserlerinin günümüze ulaşip ulaşamayacağına hayal etmiş; dönem kadınlarının toplumsal ezilmesini ve yoksullar ile zenginler arasındaki ayrımı sorgulamıştı. Woolf, Shakespeare'in kız kardeşi hakkında şunları söylemişti; "Shakespeare'in yaşadığı dönemde, onunla aynı dehaya sahip bir kadın olamazdı. Çünkü Shakespeare gibi dâhiler; çalışan, eğitimsiz köleler arasından çıkmazdı. İngiltere'de Saksonlar ya da Brötonlar arasından çıkmadı. Bugün de işçi sınıfının arasından çıkmaz. O vakit, tıpkı Profesör Trevelyan'ın anlattığı gibi çocukluktan çıkar çıkmaz vazifeleri başlayan, aileleri tarafından buna mecbur edilen, gerek yasalar gerek adetler yüzünden bundan kaçamayan kadınların arasından nasıl çıksın?"

Woolf'un bu sorusu, kadınların tarih boyunca sıkıştırıldıkları pozisyonlarını çok iyi özetliyor. Çünkü kadın yüzyıllardan bu yana, hangi sınıftan ya da kültürden olduğu fark etmeksizin, sadece kadın kimliğinden dolayı erkek egemenler tarafından sömürülüyor, eziliyor ve yok sayılıyor.

Shakespeare'den ve hayali kız kardeşinden iki yüzyıl sonraya, günümüzden üç yüzyıl önceye gidelim; Mozart'tan bahsedelim. Ancak herkesin "Mozart" olarak bildiği Wolfgang Amadeus Mozart değil, kız kardeşi Maria Anna Mozart'tan...

Nannerl adıyla da bilinen Maria Anna Mozart, kendileri gibi müzisyen olan babaları Leopold tarafından tıpkı erkek kardeşi gibi bir müzisyen olarak yetiştirilmişti. Nannerl Avrupa'nın birçok şehrine düzenlenen turlara katılmış, "soylu"ların evlerinde konserler vermişti. Nannerl dönemin en iyi müzisyenlerinden olarak bilinirken; yüzyıllar sonra erkek kardeşinin en bilinen eserlerinden bazılarının aslında Nannerl'e ait olduğu konuşulmaya başlanacaktı.

Ancak Nannerl'in müziğe olan tutkusu, yaşı ilerledikçe onun için bazı engelleri de beraberinde getirmeye başladı. Ailesi Nannerl'in turlara katılmasını engellemeye; onu erkek kardeşinin "kariyer turlarını" finanse etmek için kapatıldığı evde piyano dersleri vermeye zorlamaya başladı. Nannerl buna direnmek istese de, her alanında ailesi ve de özellikle babası tarafından baskı altına alınmaya başladı. Aşık olduğu erkekle birlikte olması engellendi; babası tarafından, hakim olan Johann Baptist Franz von Berchtold zu Sonnenburg ile zorla evlendirildi. Nannerl, Sonnenburg'un yaşamını yitirmesinin ardından piyano dersleri vererek yaşama tutunmaya çalıştı ancak tutkusu olan müziğe hiçbir zaman devam edemedi.

Nannerl'in erkek kardeşi Wolfgang'tan övgüyle bahsettiği mektupları yıllar sonra ortaya çıksa da, bu mektuplarda yer verdiği müzik kompozisyonlarından hiçbir zaman bahsedilmedi.

Maria Anna Mozart yaşamının daha sonraki döneminde müzik yapmaktan vaz mı geçti, yoksa bestelerini kimseyle paylaşmadı mı ya da kardeşine mi atfetti bilemiyoruz. Ancak Virginia Woolf'un Shakespeare'in kız kardeşini hayal ettiği gibi biz de bugün erkek kardeşi, erkek babası, erkek egemenler tarafından alıkonulan, engellenen ve tutkusu olan müzikten koparılan Nannerl'in bestelerinin; farklı yerlerde, farklı zamanlarda, farklı kadınların yaşamlarında çaldığını hissedebiliyoruz...

Rana, Emad ve Forushande

İranlı yönetmen Farhadi'nin Satıcı/Forushande filmin hikayesinde hep erkekler önde olsa da geride acıyı yaşayan hep kadınlar oluyor. Yeni taşındığı evde tecavüze uğrayan Rana, kocası ve tecavüzcünün hikayesi.

Hemen her gün bir taciz-tecavüz olayı yaşadığımız bu ataerkil sistemde, biz kadınların durumu ile ilgili gerçekçi filmlere ne yazık ki çok rastlanmıyor. İranlı yönetmen Asghar Farhadi'nin son filmi Satıcı (Forushande) ise anlattığı hikaye ile izlenmeye değer.

Film, Arthur Miller'in "Satıcının Ölümü" Tiyatro Oyunu ile Paralel Gelişiyor

Tiyatrocu bir geçmişi olan yönetmen Farhadi, Satıcı filmini, yine bir tiyatro metni olan Arthur Miller'in "Satıcının Ölümü" ile paralel gelişen bir biçimde kurgulamış. İran'da sansür yüzünden sahnelenmesine izin verilmeyen oyundan kimi sahneleri filme taşıyan Farhadi, bir anlamda bu sansürü de kırmış oluyor.

"Satıcının Ölümü" oyununu oynamak üzere hazırlık yapan bir tiyatro grubunda olan Emad ve Rana, yandaki inşaat yüzünden oturdukları binada oluşan çatlak yüzünden bir başka yere taşınmak durumunda kalır. Ama bu ev, daha önceden para karşılığı erkeklerle birlikte olan bir kadına aittir. Rana bir gün evde banyo yaparken zil çalar ve Emad'ın geldiğini düşünerek bakmadan kapıyı açıp banyoya döner. Ama kapıyı çalan, bu evde daha önce kalan kadınla ilişkisi olan biridir ve Rana o adamın tecavüzüne uğrar.

Tecavüz Edilen Kadın, Mağdur Edilen Yine Kadın

Tecavüz sonrası, Emad'ın Rana'yı anlamadığı ortadadır: "Senin için çok korktum, ya ayağın kayıp başını vursaydın" derken Rana'nın yanıtı nettir: "Keşke öyle olsaydı"

Rana polise gitmek istemez. Komşularının dediği gibi: "Polisten ne fayda gelir ki? En fazla rezil olduğunuzla kalırsınız." Üstelik "neden kapıyı açtın" gibi sorularla karşılaşacak, gene mağdur edilen kendisi olacaktır.

Emad da bu "olay"ın duyulmamasından yanadır, ama bunu yapan adamı bulup onu cezalandırmak da ister. Tiyatroyla uğraşan, modern birisi de olsa, Rana onun "namus"udur!

Emad, apartmanın otoparkında kalan bir kamyonetten tecavüzcünün peşine düşer, sonuçta, arabasıyla eski giysiler satan yaşlı bir adama ulaşır.

Farhadi, Emad'ı filmin başında yıkılmakta olan binadan engelli birini sırtına alarak aşağıya indiren "iyi" bir karakter olarak gösterirken, şimdi, tecavüzcüden intikam alma ve onu cezalandırma planları yapan bir duruma getirmiştir. Yönetmen, bu "çaresiz" dönüşümü, filmde sahnelenen tiyatro oyununda ailesine güzel bir hayat sunamayan Willy Loman karakterinin çaresizliğine paralel ilerletiyor.

Bu Filmde Hep Kadınlar Acı Yaşıyor

Filmlerinde anlattığı öyküleri birer modernizm eleştirisi olan Farhadi'nin bu filmi de taciz, tecavüz, intikam ve adalet ekseninde ilerleyen bir film. İzleyiciyi film boyunca filmdeki farklı karakterlerle özdeşleşmesini sağlamayı deniyor ve karakterlerdeki dönüşümler üzerinden sorular soruyor.

Bu filmde hikayeler erkekler üzerinden ilerliyor olsa da, acı çekenler kadınlar oluyor. Evde önceden oturan kadın, eve yeni taşınan ve tecavüze uğrayan Rana ve tecavüzcü yaşlı adamın eşi.

Aslında Farhadi, Rana'nın Emad'a "adamı bırak gitsin" sözüyle adaletin de bu türden bir cezalandırmayla sağlanamayacağını söyler gibi. Gerçekten de, günümüzde yaşadığımız taciz tecavüz olaylarında "zanlı"lara kimi cezalar veriliyor ama saldırılar durmak bilmiyor. Kimileri cezaların azlığından, kimileri hadım gibi farklı cezalandırma yöntemlerinden, kimileri de idamı geri gelmesi gerektiğinden konuşuyor. Oysa biliyoruz ki, bu olaylar münferit ve kişisel değil, bütünüyle biz kadınlara yaşam hakkı tanımayan ataerkil sistemin bir sonucu.

Farhadi, filmde tüm bunlara bir yanıt verip izleyiciyi rahatlatmak yerine, izleyene şu soru sormayı seçiyor: "Rana'nın yerinde sen olsan ne yapardın?"

Bahçivan Fanzin

Meydan: Bahçivan Fanzin ismi nereden geliyor?

Selma Cengiz: Yazarlıkla bahçivanlık işinin birbirine benzediğini düşündüğüm için bu ismi seçtim. Doğayı seviyorum ve bir yandan da edebiyatla, felsefeyle ilgileniyorum. Yazarlık da bahçivanlık da üretmeye, üretirken düzeltmeye dayalı. Doğanın ve edebiyatın birleştirilmesi gerektiğine inanıyorum. O yüzden fanzinin ismi Bahçivan.

Bahçivan'ı ne zamandır çıkarıyorsunuz?

Yaklaşık 4 senedir çıkarıyorum ve en son 10. sayısını çıkardım.

Fanzini tek başına mı çıkarıyorsun, fanzinin içeriğinden bahsedebilir misin?

Fanzini tek çıkarıyorum; yazıları dışardan toparlıyorum. Genelde İstanbul dışından geliyor yazılar; Hakkari, Van, Antalya, Mersin, Bursa, İzmir... Birçok yere gidiyor fanzin ve geri dönüşler de çoğunlukla orarlardan oluyor. İçerik oldukça çeşitli; sinema var, tiyatro var, resim, çizim yapan arkadaşlar var. Öykü, şiir var. Alanı elimden geldiğince genişletmeye çalışıyorum. Sadece edebiyatla sınırlı kalmaması istiyorum.

Son dönemde fanzinlerin özellikleri değişiyor. Fanzinlerin ücretli dolaşımı bunlardan biri. Sence fanzinler ücretli mi olmalı ücretsiz mi?

Tabi ki ücretsiz olmalı. Zaten fanzinin genel teması bu, bandrolsüz olmalı, insanlara verildiğinde bir karşılık beklenmemeli. Genelde "maliyetini çıkarmak için illa bir fiyat koymak gerek" diyorlar fakat dayanışmayla hallediliyor. Fanzinin o sol tarafında bulunan miktarı eleştiriyorum ve ücretli fanzinleri almıyorum, onun yerine takas yapıyorum. Biraz çaba iyidir bence; yeri gelecek parayı bulabilmek ve fanzinin yeni sayısını çıkarmak için daha fazla çalışman gerekecek. Bunu göze alabilmelisin.

Kadın gözüyle fanzinler hakkında yorum yapabilir misin?

Kadın arkadaşlardan fanzin çıkararak çok fazla kişi yok. Bir kadın teması olarak görülüyor fanzin. Fanzinin tanımını genel olarak şöyle yapıyorlar: Kendi özgürlük alanını yaratma, istediğin gibi küfür edebilme, istediğin resmi çizibilme, her alana bulaşabilme gibi. Her şeyi serbest görebiliyorlar. Ben bunu yanlış görüyorum. Kadına yer açmak yerine daha fazla kapatıyorlar. Ben bireysel

olarak cinsiyetçi, ırkçı, faşizan şeyleri almıyorum.

Kadın fanzinciler de var az da olsa; kadın özgürlüğünü esas alan fanzinler var. Her alanda olduğu gibi burada da kadınlara huzur yok aslında. Fanzini tüketime dayalı ilişkilere benzettiler. "Yeraltı edebiyatı" diyerek, bunu özgürlükmüş gibi gösterdiler. Özgürlük anlayışı bu olmamalı.

Geçen sene Bahçivan'ın Mart sayısı kadın sayısı olarak hazırlanmıştı. Özgecan katledildiğinde ise "Özgecan Anısına" bir sayı çıktı. Bize o sayılardan bahsedebilir misin?

"Özgecan Anısına" 6. sayıydı; Özgecan ve kadınlarla ilgiliydi. Kadının özgürleşmesi, toplumdaki yeri; geçmişten bugüne kadınlar olarak yaşadıklarımız gibi konular vardı.

9. sayıda da kadına şiddete karşı birkaç çizim ve yazı vardı. Daha çok çizim olarak ön plana çıkmıştı kadın vurgusu. Daha sonraki sayılarda da kadına dair bir şeyler illaki vardı.

Son olarak çıkardığımız 10. sayıda da bir kadın resmi ve üstünden ona yükselen bir ağaç resmi var. Bu, doğa ile kadının birleştirilmesi demek. Kadınlara illa bir yerden değebilmek istiyorum. Yaşıyoruz, görüyoruz ve ben de bir kadın olarak tepki veriyorum aslında o çizimlerle, yazılarla.

Bu yılki Mart sayısında kadın konulu bir çalışma düşünüyor musun?

Tabi ki; kadın yazıları, 8 Mart'a dair yazılar olacak.

Kadın fanzincilere, fanzin çıkarmak isteyenlere tavsiyelerin varmı?

Fanzin çıkarmak zor bir iş değil. Kadınlar kesinlikle yapabilir. Fanzin çıkarmadan önce ben ne yapmalıyım diye sormakta fayda var. Fanzinin kültürüne iyi bakmak gerek. Sadece kendi hayat hikâyelerimize değil başka şeylere de odaklanmalıyız.

Bahçivan Fanzin'e ulaşmak isteyenler fanzini nereden bulabilir?

Bahçivan'ın İstanbul'da artık çok okunmadığını düşünüyorum o yüzden geri dönüş almadığım yerlere bırakmıyorum. Bahçivan'a Mephisto'dan, Yolda Sahaf'tan, Zebercet Sahaf'tan, Sosyal Sahaf'tan ve 26A Kolektifi'nden ulaşılabilir. İnternette de bahçivan.fanzin@gmail.com'a mail atarak ulaşılabilir.

26A Atölye 'de Mart Ayı

26A Atölye, Şubat ayını, gerçekleştiren 50 dakikalık birçok aktarımla geride bıraktı. Mart ayının etkinlikleri ise, kadınların gerçekleştirecekleri KaraMor Hafta aktarımlarıyla başlıyor.

KaraMor Hafta boyunca gerçekleştirilecek olan kadın etkinliklerinden ilki; yaşamın her alanında var olan kadın düşmanlığına edebiyattan bakacağımız "Edebiyatta Mizojin" aktarımı, 3 Mart'ta Kara Tahta'da gerçekleştirilecek. Ardından Anarşist Kadınlar'ın, 4 Mart'ta gerçekleştireceği aktarım; "Kadınları Mücadele Özgürleştirir". 8 Mart'taki aktarım ise, "Tarihteki Anarşist Kadınlar(1): Mujeres Libres" konulu olacak. Mujeres Libres aktarımında tarihte ataerkiye, devlete ve iktidara karşı özgürlük mücadelesi veren Anarşist Kadınlar'dan bahsedilecek.

Mart ayı etkinlikleri, Kara Tahta'da gerçekleştirilecek olan Dil ve Kültür aktarımlarıyla devam edecek. Lazlar ve Dilleri, Hemşiniler ve Dilleri, Çerkesler ve Kültürleri ve Zazalar ve Dilleri başlıklarında, farklı coğrafyalardan halkların, devletin asimilasyon politikalarına karşı direnişlerinden, dillerini ve kültürlerini yaşatma mücadelelerinden bahsedilecek.

Atölyede ayrıca Zincirlenen Notalar aktarımıyla müzikteki yasaklara, Biraz Dario Fo aktarımı ile tiyatronun yaşamdaki adaletsizliklerine nasıl ayna tutabildiğine ve Sinemada Öteki Oyuncu Olmak aktarımıyla sinemanın ötekilere değinilecek.

Beşeri Coğrafyanın Anarşist Kökeni: Reclus ve Kropotkin, geçen ay gerçekleştirilen Taoizm ve Anarşizm aktarımının ikincisi, Bağımsız Medya Mücadelesi, Ablukada Sanat konusunun ikinci başlığı olan Paris Komünü, küçük yalanlardan büyük yalanlara Yalanın Tarihi, yaşadığımız distopyanın meşrulaştırılması; Hipernormalizasyon gibi birçok aktarım ve Patagonya İsyanı filminin gösterimi, Mart ayında 26A Atölye'de!

YAŞASIN 8 MART YAŞASIN ÖZGÜRLÜK

ANARŞİST KADINLAR

Biz kadınlar, dünyanın neresinde olursak olalım, doğduğumuz andan itibaren "sadece kadın olduğumuz için" yok sayılan, aşağılanan, ötelenenleriz. Bizi kadın olmamızdan dolayı ezen ataerkiye karşı; **Var olabilmek için kadın kadına dayanışmaya sarılmamız!**

Her sınıftan ve her kültürden erkeğin tacizine, tecavüzüne, şiddetine maruz kalanlar; vahşice katledilerek yaşamı çalınanlar. Yaşamak için örgütlenmeliyiz!

Bugün içinde bulunduğumuz OHAL sürecinde de, devletin muhafazakarlık politikalarının hedefi olarak her gün daha fazla baskılanıyoruz. "Sadece adaletsizliklere boyun eğmediği için" gözaltına alınan, işkenceye maruz bırakı-

lan, tutsaklaştırılanlar. Her koşulda, her halde direnmeliyiz!

Devletin seçim zamanlarında yaşamın diğer tüm alanlarındaki gibi yok sayılmamıza rağmen, "politik bir özne" olduğu hatırlatılan ve oy istenenleriz. Yine bir referandum sürecinde, yine sunulan seçeneklerden birini seçmenin hayat memet meselesi olduğunun söylendiği günlerdeyiz. Ancak biz kadınlar biliyoruz; tek bir seçeneğimiz yok. Bize "tek bir seçenek vardır" diyenlere, diyeceğimiz çok! Biz kadınlar biliyoruz ki; kadının ezilmişliği, bir referandumluk süreçle bitmeyecek. Sandıktan çıkan sonuç ne olursa olsun; erkek egemenliği sürdükçe kadının ezilmesi de sürecek. Her alanın erkekleştiği, her mekanizmanın erkek olduğu, mekanizmanın her parçasının kadın düşmanı

olduğu sistemde, kadın var olamayacak. Özgürlük sandıklara sıkıştırılmaz, öz gücümüzle mücadeleyle özgürleşiyoruz!

Bütün bu baskı, saldırı ve katliamlara karşı bir çözüm yolumuz var; o da mücadele etmek. Yaşamlarımızı savunmak için, sokaklara çıkıp eylemeliyiz. Özgürlüğünü yaratmalıyız!

Özgürlüğü; kendi irademizle, öz gücümüzle ve örgütlülüğümüzle yaratmalıyız. Bütün kadınları 8 Mart Dünya Kadınlar Günü mitingi için, 5 Mart Pazar günü sokaklara, meydanlara çağırıyoruz.

Haydi kadınlar sokaklara, özgür yaşamı yaratmaya!